

בית לכל ילד (ע"ר)
A Home for Every Child
מעטפת טיפולית מקיפה לילדים ומשפחות בסיכון

20 **21**
דוח שנתי

ספטמבר 2022

דוח שנתי 2021

ספטמבר 2022

הפקה והוצאה לאור:
עמותת בית לכל ילד

כתיבה:
שהם כרמי

עריכה:
מירב פריאנטה- מנהלת ידע ופיתוח, שהם כרמי

הגהה וגרפיקה:
ציפי ברמן

רח' יד חרוצים 4, ת"ד 53355, ירושלים
טלפון: 02-6333345 | פקס: 02-6719650
דוא"ל: office@bily.org.il | אתר: www.bily.org.il

דבר המנכ"לית

עבור עמותת בית לכל ילד – העמותה החברתית המובילה בתחום הטיפול בילדים נפגעי התעללות והזנחה ובבני משפחותיהם, שנת 2021 הייתה שנה רבת עשייה פיתוח ופעילויות.

העמותה המשיכה לפעול ולהפעיל שירותים מצוינים למען ילדים בסיכון: רשת של מועדוניות לילדים בסיכון, בית המעבר רעים, מרכז החירום על שם שוסטרמן, מרכזי מיטל לטיפול בפגיעות מיניות בילדים, תוכניות הכשרה לצוותים מקצועיים ועוד.

בשנה זו זכינו במכרז להקמת שני מרכזי מיטל נוספים לטיפול בפגיעות מיניות בילדים ונוער, האחד במטה בנימין והשני בבית שמש. לכל מרכז שלוחות נוספות ביישובים סמוכים כגון: מעלה אדומים, ביתר עילית, גוש עציון, בקעת הירדן. זכינו בשיתוף פעולה מלא ומרגש מצד הרשויות החדשות ופתחנו מרכזים חדישים ומאובזרים אשר בהם יושבים אנשי מקצוע מן המעלה הראשונה המטפלים בילדים ובמשפחותיהם.

גם השנה עסקנו בפיתוח והכשרה של אנשי מקצוע: פתחנו מחזור נוסף של הקורס הדו- שנתי לטיפול בילדים נפגעי תקיפה מינית במיטל ירושלים. בנוסף, התקיים קורס סמסטריאלי לטיפול בילדים פוגעים מינית באזור ירושלים.

כמו כן, השנה הפעילה העמותה קבוצת "חמלה", קבוצה מניעתית אשר מטרתה מניעת אלימות של הורים כלפי ילדיהם תוך מתן כלים לוויסות רגשי ושינוי דפוסי התנהגות ותקשורת.

גם בשנה זו התמודדנו בהצלחה עם אתגרים רבים. בשל מגבלות הקורונה ופגיעה, נדרשנו לספק מענים מגוונים. הניסיון הרב שנצבר בעמותה בתחום זה סייע לנו להתמודד בצורה מרשימה והמשכנו להתוות דרך של מצוינות מקצועית כדי לספק מעטפת כוללת לילדים החיים במצבי מצוקה, סיכון וטראומה.

תוכן העניינים

02

דבר המנכ"לית

04

מבוא

05

פרק 1: עמותת בית לכל ילד - סקירה כללית

16

פרק 2: מרכזי מיטל

39

פרק 3: מועדוניות לילדים בסיכון

49

פרק 4: מרכז החירום על שם שוסטרמן

65

פרק 5: בתי מעבר

74

פרק 6: השתלמויות והכשרות לאנשי מקצוע

78

השותפים שלנו

לעמותה. תרומותיהם הן נדבך חשוב ביכולת העמותה לספק שירותים באיכות גבוהה לילדים ולמשפחות.

לבסוף אני רוצה להביע את הוקרתי לילדים ולמשפחות המטופלים אשר בחרים לתת בנו אמון יום אחר יום ושעה אחר שעה, עוברים אתנו כברת דרך במסע נפשי עמוק ומפקידים את נפשם בידנו. ההזדמנות להושיט להם יד והקשר שנוצר איתם הם המנוע של עבודה חשובה זו.

בכבוד רב

אילן שטרן-גורדון

יעל שטרן-גורדון
מנכ"לית העמותה

אני רואה בעבודתי זו שליחות ציבורית מהמעלה הראשונה ומודה על הזכות שניתנה לי להוביל את העמותה.

אני גאה להציג בפניכם את דוח פעילות העמותה לשנת 2021 הדוח מבוסס על איסוף נתונים מפורט ושיטתי עבור כל שנת 2021 והליך שהנהגנו בעמותה החל משנת 2019. כל המרכזים שהעמותה מפעילה אוספים מדי שנה נתונים אודות הילדים המטופלים בעמותה ומשפחותיהם. הדוח הנוכחי מציג את תמונת המצב העדכנית של פעילות העמותה.

דוח זה הוא חלק ממהלך אסטרטגי כולל של העמותה – ביסוס הידע שרכשה, פיתוחו, כתיבתו והפצתו. אני מאמינה כי הידע חשוב הן לזיהוי המענים המקצועיים המתאימים לאוכלוסייה הנזקקת לשירותינו והן להעמקת המומחיות המקצועית שלנו ולבניית אסטרטגיות מוצלחות למניעת אלימות נגד ילדים ולטיפול בילדים נפגעי הזנחה, התעללות וטראומה.

אני מודה לכל המנהלים/ות והעובדים/ות בעמותה על עבודתם המסורה ועל מחויבותם העמוקה לעמותה. אני נרגשת כל פעם מחדש לראות את הקשר של העובדים עם הילדים ועם המשפחות ואת מסירותם לשלומם וביטחונם הפיזי והרגשי. עובדינו הנם המשאב היקר לנו ביותר ואנו משקיעים מחשבה רבה בפיתוחם ובקידומם.

עוד אני מודה למר גיא צור, יושב ראש הוועד המנהל, על פעילותו החשובה לקידום העמותה ולכל חברי הוועד המנהל: ד"ר רנא אסעד, פרופ' אשר בן אריה, גב' רות לבנטל, ד"ר אלי מלכה וד"ר אבי רמות – על הסיוע בפעילות העמותה לאורך השנה.

פעילות העמותה ואיכות הטיפול שאנו מעניקים לילדים תלויות במידה רבה גם בתרומות ובתמיכה של גופים חוץ-ממשלתיים. תודה לקרנות ולגופים שתורמים

מבוא

דוח הנתונים שלפניכם מציג תמונת מצב סטטיסטית עדכנית של השירותים שסיפקה עמותת בית לכל ילד בשנת 2021. זהו הדוח הסטטיסטי השלישי שהעמותה מפיקה אודות פעילותה.

דוחות הנתונים השנתיים של העמותה מתבססים על איסוף שיטתי של נתונים כמותיים הנערך בסוף כל שנה, בכל אחד מהמרכזים והשירותים של העמותה. בהליך איסוף הנתונים, כל מסגרת בעמותה מדווחת על הילדים המטופלים אצלה על פי מדדים של מצב ומאפיינים של הילדים ושל המשפחות המטופלות ומדדים של משך, סוג ואופי השירותים שסיפקה המסגרת לכל ילד. הנתונים הללו דווחו עבור כל ילד וילדה המטופלים בעמותה, ואפשרו בניית מסד נתונים מקיף ועדכני.

מסד נתונים זה, המאפשר לבחון את פעילות העמותה במבט-על וכולל נתונים אודות מאפייני הילדים וצרכיהם, בצד נתונים לגבי השירותים והמענים, יאפשר לדייק את ההתאמה בין השניים ובכך לשפר את טיב ויעילות השירות שמציעה העמותה.

הדוח מורכב משישה פרקים:

פרק 1 מציג תמונת מצב כוללת של העמותה - השירותים שהיא מפעילה, הפריסה שלה בארץ והמבנה הארגוני שלה, וכן נתונים של כלל הילדים שקיבלו שירותים בעמותה. הפרקים האחרים מציגים את השירותים של העמותה: פרק 2 - מרכזי מיטל לטיפול בילדים שנפגעו מינית; פרק 3 - מועדוניות לילדים בסיכון; פרק 4 - מרכז החירום על שם שוסטרמן - היחידה האינטרנית (פנימייתית) והיחידה הטיפולית-ייעוצית; פרק 5 - בית המעבר רעים; ופרק 6 - השתלמויות והכשרות לאנשי מקצוע.

בית לכל ילד היא עמותת חברתית מובילה בישראל בטיפול בילדים במצבי מצוקה וטראומה ובמשפחותיהם. העמותה מומחית בהתמודדות עם מצבי אלימות במשפחה ובטיפול בילדים הסובלים מהזנחה והתעללות. בית לכל ילד היא עמותה ותיקה אשר נוסדה בשנת 1975 ובשנת 2010 התמזגה עם עמותת "תקומת אריה" שפעלה בתחומים דומים. כ-50 שנה שהעמותה פועלת למען ילדים וילדות נפגעי התעללות והזנחה ורואה שליחות בקידום שלומם ורווחתם של ילדים בישראל. בכל שנה מטופלים בעמותה מאות ילדים ומשפחות, הן במסגרות טיפול חוץ-ביתיות לילדים המוצאים מביתם והן במגוון תוכניות טיפול בקהילה.

נוסף על כך, העמותה מכשירה אנשי מקצוע בקורסים ובהשתלמויות בנושאים שונים בתחום מומחיותה. העמותה מפעילה שירותים ומסגרות במימון, שיתוף ופיקוח משרד הרווחה והבטחון החברתי וכן בשיתוף ופיקוח של משרדי ממשלה נוספים ובכללם משרד החינוך ומשרד הבריאות, רשויות מקומיות וגורמים נוספים בקהילה שעניינם טיפול בילדים ובמשפחותיהם. לעמותה ועד מנהל פעיל ובו שבעה חברי ועד – אנשי מקצוע ואנשי עסקים בכירים, בעלי ידע וניסיון בתחום החברתי והעסקי, המהווים מנהיגות התנדבותית לעמותה וביחד עם מנכ"לית העמותה, מפקחים על פעילותה ומכוונים אותה.

השירותים והמסגרות של העמותה

ייחודיותה של עמותת בית לכל ילד היא בהפעלת רצף שירותים וטיפולים לילדים במצבי הסיכון והמצוקה החמורים והקשים ביותר, הניתנים במסגרות בקהילה, במסגרות שהייה יומית ובמסגרות השמה חוץ-ביתיות.

שירותים בקהילה

מרכזי מיטל לטיפול בפגיעות מיניות בילדים – בשנת 2021 הפעילה העמותה חמישה מרכזי מיטל (ירושלים, אשדוד, פתח תקווה, ביתר עילית ולוד), מתוך תשעה-עשר מרכזים שהופעלו ברחבי הארץ בשנת 2021. בנובמבר 2021, בעקבות זכייה בשני מכרזים של משרד הרווחה, פתחה העמותה שני מרכזים אזוריים חדשים: מרכז אחד במטה בנימין ומרכז נוסף בעיר בית שמש. כמו כן, הוחלט להסב את המרכז בביתר עילית לשלוחת המרכז בעיר בית שמש. המרכזים מספקים טיפול הן לילדים שנפגעו מינית, הן לילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת והן לילדים שהתנהגותם המינית פוגעת ושלא מתנהל בעניינם הליך פלילי. לכל מרכז מיטל יש לפחות שתי שלוחות בערים נוספות. המרכזים פועלים במימון, שיתוף ופיקוח של משרד הרווחה.

היחידה הטיפולית-ייעוצית על שם שוסטרמן – היחידה הטיפולית-ייעוצית פועלת לצד היחידה האינטרנית במרכז החירום על שם שוסטרמן ומטפלת טיפול מרפאתי בילדים ובהורים במצבים של פגיעה, חוסר תפקוד מתמשך של ההורים וטראומה קשה. למרות מצבם ניתן עדיין לטפל בילדים אלו בקהילה, אך לא פעם, הטיפול במרכז זה הוא חלופה טיפולית אחרונה לפני הוצאתם למסגרת השמה חוץ-ביתית. היחידה פועלת במימון, שיתוף ופיקוח של משרד הרווחה.

מועדוניות לילדים בסיכון – מועדוניות הן מסגרות שהייה יומיות לילדים במצבי סיכון ומצוקה. אלו מסגרות טיפוליות-חינוכיות קבוצתיות משלימות, הפועלות לאחר שעות הלימודים, חמישה ימים בשבוע. מטרת-העל של המועדוניות היא למנוע הוצאת ילדים מביתם תוך מתן טיפול מאומץ בקהילה ומילוי הצרכים אשר אינם נענים במסגרת המשפחה. בשנת הלימודים תשפ"ב הפעילה העמותה שש מועדוניות ברחבי ירושלים: שתיים מהן פעלו במערב העיר וארבע במזרחה. המועדוניות פועלות בשיתוף ובפיקוח של עיריית ירושלים, משרד הרווחה ומשרד החינוך.

שירותי השמה חוץ-ביתיים

בית מעבר – בתי מעבר הם שירותי השמה חוץ-ביתיים ייחודיים לילדים בגיל הרך וילדים צעירים (שלוש עד עשר שנים) הנתונים במצבי משבר חמורים, סובלים מטראומות מתמשכות ומורכבות והוצאו מביתם בשל מצבים קשים של התעללות, הזנחה ונטישה. בתי מעבר הם מסגרות ביניים זמניות לצורך אבחון, טיפול וגיבוש המלצות להמשך. בישראל, פעלו בשנת 2020 שלושה בתי מעבר, כולם הופעלו על ידי עמותת בית לכל ילד – בית שרמן, ובית רעים בירושלים והבית של שרי בבאר שבע. על פי החלטת משרד הרווחה, במרץ 2020 נסגר הבית של שרי וביוני 2021 נסגר בית שרמן. מאז פעיל רק בית מעבר אחד בישראל – רעים. את בית המעבר מפעילה עמותת בית לכל ילד, במימון, שיתוף ופיקוח של משרד הרווחה.

היחידה האינטרנית במרכז החירום על שם שוסטרמן – היחידה היא מסגרת פנימייתית הנותנת מענה לילדים אשר סבלו מהתעללות ומהזנחה במשפחתם ונתונים במצבי סיכון וסכנה. היחידה קולטת ילדים מהגיל הרך עד גיל ארבע-עשרה, אשר הוצאו מביתם בצו בית משפט בשל התעללות וסיכון וזקוקים להגנה דחופה. בנוסף להגנה, הילדים עוברים אבחון מקיף ומעמיק ומקבלים טיפול זמני-מעברי עד לבניית תוכנית טיפול קבועה עבורם. הילדים חיים ולומדים ביחידה בתנאי פנימייה. היחידה פועלת במימון, שיתוף ופיקוח של משרד הרווחה ובשיתוף פעולה עם משרד החינוך ומשרד הבריאות.

תוכניות ייחודיות וקורסים

תוכנית "חמלה" – תוכנית התערבות טיפולית-חינוכית קבוצתית להורים המתקשים בתפקוד ההורי ומיועדת בעיקר להורים הפוגעים בילדיהם פגיעה פיזית ורגשית. מטרת התוכנית היא לשפר את היכולות ההוריות שלהם ועל ידי כך להביא לידי הפסקת הפגיעה בילדים.

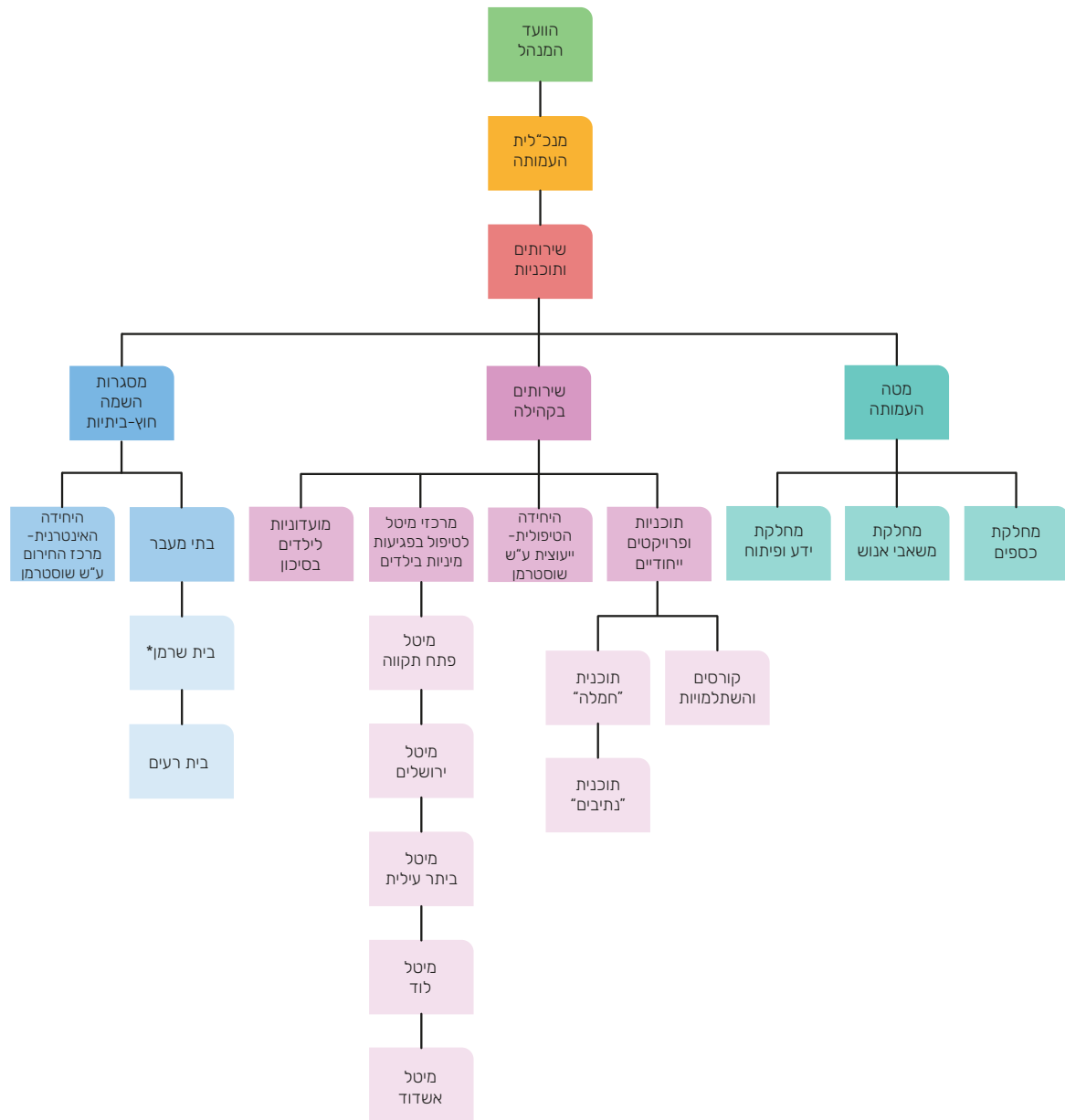
תוכנית "נתיבים" – תוכנית הכשרה ייחודית קבוצתית לאנשי מקצוע בתחום החינוך והטיפול שעובדים עם ילדים צעירים. תוכנית זו פותחה על בסיס תוכנית "חמלה" במטרה להקנות לאנשי המקצוע ידע וכלים להתמודדות עם מצבי משבר של ילדים ובכללם התפרצויות והתקפי זעם מילוליים וגופניים. לאורך השנים הפעילה העמותה עשרות קבוצות "חמלה" ו"נתיבים" ברחבי הארץ. בשנת 2021 הפעילה העמותה קבוצת "חמלה" אחת והכשרת "נתיבים" אחת.

השתלמויות וקורסים לאנשי מקצוע – תוכניות התמחות והכשרה, קורסים והשתלמויות לעובדים בעמותה ומחוצה לה. בשנת 2021 קיימה העמותה קורס הכשרה לטיפול בילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת, תוכנית התמחות בטיפול בילדים נפגעי תקיפה מינית, קורס בנושא התערבות טיפולית במשבר (ה"ט"מ), תוכנית התמחות בפסיכולוגיה קלינית ותוכנית להכשרה מעשית של סטודנטים לעבודה סוציאלית.

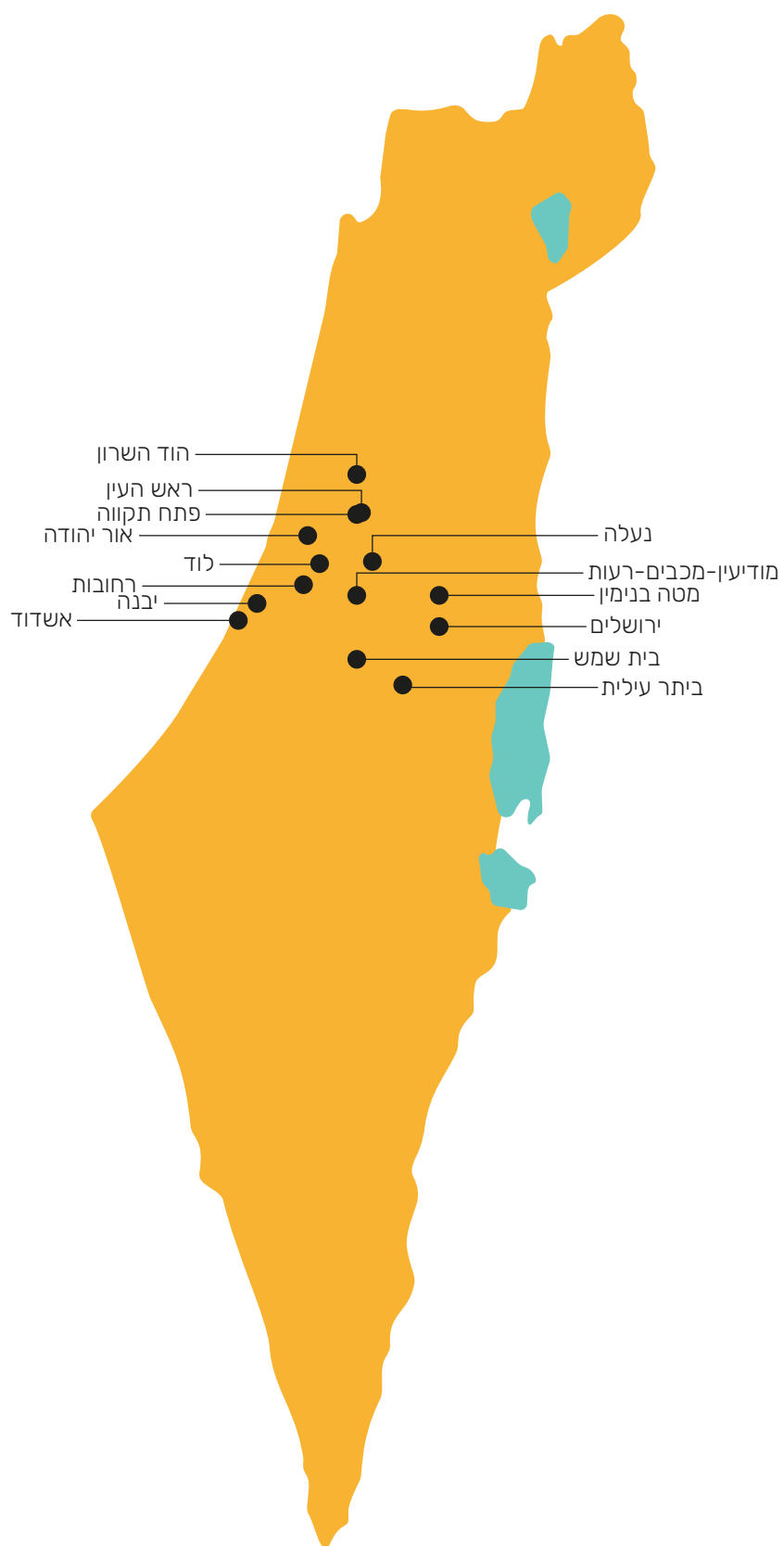
מבנה העמותה

* על פי החלטת משרד הרווחה בית שרמן נסגר ביוני 2021.

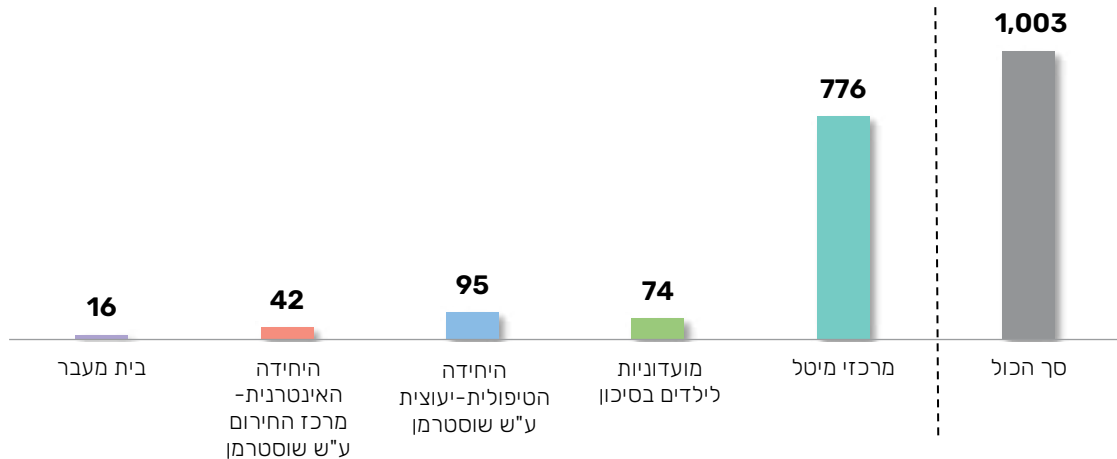
פריסה ארצית

נתונים על הילדים והמשפחות המטופלים בעמותה

בשנת 2021 טופלו בעמותה כ-1,000 ילדים ומשפחותיהם. התרשים שלהלן מציג את מספר הילדים הכולל שטופל בעמותה ואת מספרם בכל מסגרת ושירות של העמותה. השירות העיקרי של העמותה בשנת 2021 ניתן במרכזי מיטל המטופלים בילדים עם פגיעות מיניות.

מספר הילדים שקיבלו שירותים בעמותה, לפי מסגרת טיפול

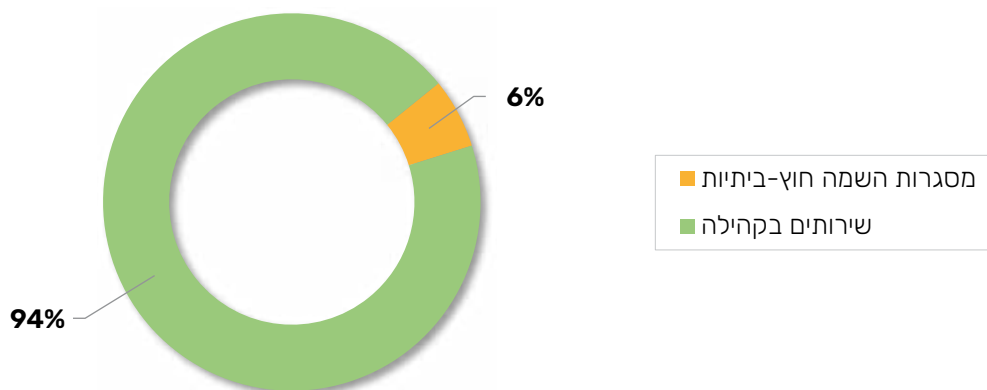
כחלק מהתפיסה הטיפולית של העמותה, בנוסף לטיפול בילדים עצמם, ניתנים להורים טיפול, הדרכה, ייעוץ, ליווי ותמיכה. לא כול ההורים משתפים פעולה עם הטיפול, אך כמעט עבור כל ילד המטופל בעמותה יש גם הורה אחד לפחות המטופל בשירותי העמותה. מכאן, שמספר המטופלים בעמותה בשנת 2021 היה גבוה ממספר הילדים המופיע בתרשים לעיל ועמד על למעלה מפי שניים. יוער, כי מאחר ובחלק מהמקרים המטפל של ההורים אינו המטפל של הילד, היה קושי באיסוף נתון זה ובפועל מספר ההורים המטופלים גבוה אף יותר. הטבלה שלהלן מציגה את מספר ההורים שטופלו, או לוו, בכל אחד מהשירותים והמסגרות של העמותה ואת סוג השירות שקיבלו.

ההורים המטופלים בעמותה, לפי מסגרת טיפול

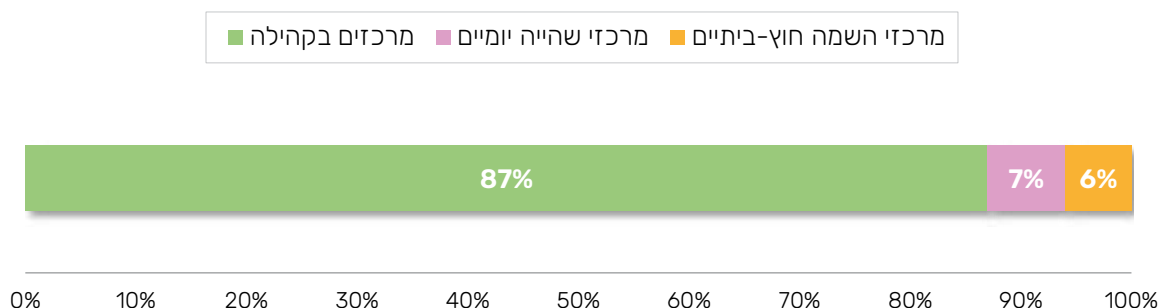
מסגרת טיפול	ההורים המטופלים
מרכזי מיטל	1,102 הורים קיבלו טיפול פרטני במרכזי מיטל, על פי רוב בתדירות של פעם בשבועיים.
מועדוניות לילדים בסיכון	הוריהם של 74 ילדי המועדוניות קיבלו ליווי, ייעוץ ותמיכה מהצוות הסוציאלי במועדוניות.
היחידה הטיפולית-יעוצית ע"ש שוסטרמן	81 הורים קיבלו טיפול פרטני ביחידה פעם בשבוע לפחות.
היחידה האינטרנית - מרכז החירום ע"ש שוסטרמן	60 הורים קיבלו טיפול פרטני כשילדיהם טופלו במרכז.
בית מעבר	19 הורים קיבלו הדרכת הורים ממוקדת לקראת פגישתם עם הילד. הטיפול הקליני להורים אלו, ניתן בקהילה על ידי שרותי הרווחה.

התרשימים שלהלן מציגים את מספר הילדים שטופלו בעמותה לפי טיפול בקהילה לעומת טיפול בהשמה חוץ-ביתית. כאמור, העמותה מציעה שירותים בקהילה שעיקרם טיפול קליני בילדים ובמשפחות פעם-פעמיים בשבוע ואשר חלקם כולל גם שהייה של מספר שעות ביום (לאחר שעות בית ספר או במקומו) וכן שירותי השמה חוץ-ביתיים הכוללים טיפול 24/7. ניתן לראות כי מרבית שירותי העמותה כיום הם שירותי טיפול בקהילה.

התפלגות הילדים שקיבלו שירותים בעמותה, לפי סוג השירות (%)

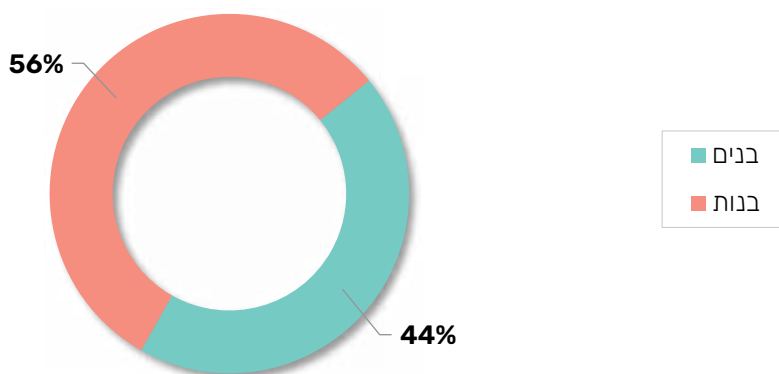

התפלגות הילדים שקיבלו שירותים בעמותה, לפי סוג המסגרת (%)

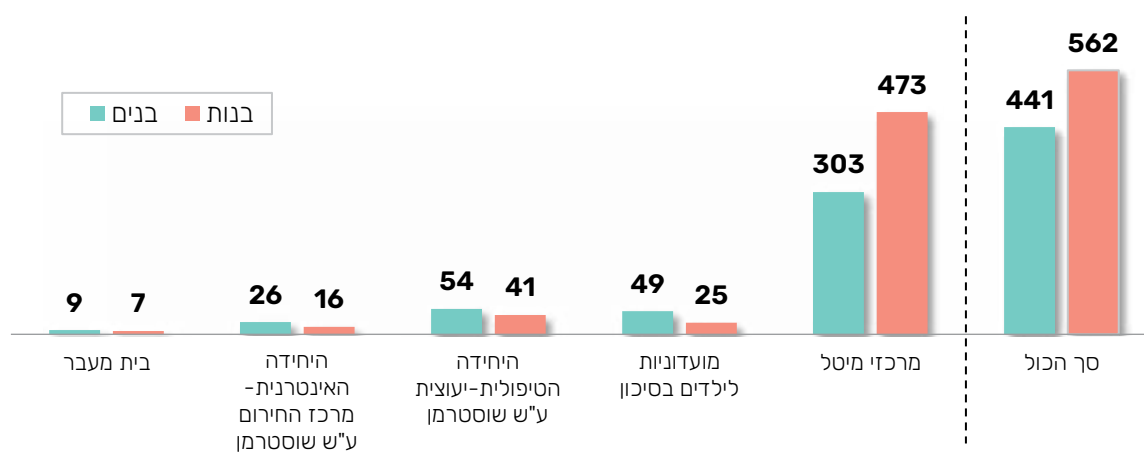

מרבית הילדים שטופלו בעמותה היו בנות. היחס בין מספר הבנים למספר הבנות השתנה לפי סוג המסגרת: במרכזי מיטל טופלו יותר בנות ולעומת זאת, במועדוניות טופלו יותר בנים.

התפלגות הילדים שקיבלו שירותים בעמותה, לפי מין (%)

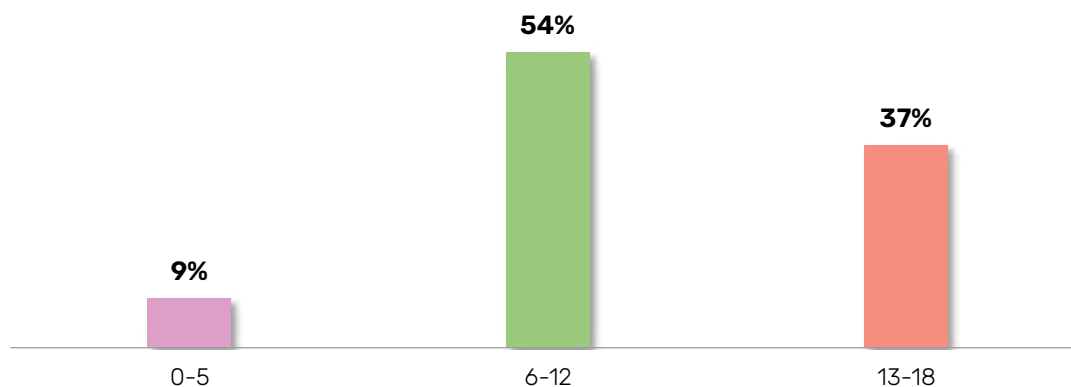

מספר הילדים שקיבלו שירותים בעמותה, לפי מין ומסגרת טיפול

בתרשים שלהלן מוצגות קבוצות הגיל של הילדים שטופלו בעמותה. בשנת 2021 מרביתם היו בני 6 עד 21 ופחות מעשירית מהילדים היו בגיל הרך.

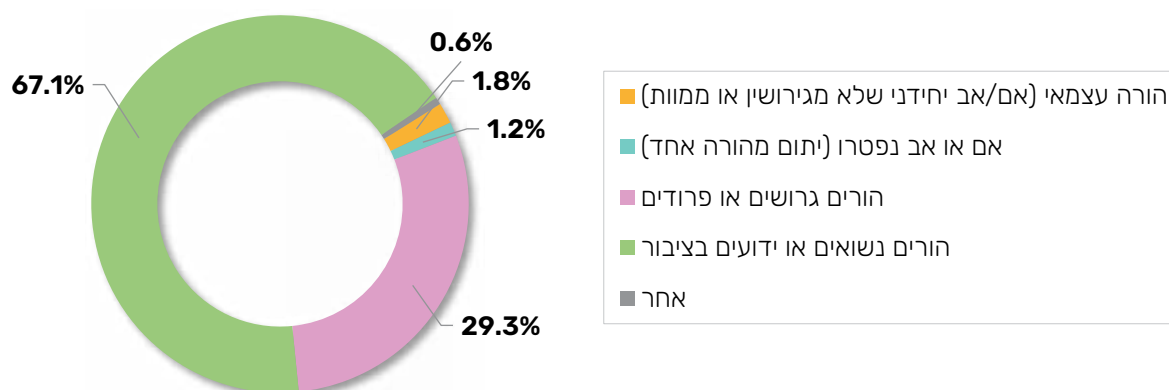
התפלגות הילדים, לפי גיל (%)

הערות: נכון ל-997 ילדים שנתון זה דווח עבורם; בקבוצת הגיל 13-18 נכלל ילד אחד שגילו מעל 18 וניתן עבורו אישור חריג.

התרשים שלהלן מציג את מצבם המשפחתי של הילדים שטופלו בעמותה. בשנת 2021 כשליש מהילדים חיו במשפחות שבראשן הורה עצמאי (משפחות חד-הוריות). שיעור זה גבוה פי שלושה וחצי משיעור הילדים החיים במשפחות שבראשן הורה עצמאי בישראל (כ-9%).

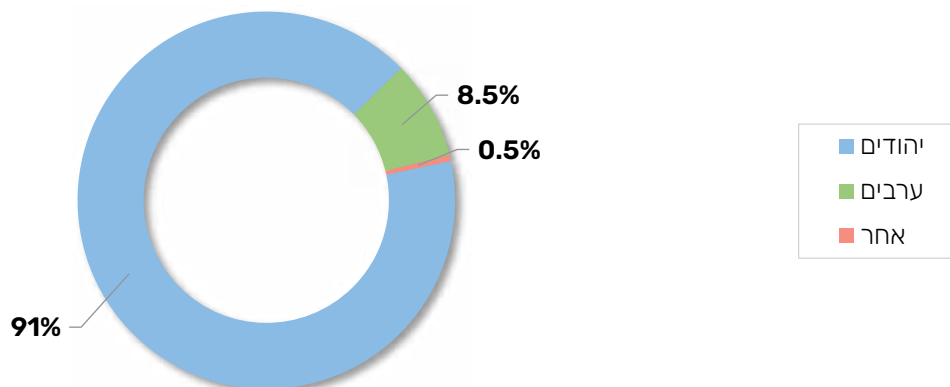
התפלגות הילדים שקיבלו שירותים בעמותה, לפי מצב משפחתי (%)

הערה: נכון ל-950 ילדים שנתון זה דווח עבורם.

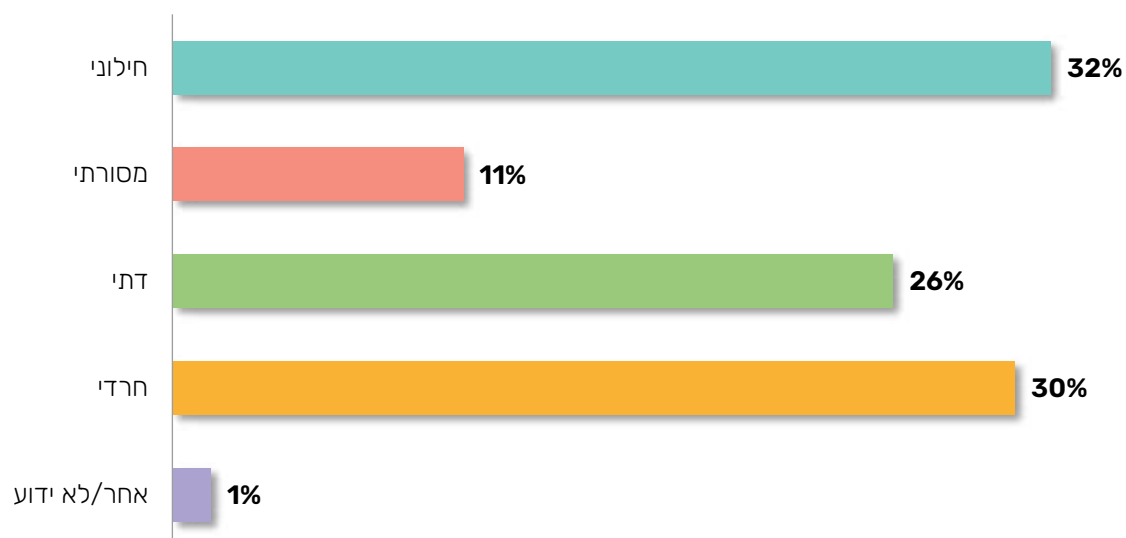
רוב הילדים שטופלו בעמותה בשנת 2021 היו ילדים יהודים, ופחות מעשירית היו ילדים ערבים.

התפלגות הילדים שקיבלו שירותים בעמותה, לפי קבוצת אוכלוסייה (%)

התרשים שלהלן מציג את מידת הדתיות של הילדים ומשפחותיהם. למעלה ממחצית הילדים שטופלו בעמותה בשנת 2021 היו ילדים למשפחות דתיות או חרדיות.

התפלגות הילדים שקיבלו שירותים בעמותה, לפי מידת הדתיות של משפחותיהם (%)

הטבלה שלהלן מרכזת את הסיבות להפניית הילדים לטיפול במסגרות ובשירותים של העמותה. ניתן לראות כי פגיעות מיניות בילדים הן סיבת ההפניה השכיחה ביותר ולאחריה התנהגות מינית לא מותאמת או פוגעת. חשוב לציין כי לאור מגוון השירותים שמפעילה העמותה, קיימות סיבות רבות ומגוונות בגינן מופנים ילדים לעמותה. השירותים השונים נבנו באופן שיאפשר לתת מענה אופטימלי בהתאם לסיבות ההפניה השונות.

סיבת ההפניה של הילדים לשירותי העמותה (מספרים ואחוזים)

סיבת ההפניה	מספרים	אחוזים
פגיעה מינית	609	60.7%
התנהגות מינית לא מותאמת או פוגעת	176	17.5%
גירושי הורים או סכסוך גירושין בעצימות גבוהה	63	6.3%
קשיים בתפקוד הורי	62	6.2%
עוני ומצוקה כלכלית	50	5.0%
בעיות התנהגות או בעיות רגשיות של הילד	46	4.6%
התעללות או הזנחה רגשית במשפחה	25	2.5%
אלימות הורה כלפי הילד	13	1.3%
הזנחה קשה ומתמשכת	13	1.3%
הורים עובדים שאינם נוכחים אחר הצוהריים בבית	13	1.3%
מצב נפשי של הורה	12	1.2%
בעיות נפשיות או פסיכיאטריות של הורה	9	0.9%
קריסת הסידור הקודם	9	0.9%
התנהגות סיכונית של הילד	7	0.7%
התמכרות הורים	6	0.6%
בן משפחה חולה במחלה גופנית חמורה	4	0.4%
התעללות פיזית בתוך המשפחה	2	0.2%
הזנחה פיזית	1	0.1%
מוות של הורה	1	0.1%

הערה: הסך הכולל גדול מ-100% משום שהיו ילדים שהייתה להם יותר מסיבת הפניה אחת.

424 ילדים סיימו את הטיפול שלהם בעמותה בשנת 2021. הטבלה שלהלן מפרטת את מספר הילדים לפי משך הטיפול בהם. שיעור הילדים שסיימו את הטיפול לאחר שנה וחצי או יותר, עמד על כ-40%, פי שניים משיעורם בשנת 2020.

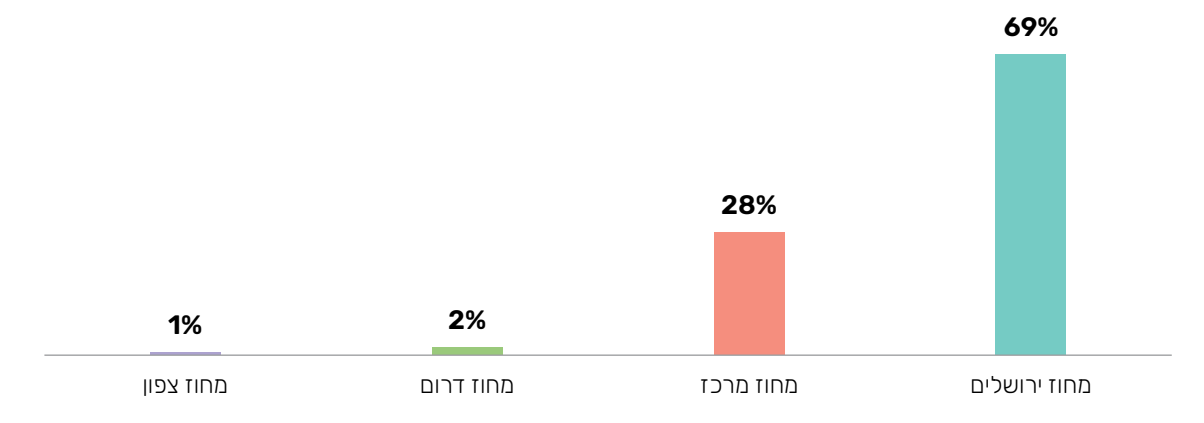
משך הטיפול בילדים בעמותה (מספרים ואחוזים)

משך הטיפול	מספרים	אחוזים
עד חצי שנה	77	18.9%
חצי שנה עד שנה	92	22.5%
שנה עד שנה וחצי	75	18.4%
שנה וחצי עד שנתיים	71	17.4%
שנתיים עד שלוש שנים	64	15.7%
שלוש שנים עד ארבע שנים	29	7.1%

הערה: מתוך 408 ילדים שלגביהם נמסר נתון זה.

שירותי העמותה פרוסים באזורים שונים בארץ. התרשים שלהלן מציג את מקום מגורי הילדים והמשפחות המטופלים בעמותה לפי המחוזות דרום, צפון, מרכז וירושלים. מרבית הילדים והמשפחות שטופלו בעמותה בשנת 2021 היו ממחוז ירושלים.

התפלגות הילדים, לפי מחוז מגורי המשפחות (%)

מרכזי מיטל הם מרכזים טיפוליים המיועדים לטיפול בפגיעות מיניות בילדים ובמשפחותיהם. המרכזים מעניקים טיפול לילדים נפגעי תקיפה מינית וילידים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת ושאינן בעניינם הליך פלילי.

טיפול בילדים נפגעים מינית – המרכזים מעניקים טיפול רגשי לילדים עד גיל 18 שנפגעו מינית בתוך המשפחה ו/או מחוצה לה וכן להוריהם, כדי לסייע בהתמודדות עם הפגיעה והשפעותיה.

טיפול בילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת – מרכזי מיטל מספקים מענה טיפולי גם לילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת. המרכזים מטפלים בילדים משתי קבוצות: (1) ילדים שטרם מלאו להם 12 (קרי, מתחת לגיל האחריות הפלילית) שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת, (2) ילדים מעל גיל 12 שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת ושמסובות שונות אין בעניינם הליך פלילי, למשל ילדים שהמקרה שלהם קיבל פטור מדיווח למשטרה במסגרת ועדות הפטור מחובת הדיווח.

הטיפוליים במרכזים ניתנים על ידי אנשי/ות מקצוע מתחומי הטיפול השונים: עובדים/ות סוציאליים, קרימינולוגים/ות קליניים, מטפלים/ות בהבעה וביצירה ופסיכולוגים/ות קליניים. כולם/ן עוברים/ות הכשרה מיוחדת לטיפול בפגיעות מיניות בילדים.

עמותת בית לכל ילד הפעילה בשנת 2021 חמישה מרכזי טיפול ברחבי הארץ: בירושלים, בביתר עילית, באשדוד, בפתח תקווה ובלוד. כל המרכזים אזוריים, ויש להם שלוחות ביישובים סביבם, וזאת כדי להנגיש במידת האפשר את השירות לאוכלוסייה. בנובמבר 2021, בעקבות זכייה בשני מכרזים של משרד הרווחה, נפתחו שני מרכזים אזוריים חדשים לטיפול בפגיעות מיניות בילדים ובמשפחותיהם – מרכז אחד במטה בנימין ומרכז נוסף בעיר בית שמש. עם פתיחת המרכז האזורי בבית שמש, מרכז מיטל בביתר עילית הוסב לשלוחה שלו. הנתונים המוצגים בפרק זה מתייחסים למערך המרכזים הישן שהיה תקף לרובה המוחלט של שנת 2021. המרכזים פועלים במימון משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ובפיקוחו, ומעניקים שירות ברמה המקצועית הגבוהה ביותר וללא תשלום.

פרק זה מחולק לחמישה חלקים: חלק א' מציג נתונים כלליים על מאפייני הילדים וההורים המטופלים במרכזי מיטל; חלק ב' מציג נתונים על ילדים נפגעי תקיפה מינית; חלק ג' מציג נתונים על ילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת; חלק ד' מציג נתונים על מאפייני הטיפול של כלל הילדים; וחלק ה' מציג נתונים על עובדי המרכזים ועל הפיתוח המקצועי שלהם.

נתונים

חלק א': הילדים וההורים המטופלים במרכזי מיטל

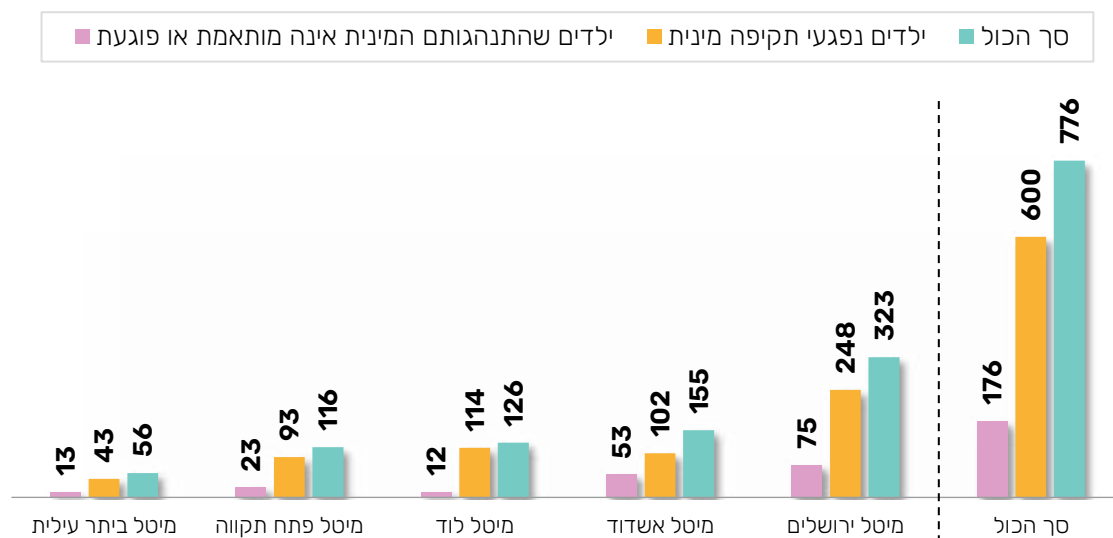
בשנת 2021 טופלו במרכזי מיטל 776 ילדים. בנוסף, התקבלו במהלך השנה 43 פניות נוספות, מתוכן 26 לא הבשילו לכדי טיפול ו-17 נוספות דווחו בשלב האינטייק (ראיון אבחוני). פניות אלה לא כלולות במניין הילדים שקיבלו טיפול במהלך שנה זו. בטבלה שלהלן מוצג מספר הילדים המטופלים בכל מרכז לפי שלוחות:

מספר הילדים שטופלו במרכזי מיטל, לפי שלוחות

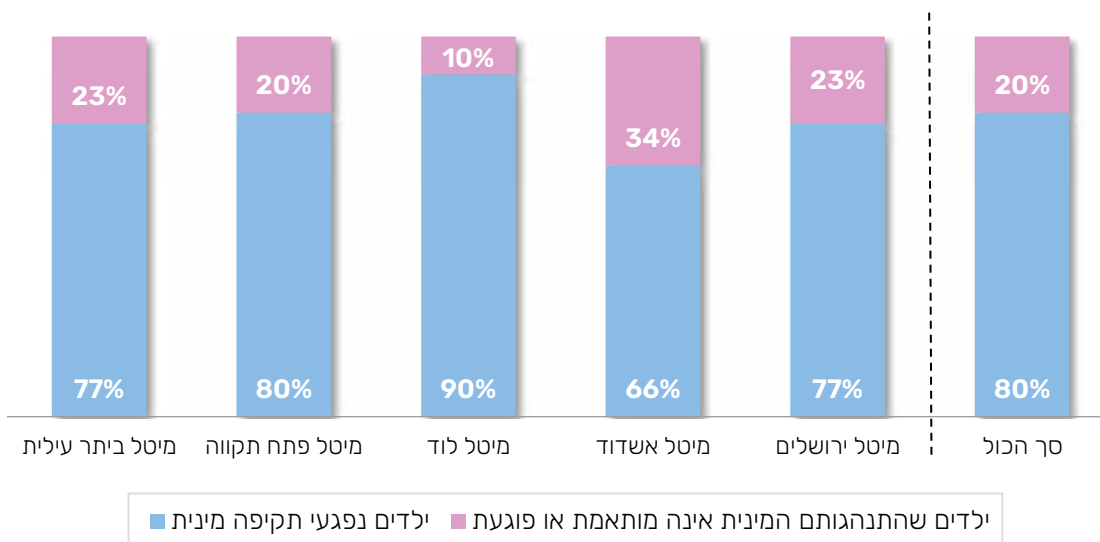
מספר הילדים המטופלים	שלוחות	מקום
323	ירושלים - סך הכול	ירושלים
108	הר הצופים	
99	תלפיות	
73	בית שמש	
30	מטה בנימין	
13	נעלה	
56	ביתר עילית - סך הכול	ביתר עילית
116	פתח תקווה - סך הכול	פתח תקווה
96	פתח תקווה	
8	הוד השרון	
12	ראש העין	
155	אשדוד - סך הכול	אשדוד
88	אשדוד	
55	רחובות	
12	יבנה	
126	לוד - סך הכול	לוד
82	לוד	
30	מזדיעין-מכבים-רעות	
14	אור יהודה	
776		סך הכול

התרשימים שלהלן מציגים את מספר ושיעור הילדים שטופלו בשנת 2021 בכל מרכז ובסך הכול, לפי סיבת ההפניה. ניתן לראות כי מרבית הילדים שקיבלו טיפול במרכזי מיטל טופלו בשל היותם נפגעי תקיפה מינית. נתון זה מעלה את הצורך לבדוק בהמשך האם שיעור המטופלים עקב התנהגות מינית לא מותאמת או פוגעת תואם את שיעורם באוכלוסייה ובמידה ולא, מדוע.

מספר הילדים שטופלו, לפי סיבת ההפניה

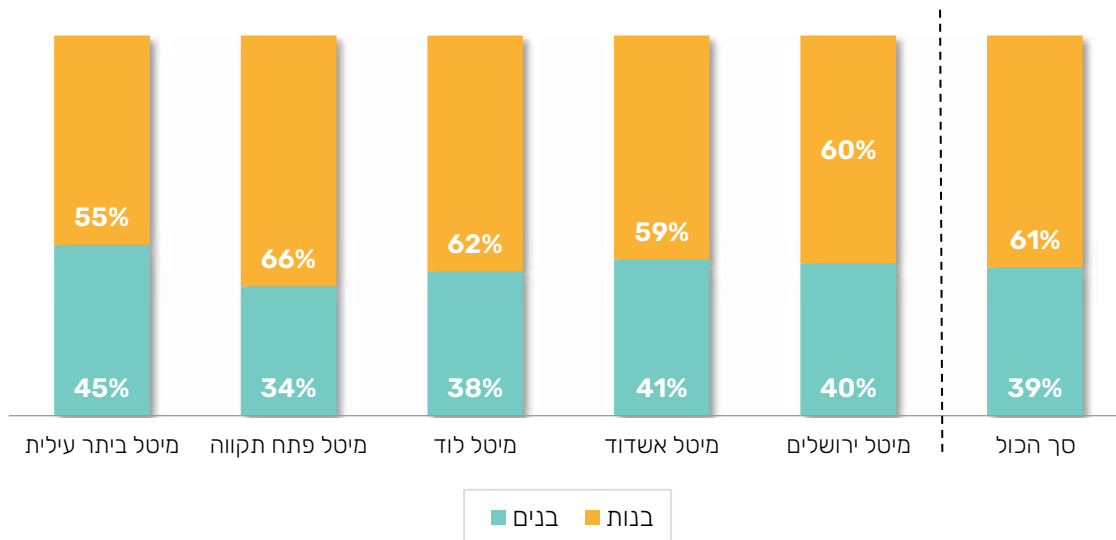

התפלגות הילדים שטופלו, לפי סיבת ההפניה (%)

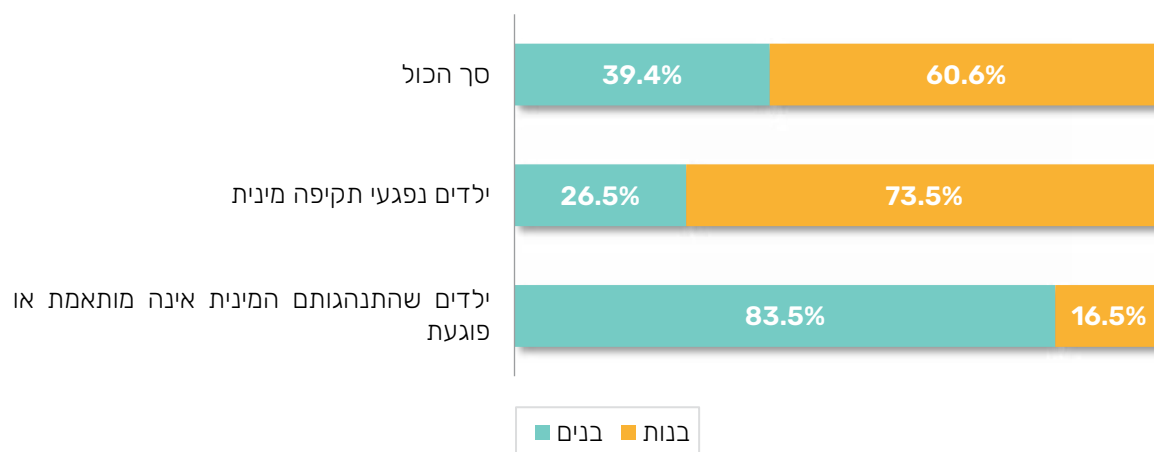
התרשים הבא מציג את שיעור הילדים המטופלים לפי מין. ניתן לראות כי במרכזי מיטל מטופלות יותר בנות מבנים (בממוצע ביחס של 1:1.5).

התפלגות הילדים שטופלו, לפי מין (%)

התרשים שלהלן מציג את התפלגות מין הילדים המטופלים במרכזים לפי סיבת ההפניה ומלמד כי יותר בנות טופלו בשל היותן נפגעות תקיפה מינית, ולעומת זאת יותר בנים טופלו בשל התנהגות מינית לא מותאמת או פוגעת.

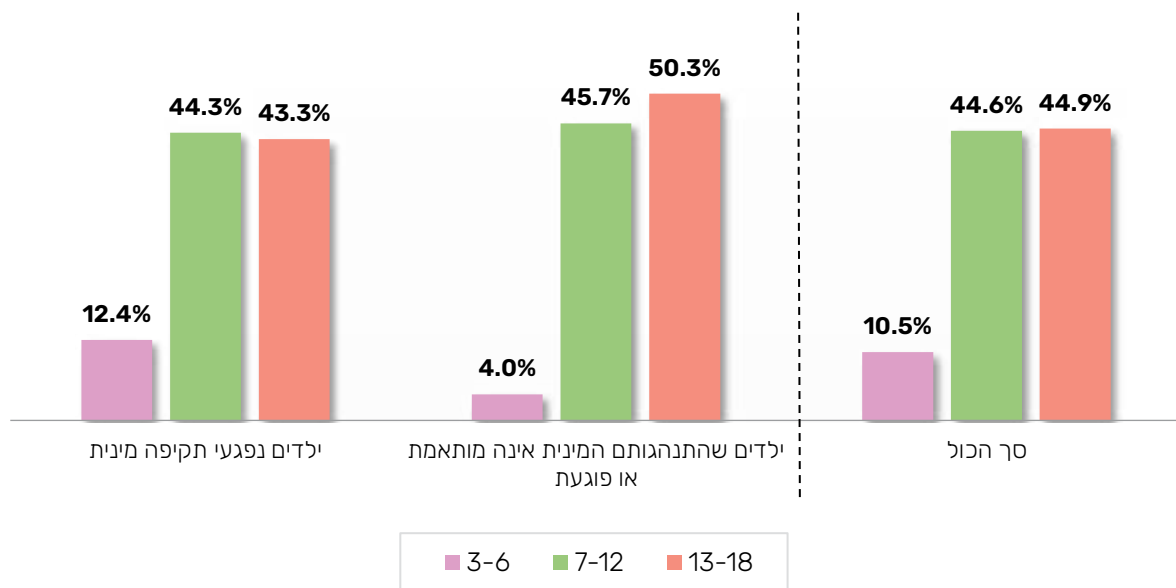
התפלגות הילדים שטופלו, לפי מין וסיבת ההפניה (%)

התרשים שלהלן מציג את גיל הילדים בעת התחלת הטיפול. מרבית הילדים שטופלו במרכזים היו בני 7 עד 12 או בני 13 עד 18 (כ-45% בכל אחת מקבוצות הגיל). רק מיעוט מהילדים, כ-10%, היו בני פחות מ-6. עם זאת, שיעור הילדים בני פחות מ-6 היה גבוה יותר בקרב ילדים נפגעי תקיפה מינית לעומת ילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת.

המרכזים אינם מטפלים בילדים בני יותר מ-18, אלא באישור חריג של משרד הרווחה ובמצבים בהם נדרש להאריך את הטיפול בילדים שהחלו את הטיפול כאשר היו בני פחות מ-18. בשנת 2021 טופל רק ילד אחד בן למעלה מ-18 בכלל המרכזים.

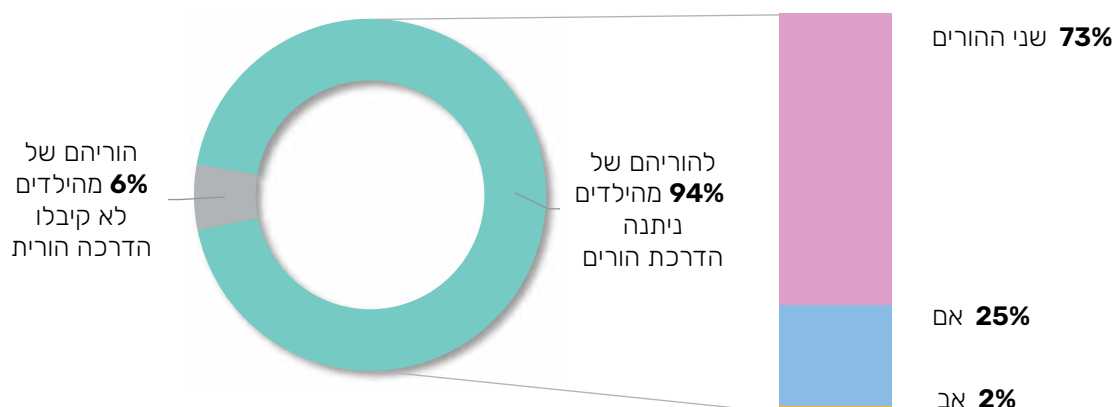
התפלגות גיל הילדים, לפי סיבת ההפניה (%)

הערה: נכון ל-1,538 ילדים בני 3-18 שלגביהם דווח נתון זה.

מודל הטיפול במרכזים כולל מפגשי טיפול עם הילדים ומפגשים טיפוליים נפרדים עם ההורים (בדרך כלל הדרכה הורית). במידת הצורך, קיימת אפשרות לטיפול דיאדי. על פי רוב, תדירות המפגשים עם הילד היא אחת לשבוע, ותדירות המפגש עם ההורים היא אחת לשבועיים. תדירות המפגשים מותאמת לכל משפחה על פי צרכיה, כפי שהם עולים בשלב האינטייק וניתנת לשינוי בהתאם להתפתחות הטיפול. התרשים הבא מציג את התפלגות הילדים שלהוריהם ניתנה הדרכת הורים במקביל לטיפול בילד ומי מההורים השתתף בהדרכה. להורי 94% מהילדים שלגביהם דווח נתון זה, ניתנה הדרכה הורית. ברוב המקרים שני ההורים הגיעו להדרכה ובכרבע מהמקרים הגיע רק הורה אחד, בדרך כלל האם.

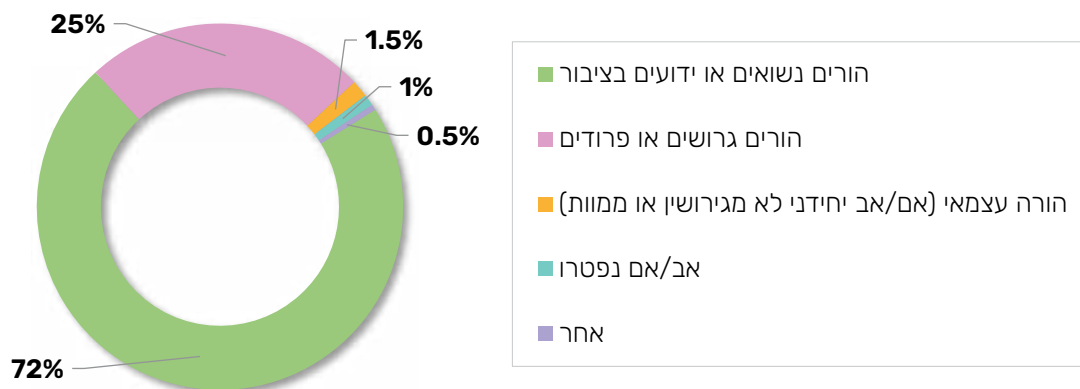
התפלגות הילדים שלהוריהם ניתנה הדרכת הורים ומי מההורים השתתף בהדרכה (%)

הערה: מתוך 679 הילדים שנתון זה דווח לגביהם.

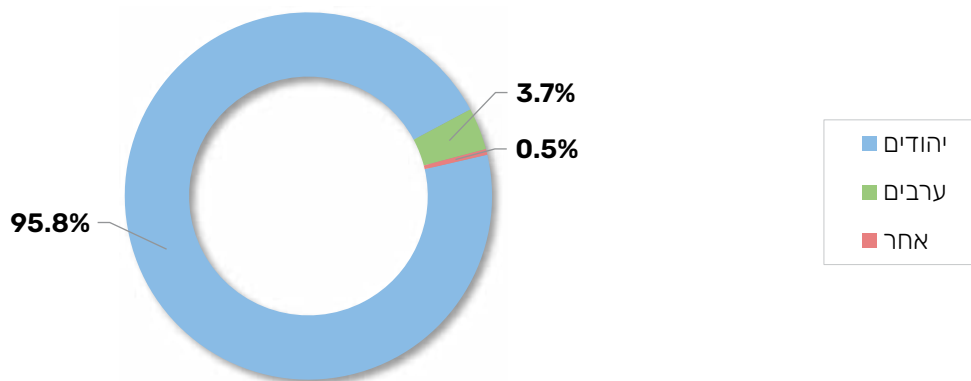
בתרשים הבא ניתן לראות את מצב המשפחתי של הילדים שטופלו במרכזי מיטל השונים בשנת 2021. יותר מרבע מהילדים חיו במשפחות שבראשן הורה עצמאי, פי 3 משיעור כלל הילדים בישראל החיים במשפחות שבראשן הורה עצמאי (כ-9%).

התפלגות הילדים שטופלו, לפי מצב משפחתי של הוריהם (%)

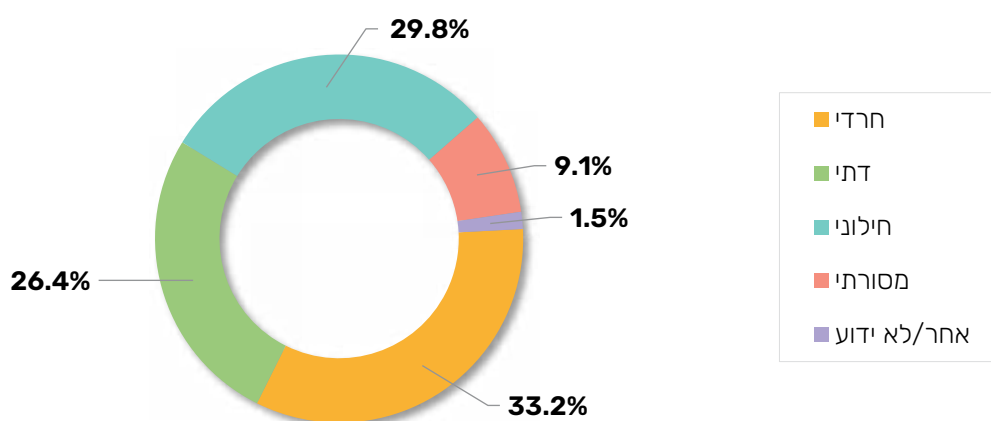
בתרשים הבא ניתן לראות את התפלגות הילדים שטופלו במרכזי מיטל השונים לפי קבוצת אוכלוסייה. רוב רובם של הילדים שטופלו במרכזים היו יהודים, 9 היו ערבים (נתון זה מעלה את הצורך לברר מדוע שיעור הילדים המטופלים מהאוכלוסייה הערבית נמוך משיעורם באוכלוסייה הכוללת) ו-4 ילדים היו ממשפחות ללא סיווג.

התפלגות הילדים שטופלו, לפי קבוצת אוכלוסייה (%)

התרשים הבא מציג את התפלגות הילדים על פי מידת הדתיות של משפחותיהם. שליש מהילדים שטופלו במרכזי מיטל היו ילדים ממשפחות חרדיות, קצת פחות משליש היו ממשפחות חילוניות וקצת יותר מרבע היו ממשפחות דתיות.

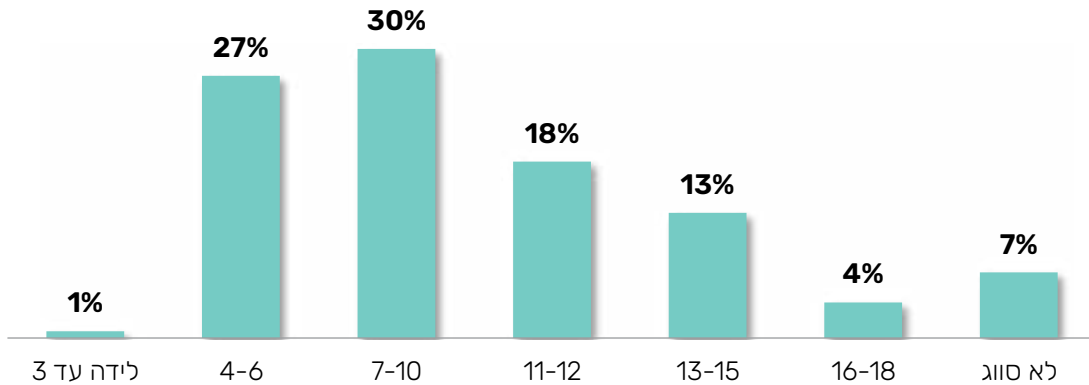
התפלגות הילדים שטופלו, לפי מידת הדתיות של משפחותיהם (%)

חלק ב': ילדים נפגעי תקיפה מינית

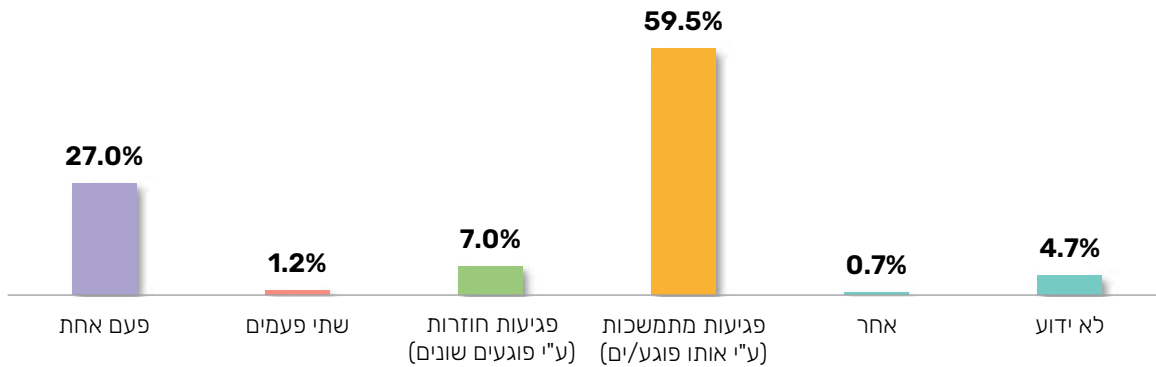
בחלק זה מובאים נתונים לגבי 621 הילדים שעברו תקיפה מינית וטופלו במרכזי מיטל השונים בשנת 2021.

התפלגות גיל הילדים הנפגעים (%)

התרשים הבא מציג את מספר הפעמים שילדים נפגעו. שני שלישים מהילדים נפגעו יותר מפעמיים, מתוכם, הרוב המכריע (90%) נפגעו באופן מתמשך, משמע פוגע אחד בהם לאורך זמן. כרבע מהילדים נפגעו פעם אחת (חלקם נפגעו במהלך אותה פגיעה אחת על ידי יותר מפוגע אחד, כפי שיוסבר בהמשך).

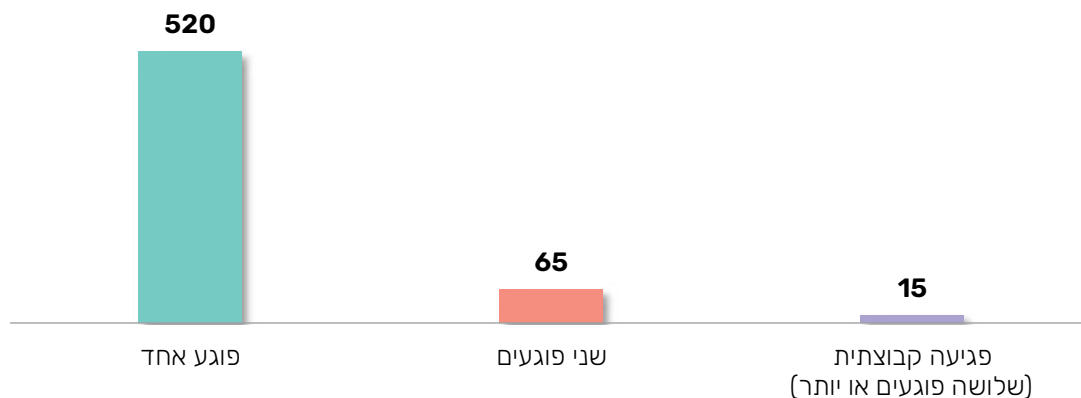
התפלגות הילדים, לפי מספר הפעמים שנפגעו (%)

התרשים הבא מראה את מספר הילדים לפי מספר הפוגעים שהיו שותפים לאירוע הפגיעה. ברוב הילדים פגע פוגע אחד, אך כאמור יש לזכור כי ברוב המקרים פוגע יחיד זה פגע בילד/ה מספר פעמים. כמו כן חשוב לציין כי ישנם ילדים שנפגעו הן פגיעה מתמשכת על ידי אותו פוגע/ים והן פגיעות חוזרות על ידי פוגעים שונים.

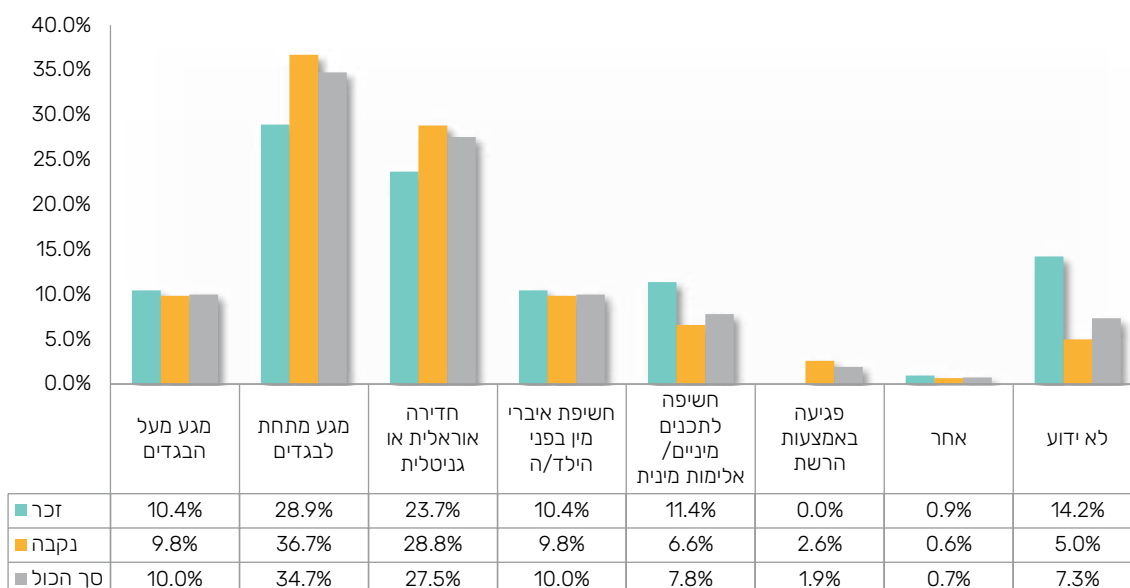
מספר הילדים שנפגעו, לפי מספר הפוגעים שפגעו בהם

הערה: במקרה שילד נפגע מספר פעמים, הנתונים בתרשים זה מתייחסים לפגיעה אחת בלבד, זו שבה מספר הפוגעים היה הגדול מבין כלל הפגיעות שנפגע אותו ילד.

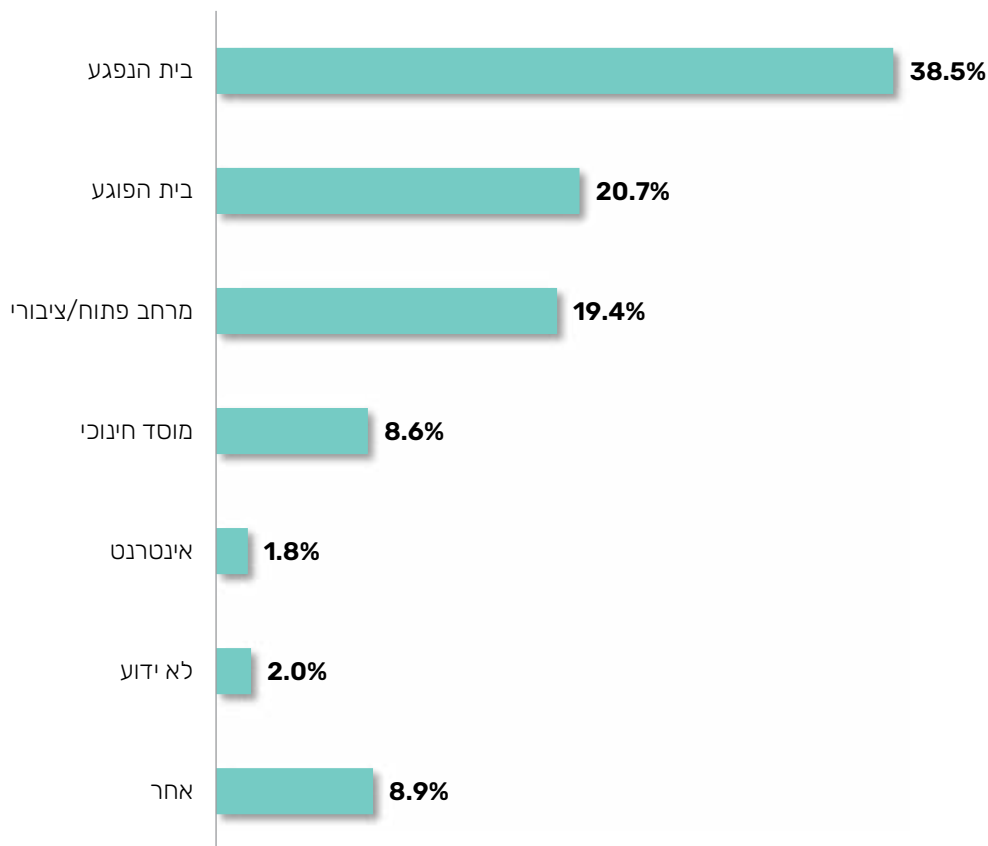
התרשים שלהלן מציג את סוגי הפגיעות בילדים. ניתן לראות כי רוב הפגיעות הן מגע מתחת לבגדים (למעלה משליש מהפגיעות) או חדירה (למעלה מרבע מהפגיעות) וכן שבנות נפגעות בסוגי פגיעות אלה יותר מבנים. בנים לעומת זאת נפגעים יותר מבנות מחשיפה לתכנים מיניים או לאלימות מינית. בנוסף, בקרב הבנים מספר הפגיעות שאופייני כ"לא ידוע" (לא דווח סוג הפגיעה), גדול כמעט פי שלושה מאשר אצל הבנות.

התפלגות סוגי הפגיעות בילדים, לפי מין (%)

התרשים הבא מראה את התפלגות המקומות בהם התרחשו הפגיעות. בית הנפגע/ת (אשר לעיתים הוא גם בית הפוגע/ת כגון בפגיעות בין אחים או בפגיעת הורה) הוא המקום המועד ביותר להתרחשות פגיעה. יחד עם זאת, מהנתונים עולה כי פגיעה יכולה להתרחש בכל מקום.

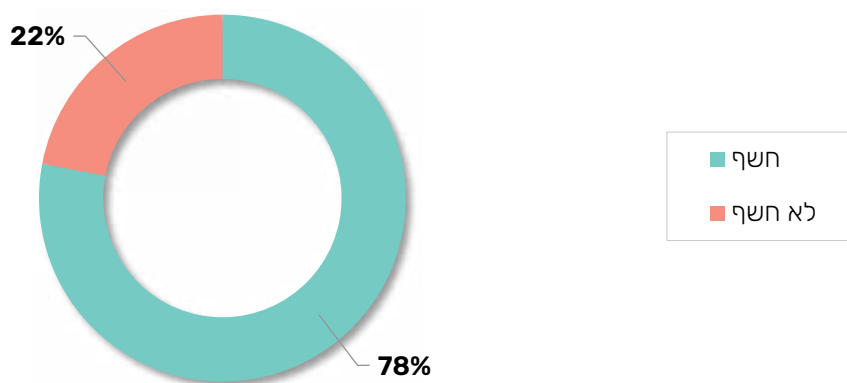
התפלגות המקומות בהם התרחשו הפגיעות (%)

הערה: באחר כלולים בין היתר בתים של קרובי משפחה וחברים, מקומות עבודה, חדרי מדרגות, מקומות בהם התקיימו אירועים פרטיים וכלי רכב.

כמו כן, נבדק האם הילד חשף את הפגיעה בו – הנתונים מופיעים בתרשים שלהלן, ממנו עולה כי מרבית הילדים (כ-80%) חשפו את הפגיעה בהם ואילו את הפגיעה בשאר, חשף אדם אחר ולא הילדים שנפגעו.

האם הילד חשף את הפגיעה בו (%)

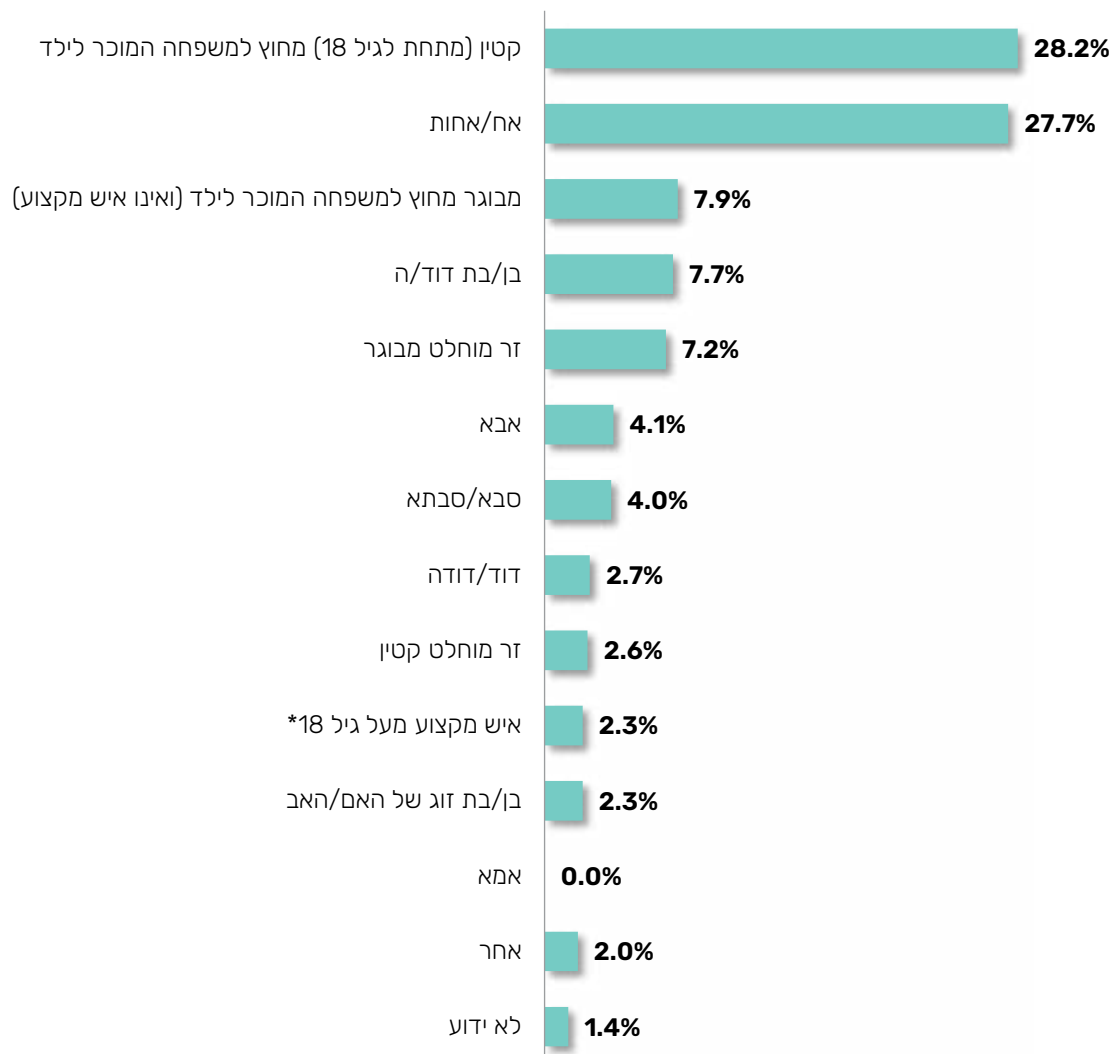
הטבלה שלהלן מראה כי מתוך הילדים שחשפו את הפגיעה, רובם עשו זאת בפני הוריהם. כרבע מתוך הילדים שחשפו את הפגיעה, עשו זאת בפני איש מקצוע כלשהו.

בפני מי חשף הילד את הפגיעה (מספרים ואחוזים)

אחוזים	מספרים	דמות
60%	277	הורים
24%	108	אנשי מקצוע
12%	54	בני משפחה (שאינם הורים)
4%	21	אחרים
100%	460	סך הכול

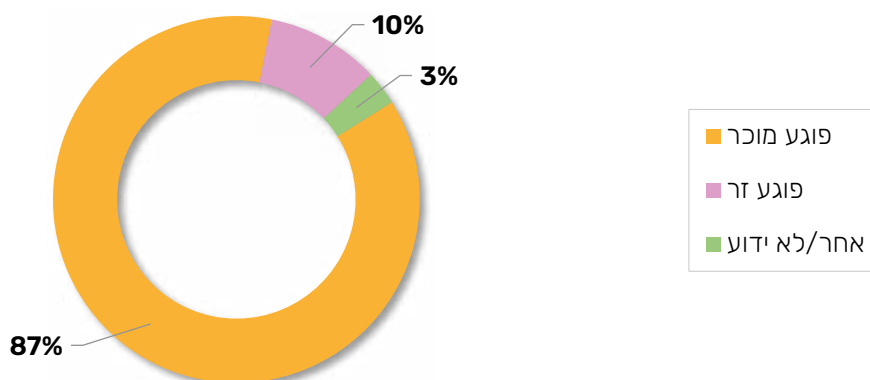
התרשימים שלהלן מציגים את פירוט קרבת הפוגע/ת לילד/ה הנפגע/ת. כ-87% מהפוגעים היו אנשים מוכרים לנפגע/ת (בני משפחה או מחוץ למשפחה אך מוכרים לילד/ה), רובם קטינים מחוץ למשפחה המוכרים לילד/ה, או אח או אחות של הנפגע/ת (שאינם בהכרח קטינים, קרי, קטינים ובגירים כאחד). רק כ-10% מהפוגעים היו זרים וכ-3% לא ידועים. כמו כן, מהנתונים עולה כי כמחצית מהפוגעים היו מתוך המשפחה.

קרבת הפוגע לילד/ה הנפגע/ת (%)

* איש מקצוע מעל גיל 18 במסגרת חינוכית/פורמאלית/פרטית אחרת (מורה, מדריך, פסיכולוג, וכדומה).

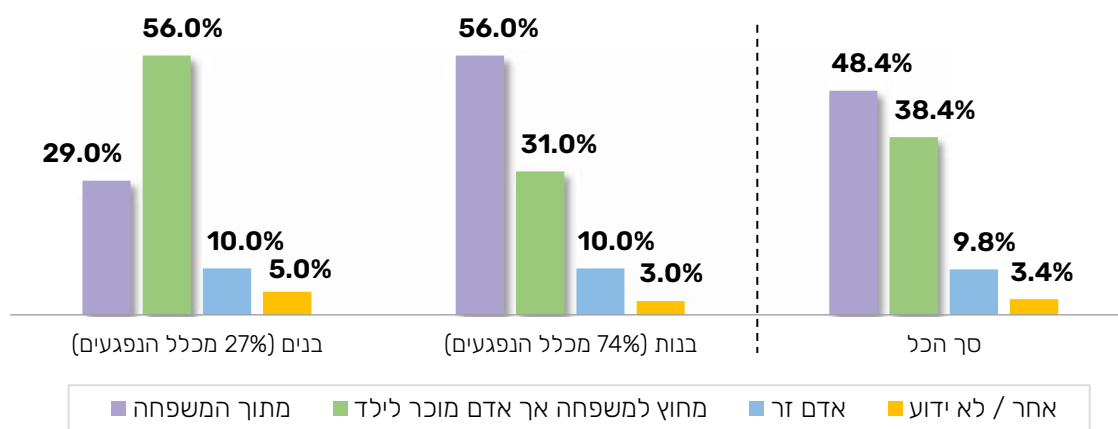
התפלגות הפוגעים, לפי מידת הכרות (%)

הערה: הנתונים מציינים את אחוז הפוגעים מתוך כלל 705 הפוגעים עליהם דווח.

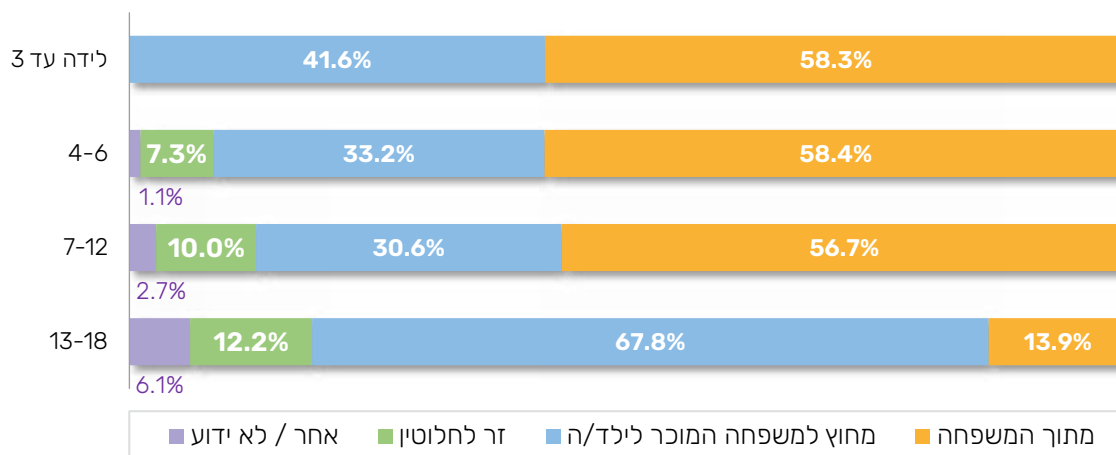
התרשים הבא מציג את הקרבה של הפוגע/ת לנפגע/ת לפי מין הנפגע/ת. רוב הפוגעים בבנות הם מתוך המשפחה ואילו רוב הפוגעים בבנים הם אנשים מוכרים מחוץ למשפחה.

קרבת הפוגע/ת, לפי מין הנפגע/ת (%)

התרשים שלהלן מציג את התפלגות קרבת הפוגעים לילד/ה כפונקציה של גיל הילד/ה. ניתן לראות כי עד גיל 4 כול הפוגעים מוכרים לילד/ה או למשפחתו (בין אם הם בני משפחה או אנשים מחוץ למשפחה). עם העלייה בגיל, גדל חלקם של פוגעים זרים וכן של פוגעים שזהותם לא ידועה למטפלים. כמו כן, הנתונים מלמדים שבגיל הנעורים ישנה ירידה משמעותית באחוז הפוגעים מתוך המשפחה, אך בה בעת ישנה עליה משמעותית באחוז הפוגעים שאינם מהמשפחה, אך מוכרים לנער/ה.

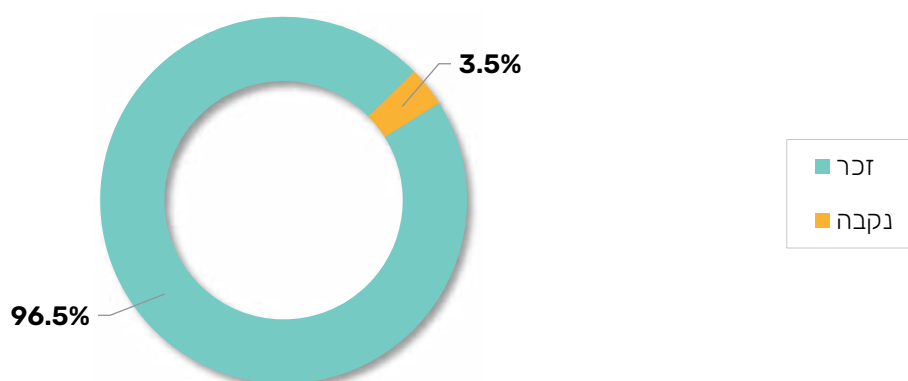
התפלגות קרבת הפוגע/ת לילד/ה, לפי גיל הילדים בעת הפגיעה (%)

הערה: אם ילד עבר יותר מפגיעה אחת הנתון מתייחס לגיל בו נפגע בפעם הראשונה.

נבדקו גם מין וגיל הפוגעים בילדים. ניתן לראות בתרשים שלהלן כי רוב הפוגעים היו גברים, ומיעוטם נשים:

מין הפוגע (%)

הערה: נכון ל-606 פוגעים לגביהם דווח נתון זה.

גיל הפוגעים - הטבלה שלהלן מראה כי כשני שלישים מהפוגעים היו קטינים והשאר בגירים.

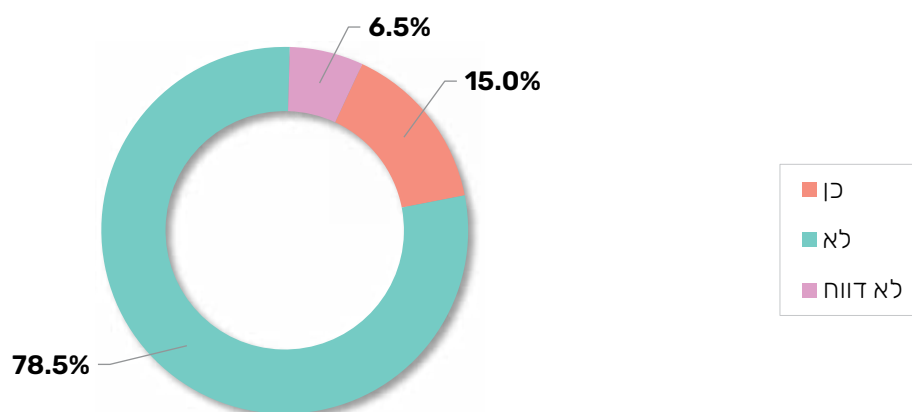
גיל הפוגע (מספרים ואחוזים)

גיל הפוגע	מספרים	אחוזים
פחות מ-12	90	13.0%
12 עד 18	342	49.6%
18 עד 45	152	22.0%
מעל 45	69	10.0%
לא ידוע	37	5.4%

הערה: נתון זה דווח עבור 690 מהפוגעים.

עוד נבדק אם הילדים הנפגעים גילו התנהגות מינית לא מותאמת או פוגעת במהלך הטיפול. ניתן לראות בתרשים שלהלן ש-15% מהילדים שנפגעו מינית גילו התנהגות מינית לא מותאמת או פוגעת במהלך הטיפול.

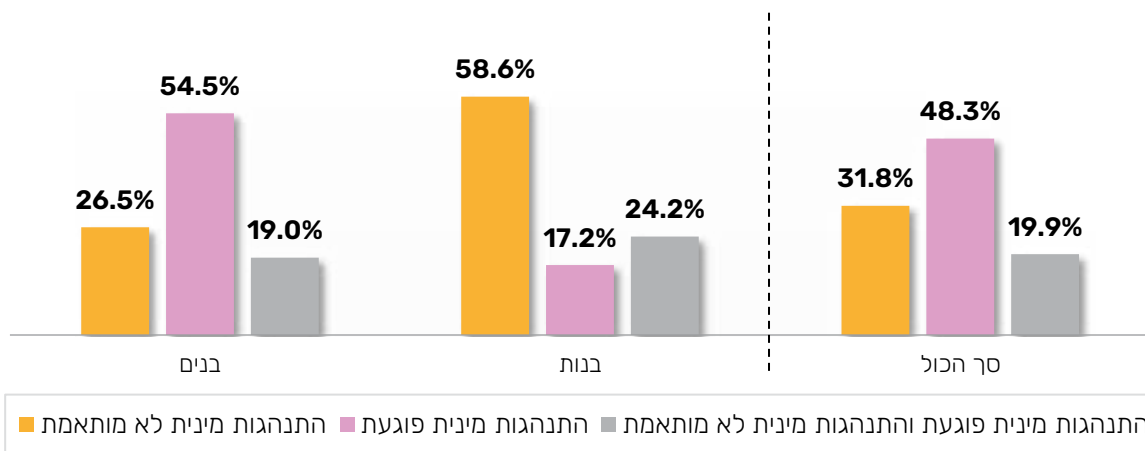
האם הילד הנפגע גילה במהלך הטיפול התנהגות מינית שאינה מותאמת או פוגעת (%)

חלק ג': ילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת

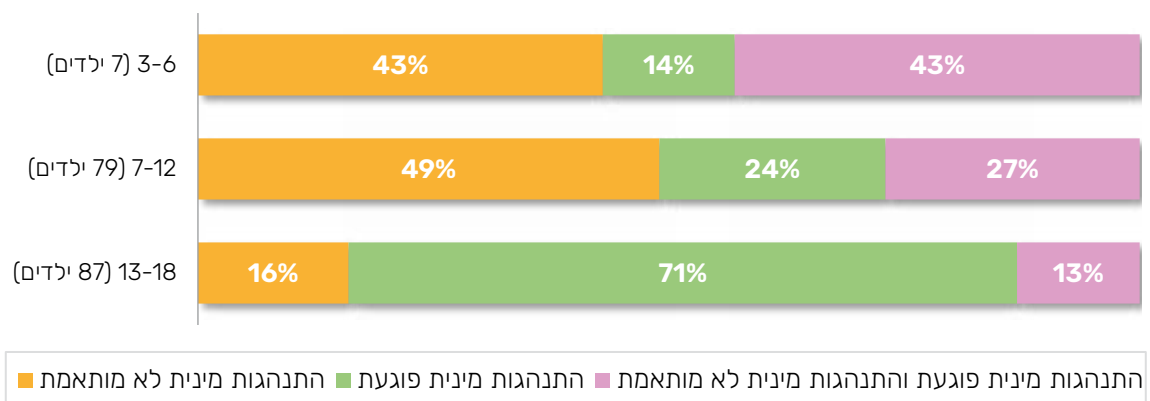
176 ילדים עברו טיפול בשל התנהגות מינית לא מותאמת או פוגעת במרכזי מיטל בשנת 2021. זו עליה של 23% לעומת שנת 2020 שבה טופלו מסיבה זו 143 ילדים. כמחצית מהילדים טופלו בשל התנהגות מינית פוגעת, כשליש טופלו בשל התנהגות מינית לא מותאמת וכחמישית טופלו הן בשל התנהגות מינית לא מותאמת והן בשל התנהגות מינית פוגעת. כמו כן, ניתן לראות כי רוב הבנים טופלו בשל התנהגות מינית לא מותאמת, בעוד רוב הבנות טופלו בשל התנהגות מינית לא מותאמת.

התנהגות מינית לא מותאמת או פוגעת, לפי מין (%)

התרשים שלהלן מציג את שיעור הילדים לפי גילם במועד התחלת הטיפול ולפי סוג ההתנהגות בשלה היו בטיפול. ניתן לראות כי בקרב הילדים בני 13 ויותר, שיעור הילדים שטופלו במרכזים בשל התנהגות מינית פוגעת היה גבוה יותר מאשר בקרב ילדים בני פחות מ-13.

התפלגות סוג ההתנהגות בשלה היו הילדים בטיפול, לפי גיל (%)

הערה: דוחו נתונים לגבי 173 ילדים (מתוך 176).

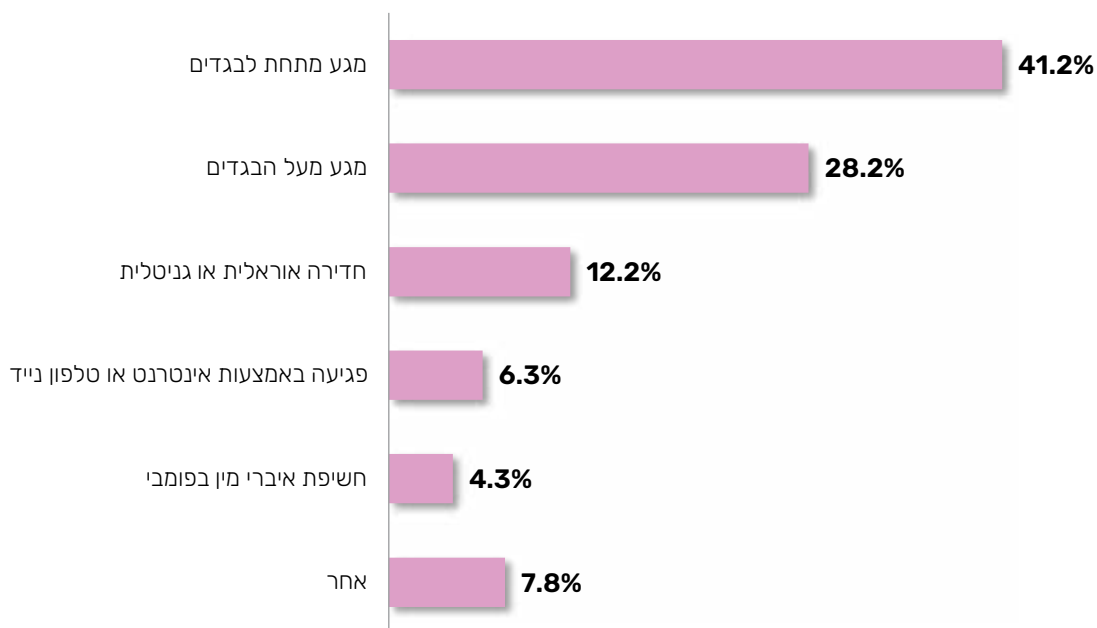
הטבלה הבאה מראה את מאפיין החזרתיות בהתנהגותם הפוגעת של ילדים אלו. ניתן לראות שכשני שלישים מהילדים פגעו יותר מפעם אחת – חציים כל פעם באותו ילד וחציים כל פעם בילד/ה אחרים.

ההתנהגות הפוגעת – מאפיין החזרתיות (מספרים ואחוזים)

מאפיין הפגיעה	מספרים	אחוזים
פגיעה חוזרת בכמה ילדים	58	33%
פגיעה מתמשכת באותו ילד או אדם	56	32%
פגיעה חד-פעמית באותו ילד או אדם	44	25%
התנהגות מינית לא מותאמת ללא נפגע ישיר	8	4.5%
אחר/לא ידוע/לא דווח	10	5.5%

התרשים שלהלן מציג את שיעורם של סוגי ההתנהגות המינית הלא מותאמת או הפוגעת של הילדים. ניתן לראות כי למעלה מ-80% מהפגיעות כללו מגע בנפגע/ת.

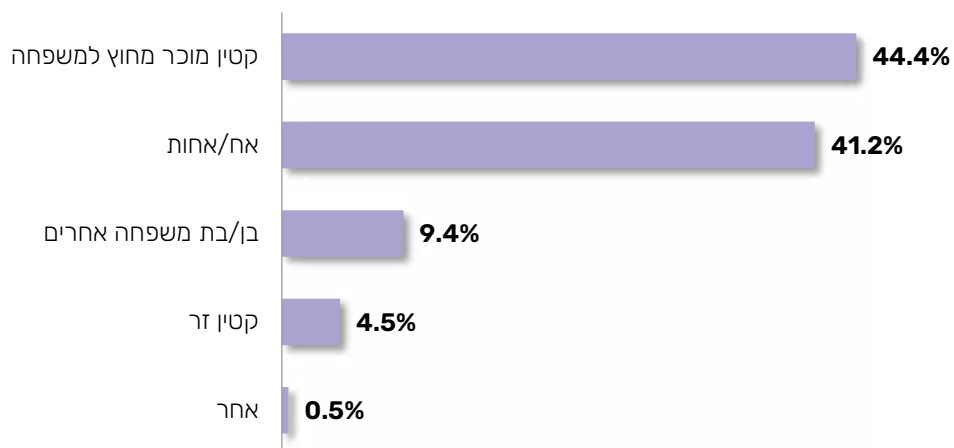
התפלגות סוגי ההתנהגויות הפוגעות / הלא מותאמות (%)

הערות: 1. בסך הכול דווחו 255 התנהגויות, זאת משום שהיו ילדים שפגעו ביותר מאופן פגיעה אחד. 2. אחר מתייחס להצעה לילד אחר לקיים עם הפוגע יחסי מין, בקשה מהנפגע לגעת באיבר מין של הפוגע, הסרת בגדיו של הנפגע, הערות מיניות כלפי הנפגע, הצעות מגונות ועוד.

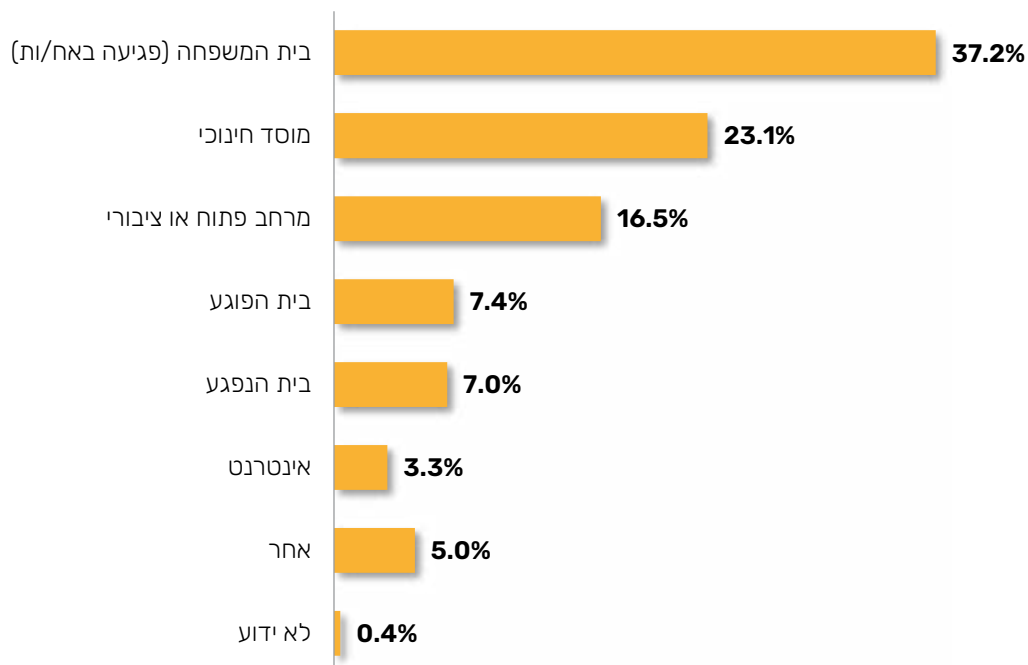
דווח על 223 נפגעים שנפגעו על ידי הילדים. התרשים הבא מראה במי פגעו הילדים. כפי שמראה התרשים, 95% מהנפגעים היו מוכרים לילדים הפוגעים, כאשר מחציתם היו בני משפחה, רובם אחים או אחיות.

במי פגע הילד (%)

התרשים שלהלן מציג את המקום בו התרחשה ההתנהגות הלא מותאמת או הפוגעת. ניתן לראות כי בית המשפחה הוא המקום העיקרי בו התרחשו הפגיעות.

מקום התרחשות הפגיעה / ההתנהגות הלא מותאמת (%)

הערה: באחר נכללו בתים של בני משפחה אחרים, שכנים וחברים וכן בתי כנסת, חדר מדרגות והסעה לבית הספר.

במרכזי מיטל מטופלים הן ילדים שהופנו בשל התנהגות מינית לא מותאמת או פוגעת אשר התרחשה לפני היותם בני 12 והן ילדים שהתנהגותם זו התרחשה לאחר היותם בני 12, כלומר, כאשר היו כבר בגיל האחריות הפלילית. מתוך האחרונים, מטופלים במרכזי מיטל רק ילדים שלא נפתח הליך פלילי נגדם. ילדים שנפתח נגדם הליך פלילי, מטופלים בשירות מבחן לנוער.

הטבלה שלהלן מציגה את הסיבות לאי-קיום הליך פלילי נגד ילדים בגיל האחריות הפלילית המטופלים במרכזי מיטל:

הסיבות לאי-קיום הליך פלילי (מספרים ואחוזים)

הסיבה	מספרים	אחוזים
התקבל פטור זמני/קבוע	84	89.4%
מתקיים הליך פלילי	2	2.1%
הוחלט לא לקיים הליך פלילי*	8	8.5%
סך הכול	94	100%

*ההחלטה לא לקיים הליך פלילי יכולה לנבוע מהיעדר הוכחות, אי הגשת תלונה, שיקול דעת משטרתי בנוגע לנסיבות הפגיעה ומצבו של הפוגע.

עוד נבדק כמה מהילדים שטופלו בשל התנהגות מינית לא מותאמת או פוגעת עברו טראומה במהלך חייהם. דווח על 114 ילדים שעברו טראומה בחייהם, 22 מתוכם בנות ו-92 בנים.

בטבלה שלהלן מפורט כמה ילדים חוו כל אחת מהטראומות. ניתן לראות ששלוש הטראומות הנפוצות ביותר היו: טראומה כתוצאה מפגיעה מינית, טראומה חברתית או כתוצאה מדחייה חברתית, טראומה כתוצאה מהזנחה פיזית או רגשית.

כפי שניתן לראות, טראומה כתוצאה מפגיעה מינית הייתה הנפוצה ביותר הן אצל בנות והן אצל בנים. בקרב בנות, טראומות נפוצות נוספות היו טראומות כתוצאה מסכסוך גירושין בעצימות גבוהה, או כתוצאה מנטישת אחד ההורים ואילו בקרב בנים, טראומות נפוצות נוספות היו טראומות כתוצאה מטרומה חברתית או דחייה חברתית, או כתוצאה מהזנחה פיזית או רגשית. כמו כן, בקרב בנות היה אחוז גבוה של טראומות כתוצאה ממגוון אירועים הכלולים ב"אחר".

סוג הטראומה שחוו הילדים, לפי מין (%)

סוג הטראומה	בנים	בנות	סך הכול
פגיעה מינית	44.6%	40.9%	43.9%
טראומה חברתית או דחייה חברתית	30.4%	13.6%	27.2%
הזנחה פיזית או רגשית	26.1%	18.2%	24.6%
סכסוכי גירושין בעצימות גבוהה	18.5%	31.8%	21.1%
נטישה של אחד ההורים	15.2%	22.7%	16.7%
התעללות פיזית	9.8%	9.1%	9.6%
התעללות רגשית	5.4%	4.5%	5.3%
מוות של הורה או של אדם קרוב אחר	5.4%	4.5%	5.3%
אחר*	14.1%	31.8%	17.5%

הערה: הסך הכולל גדול מ-100% משום שהיו ילדים שדווחה לגביהם יותר מטרומה אחת;

*אחר כולל: חוסר תפקוד הורי, אקלים אלים ו/או מיני בבית, הגירה וקשיי קליטה, טראומה פיזית, מחלה קשה, נכות, פיגוע טרור.

חלק ד': מאפייני הטיפול של כלל הילדים

המטפלים התבקשו לדווח על סוגי ההתערבויות בהם השתמשו בטיפול בילדים. לגבי חלק מהילדים דווח שננקטה יותר מדרך התערבות אחת. הטבלה שלהלן מציגה את שיעור כל אחת מדרכי ההתערבות מתוך כלל ההתערבויות שננקטו. ניתן לראות כי ההתערבות השכיחה ביותר שהמטפלים השתמשו בה, הייתה טיפול דינמי קלאסי או טיפול מבוסס טראומה. כחמישית מהילדים עברו טיפול במשחק, בהבעה ויצירה. עוד נמצא, כי השימוש בטיפול התנהגותי-קוגניטיבי (CBT) שכיח יותר בקרב מטפלים שמטפלים בילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת.

סוגי ההתערבות בהם השתמשו המטפלים (%)

סך הכול	טיפול בילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת	טיפול בילדים נפגעי תקיפה מינית	סוג ההתערבות
58.5%	42.6%	63.8%	טיפול דינמי קלאסי או טיפול מבוסס טראומה
22.0%	19.5%	22.9%	טיפול במשחק או בהבעה ויצירה
6.7%	18.0%	2.8%	טיפול התנהגותי-קוגניטיבי (CBT)
5.1%	7.0%	4.4%	טיפול דיאדי (הורה-ילד)
1.8%	2.9%	1.5%	טיפול משפחתי
1.7%	0.4%	2.1%	טיפול EMDR
1.0%	3.7%	0.1%	טיפול קצר מועד
3.2%	5.9%	2.3%	אחר*

הערות: 1. הנתונים מתייחסים ל- 1,081 התערבויות עליהן דווח. 2. הנתונים דווחו לגבי 597 ילדים נפגעי תקיפה מינית (מתוך 600) ו-171 ילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת (מתוך 176).

*אחר כלל בין היתר: ילדים שהיו בתחילת הטיפול וטרם הוחלט מה יהיו דרכי ההתערבות, התערבות מערכתית, התערבות טריאדית, ולגבי ילדים נפגעים גם TF-CBT, PLAY-THERAPY, DBT, ACT, SI.

חלק מהילדים טופלו ביותר מסוג התערבות אחד. הטבלה הבאה מציגה את מספר הילדים לפי מספר ההתערבויות שננקטו במהלך הטיפול בהם.

מספר סוגי ההתערבויות שננקטו

מספר סוגי ההתערבויות שכלל הטיפול בילד/ה:	סוג התערבות אחד	שני סוגי התערבות	שלושה סוגי התערבות	ארבעה סוגי התערבות	סך הכול
ילדים נפגעי תקיפה מינית	419	145	32	1	597
ילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת	91	59	21	0	171
סך הכול	510	204	53	1	768

הערה: נכון ל-768 ילדים לגביהם התקבל דיווח לגבי נתון זה.

329 ילדים סיימו את הטיפול באחד מחמשת מרכזי מיטל בשנת 2021 (249 ילדים נפגעי תקיפה מינית ו-80 ילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת).

הטבלה שלהלן מציגה את משך הטיפול בילדים שסיימו את הטיפול במהלך שנת 2021. ניתן לראות כי משך הטיפול הממוצע בילדים נפגעי תקיפה מינית ארוך בשישה חודשים ממשך הטיפול הממוצע בילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת וכן, שמרבית (כ-78%) הילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת, סיימו את הטיפול תוך שנה וחצי.

משך הטיפול, לפי סיבת ההפניה (מספרים ואחוזים)

משך הטיפול	טיפול בילדים נפגעי תקיפה מינית	טיפול בילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת	סך הכול	
			מספרים	אחוזים
עד חצי שנה	22.1%	23.1%	70	22.4%
מעל חצי שנה ועד שנה	15.3%	26.9%	57	18.2%
מעל שנה ועד שנה וחצי	16.6%	28.2%	61	19.5%
מעל שנה וחצי ועד שנתיים	13.6%	14.1%	43	13.7%
מעל שנתיים ועד שלוש שנים	20.5%	6.4%	53	16.9%
יותר משלוש שנים	11.9%	1.3%	29	9.3%
ממוצע	19 חודשים	13 חודשים	17 חודשים	

הערה: נתונים אלו דווחו עבור 313 ילדים מתוך 329 ילדים שסיימו טיפול.

חלק ה': העובדים במרכזי מיטל והכשרתם המקצועית

בכלל המרכזים עבדו 78 מטפלים - רובם עובדים סוציאליים ולמעלה מרבע, מטפלים בהבעה ויצירה. רוב המטפלים היו נשים וכמעט רבע, חרדים.

מאפייני המטפלים	ירושלים	לוד	אשדוד	פתח תקווה	ביתר עילית	סך הכול
סך כול המטפלים	27	13	17	13	8	78
מטפלים בילדים נפגעי תקיפה מינית	18	12	11	10	5	56
מטפלים בילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת	9	1	6	3	3	22
עובדים סוציאליים	18	8	10	8	2	46
פסיכולוגים	1	1	0	0	0	2
מטפלים בהבעה ויצירה, בתנועה, בפסיכודרמה או בביבליותרפיה	8	2	6	3	4	23
קרימינולוגים קליניים	0	2	1	2	2	7
מטפלים גברים	9	3	2	1	3	18
מטפלים נשים	18	10	15	12	5	60
מטפלים חרדים	5	2	4	1	7	19
מטפלים דוברי ערבית	4	2	0	0	0	6

במרכזי מיטל מושקעים משאבים רבים בפיתוח צוותים, בהשתלמויות, בימי עיון ובסמינרים. בטבלה שלהלן מפורטים כלל ימי העיון וההשתלמויות שהצוותים השתתפו בהם. מכון חרוב תומך במערך ההשתלמויות ובימי הלימוד לצוותים המקצועיים תמיכה מקצועית וכספית, זאת בנוסף למימון המועבר לנושא זה על ידי משרד הרווחה.

מספר המשתתפים	מספר שעות ההשתלמות*	המרכז	נושא ההשתלמות
38	16	ירושלים	פגיעה מינית במיקוד משפחתי ובראיה מערכתית. מכון שילוב (ההשתלמות החלה בשנת 2020)
30	45	ירושלים	הכשרה ב-EMDR שלב א'
3	1.5 פעם בשבועיים	אשדוד	פרקטיקום מתקדמים
7	3	אשדוד	סדנת קלפים - ערכת קלפים ייחודית לתחום פגיעות מיניות, היכרות והתנסות עם הערכה. מכון שילוב
4	35	אשדוד ולוד	הכשרה של - Somatic Intervention היכרות והתנסות עם שיטת הטיפול
14	4	אשדוד	פגיעות בין אחים - העמקת מודל התערבות
21	52	אשדוד פתח תקווה ביתר עילית	קורס פוגעים שלב ב' - טיפול בילדים עם התנהגות מינית לא מותאמת או פוגענית
13	16	פתח תקווה	התנהגות מינית לא מותאמת - סיום פרקטיקום
8	35	פתח תקווה	טיפול בשיטת Somatic Experiencing
13	16	פתח תקווה	בין טיפול הורי להדרכת הורים
13	40	לוד	טיפול סומטי - Somatic Intervention

* שעות אקדמיות.

מרכזי מיטל ערכו גם תוכניות לימוד והכשרה למטפלים מחוץ לעמותה, הן בתחום הטיפול בילדים נפגעי תקיפה מינית והן בתחום הטיפול בילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת. פירוט על אודות תוכניות אלו ראו בפרק 6 - השתלמויות והכשרות לאנשי מקצוע.

פרק 3: מועדוניות לילדים בסיכון

עמותת בית לכל ילד מפעילה מאז שנת 1976 רשת של מועדוניות לילדים במצבי סיכון ומצוקה. מועדוניות היא מסגרת טיפולית-חינוכית משלימה, הפועלת לאחר שעות הלימודים, לילדים במצבי סיכון ומצוקה הנמצאים על הרצף של פגיעה, עזובה והזנחה. הילדים במועדוניות מגיעים על פי רוב ממשפחות רב-בעייתיות המתקשות לספק את צורכי ילדיהן ואשר בחלקן, הילדים עדים לאלימות במשפחה ואף נפגעים ממנה ישירות. מדובר בילדים המאופיינים בבעיות רגשיות ובעיות התנהגותיות אשר לרוב סובלים גם מפערי לימוד גדולים ביחס לבני גילם. הילדים מופנים למועדוניות על ידי המחלקות לשירותים חברתיים. המועדוניות פועלות בתמיכה מקצועית וכספית ובפיקוח של עיריית ירושלים, משרד הרווחה ומשרד החינוך.

כל מועדוניות מיועדת לכחמישה עשר ילדים בקבוצת גיל מסוימת. המועדוניות מהווה עבור הילדים מסגרת משלימה, מעשירה ומטפחת. לכל ילד נבנית תוכנית טיפולית ייחודית על פי צרכיו ויכולותיו. מטרת-העל של המועדוניות היא למנוע הוצאת ילדים מביתם תוך מתן טיפול מאומץ בקהילה ומילוי הצרכים אשר אינם נענים במסגרת המשפחה. המועדוניות מציעות מערך מגוון של פעילויות ושירותים, ובהם טיפול קבוצתי ואישי, סיוע בהכנת שיעורי בית, העשרה לימודית-חברתית, חוגים וארוחות. במסגרת פעילות המועדוניות מתקיים גם קשר עם ההורים ונעשית עבודה לשיפור הקשר בין ההורה לילד ולחיזוקו.

לאורך השנים פותח בעמותה מודל עבודה ייחודי במועדוניות, המבוסס בין השאר על הידע הרב שנצבר בעמותה בתחום של טיפול בילדים בסיכון, ילדים נפגעי התעללות והזנחה וילדים נפגעי טראומה. מדובר במודל עבודה טיפולי השם דגש על קידום ההתפתחות החיובית של הילד, זאת מעבר למילוי צרכי השגחה, דאגה לסביבה בטוחה והעשרה לימודית.

בשנת הלימודים תשפ"ב (2021-2022) הפעילה העמותה שש מועדוניות: שתי מועדוניות במערב ירושלים בקרב האוכלוסייה היהודית וארבע מועדוניות במזרח ירושלים בקרב האוכלוסייה הערבית. מאחר שהמועדוניות פועלות לפי שנת לימודים, מספטמבר ועד יולי, הנתונים בפרק זה יוצגו עבור חלקה הראשון של שנת הלימודים תשפ"ב משמע, מספטמבר 2021 ועד דצמבר 2021. בתקופה זו טופלו במועדוניות העמותה 74 ילדים:

המועדוניות	אזור בירושלים	גיל הילדים ומין	מספר הילדים
גילה	מערב	כיתות א'-ד' (מעורב)	11
עיסוויאה	מזרח	כיתות א'-ד' (בנים)	15
מלאווייה	מזרח	כיתות א'-ד' (בנות)	14
עומריה	מזרח	כיתות א'-ד' (בנים)	12
טרום-מתבגרים מזרח	מזרח	כיתות ה'-ז' (בנים)	14
טרום-מתבגרים מערב	מערב	כיתות ה'-ז' (מעורב)	8
סך הכול	מערב ומזרח	כיתות א'-ז' (בנים ובנות)	74

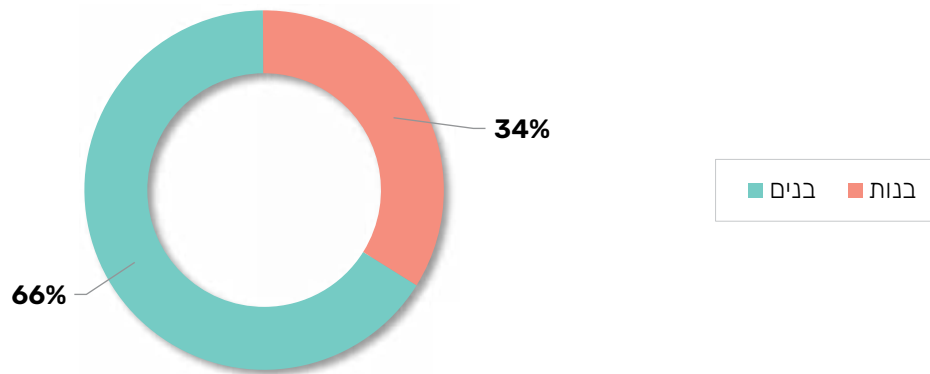
הערה: ילד אחד נשר מהמועדוניות עד דצמבר 2021 בשל קשיי הסתגלות.

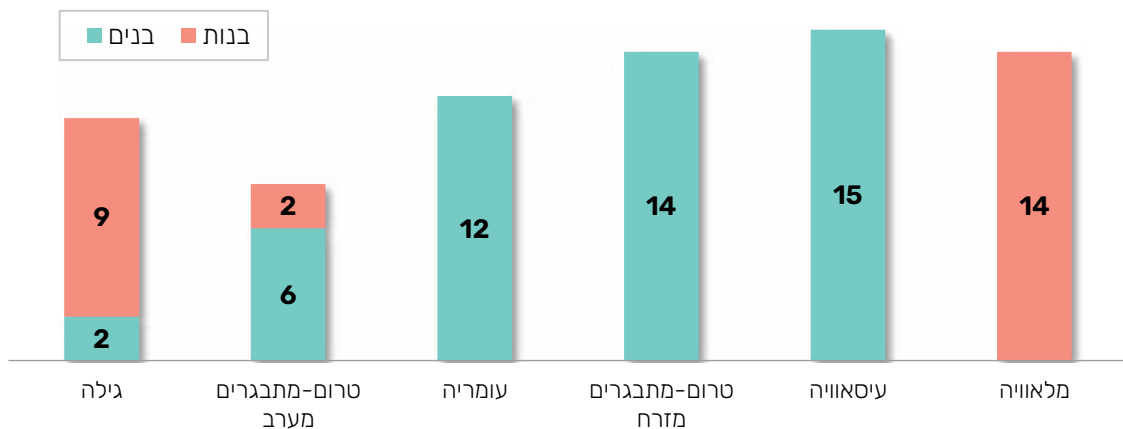
נתונים

בשנת הלימודים תשפ"ב, בדומה לשנת הלימודים תשפ"א, כשני שלישים מהילדים במועדוניות הם בנים וכשליש בנות. יש לציין כי שלוש מכלל מועדוניות העמותה הן מועדוניות לבנים בלבד. בתרשימים שלהלן ניתן לראות את התפלגות הילדים במועדוניות לפי מין:

התפלגות הילדים במועדוניות, לפי מין (%)

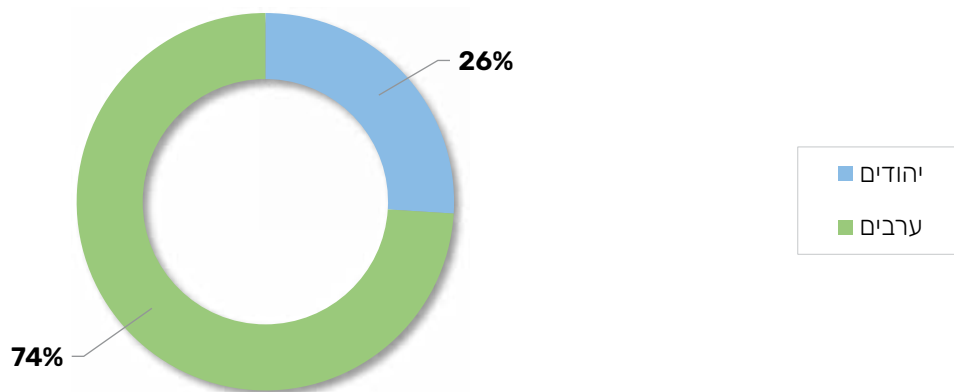
התפלגות מין הילדים, לפי המועדוניות (מספרים)

כרבע מהילדים במועדוניות יהודים (19) וכשלושה רבעים ערבים (55), זאת משום שהעמותה מפעילה ארבע מועדוניות במזרח ירושלים המיועדות לאוכלוסייה הערבית ושתי מועדוניות במערב העיר המיועדות לאוכלוסייה היהודית.

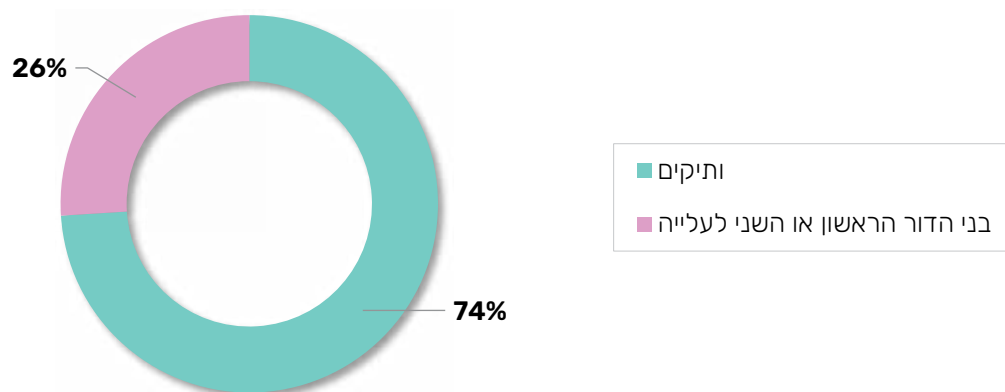
הוריהם של 80% מהילדים מהאוכלוסייה הערבית שטופלו במועדוניות הם בעלי אזרחות או בעלי מעמד של תושב קבע. שאר הילדים חיים במשפחות מעורבות, בהן אחד ההורים בעל אזרחות או תושבות קבע וההורה האחר הוא תושב הרשות הפלשתינאית או מדינה אחרת.

התפלגות הילדים במועדוניות, לפי קבוצת אוכלוסייה (%)

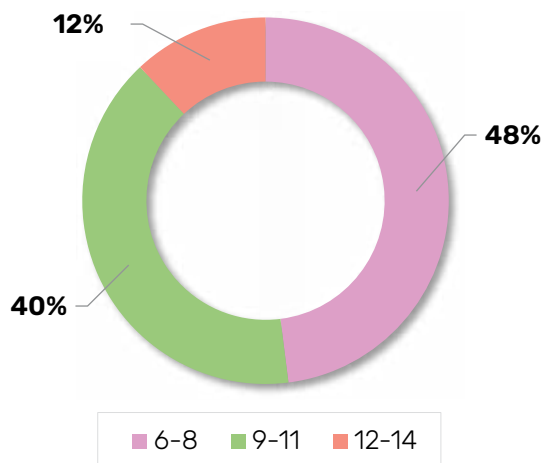
מתוך 19 הילדים היהודים, 2 ילדים הם עולים חדשים ו-3 ילדים נולדו בישראל להורים שעלו לארץ. בסך הכול, כרבע מהילדים במועדוניות העמותה במערב העיר ירושלים הם בני הדור הראשון או השני לעלייה. שיעור זה גדול מחלקם באוכלוסיית הילדים (כ-9%).

ילדים ותיקים ועולים (%)

גילאי הילדים במועדוניות בדצמבר 2021 היו מ-6 שנים וחודש אחד ועד 13 שנים וחודש אחד. 35 ילדים, כמעט מחצית מילדי המועדוניות, היו בני 6-8, 29 ילדים היו בני 9-11 ו-9 ילדים היו בני יותר מ-12.

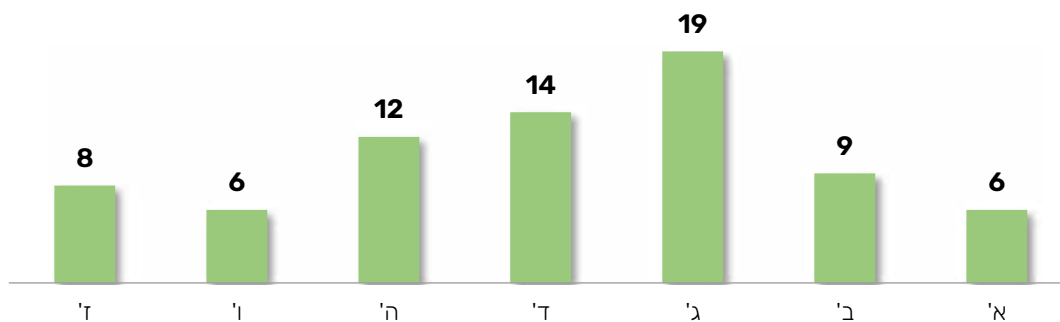
גיל הילדים (דצמבר 2021) (%)

הגיל הממוצע של הילדים: 9 שנים ו-5 חודשים
 גיל הילד הצעיר ביותר: 6 שנים וחודש אחד
 גיל הילד המבוגר ביותר: 13 שנים וחודש אחד

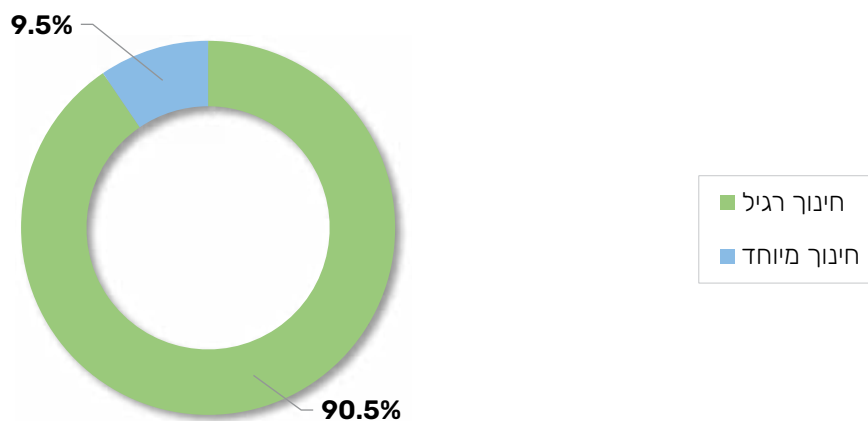
מרבית הילדים במועדוניות בשנת הלימודים תשפ"ב למדו בבית ספר יסודי.

כיתת הלימוד של הילדים בשנת הלימודים תשפ"ב (מספרים)

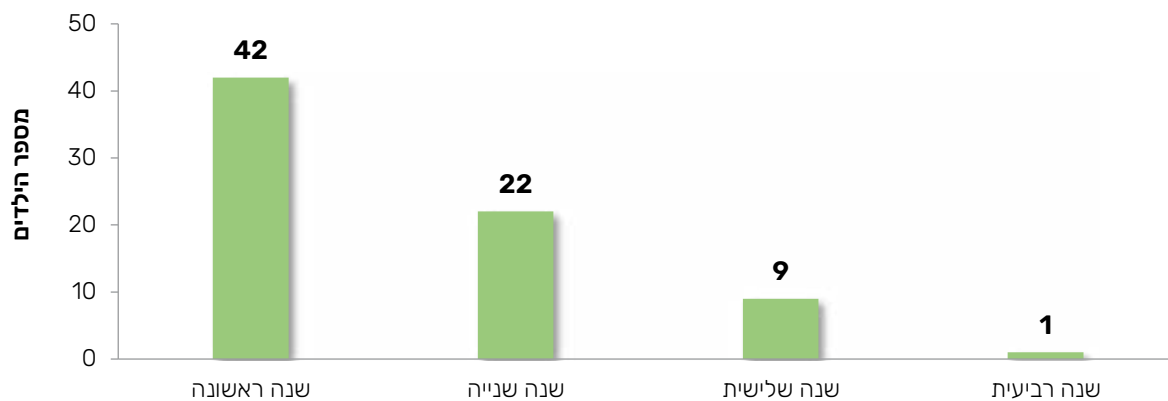
בשנת הלימודים תשפ"ב, 7 ילדים, שהם כמעט 10% מכלל הילדים במועדוניות, למדו בכיתת חינוך מיוחד בבית ספר רגיל.

סוג המסגרת החינוכית (%)

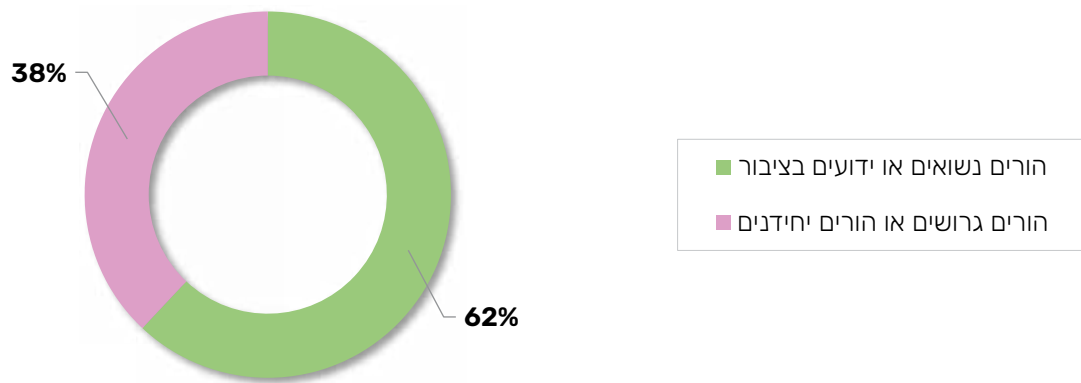
42 ילדים היו חדשים במועדונית בה ביקרו בשנת הלימודים תשפ"ב, מתוכם 9 היו בשנה שלפניה במועדונית בשכבת גיל אחרת (7 במועדוניות של בית לכל ילד ו-2 במועדוניות של עמותות אחרות). שאר הילדים (32), המשיכו את שהותם באותה מועדונית בה היו בשנה או בשנים הקודמות.

מספר הילדים, לפי מספר שנות הביקור במועדונית

28 מהילדים במועדוניות הם ילדים למשפחות שבראשן הורה עצמאי, מתוכם, 26 הם ילדים להורים גרושים. שיעור זה (38%) גבוה פי ארבעה לערך משיעור הילדים החיים במשפחות שבראשן הורה עצמאי בכלל אוכלוסיית הילדים בישראל (כ-9%).

מצב משפחתי (%)

הטבלה שלהלן מציגה את הקשיים והבעיות במשפחה בגינם הילדים הושמו במועדונית ופילווחן לפי קבוצת אוכלוסייה.

הקשיים והבעיות השכיחים ביותר היו קשיים בתפקוד הורי וכן עוני ומצוקה כלכלית. כ-30% מהילדים הושמו במועדונית בשל התעללות רגשית או הזנחה רגשית במשפחה ובגלל גירושי הורים או סכסוך גירושין בעצימות גבוהה.

לא נמצאו הבדלים מובהקים בקשיים ובעיות במשפחה בגינם בוצעה השמה למועדונית בין בנים ובנות. ניתן לראות הבדלים בקשיים ובעיות בגינם בוצעה השמה בין האוכלוסייה היהודית והאוכלוסייה הערבית. בצד הקשיים בתפקוד הורי שהם הקושי השכיח בשתי האוכלוסיות, באוכלוסייה היהודית, הורים עובדים שאינם נוכחים בשעות אחר הצהריים בבית הוא קושי שכיח נוסף (42%), אף יותר מעוני ומצוקה כלכלית שהוא רק הקושי השלישי בשכיחותו. באוכלוסייה הערבית עוני ומצוקה כלכלית הוא קושי שכיח מאד (82%) בשעה ששכיחות הורים עובדים שאינם נוכחים אחר הצהריים בבית נמוכה. כמו כן, באוכלוסייה הערבית יש קשיים ובעיות נוספים שלא קיימים כלל, או קיימים בשכיחות נמוכה באופן משמעותי, בקרב האוכלוסייה היהודית: הזנחה פיזית, התעללות פיזית בתוך המשפחה, התעללות או הזנחה רגשית, התמכרויות של הורים ומחלה של אחד מבני המשפחה.

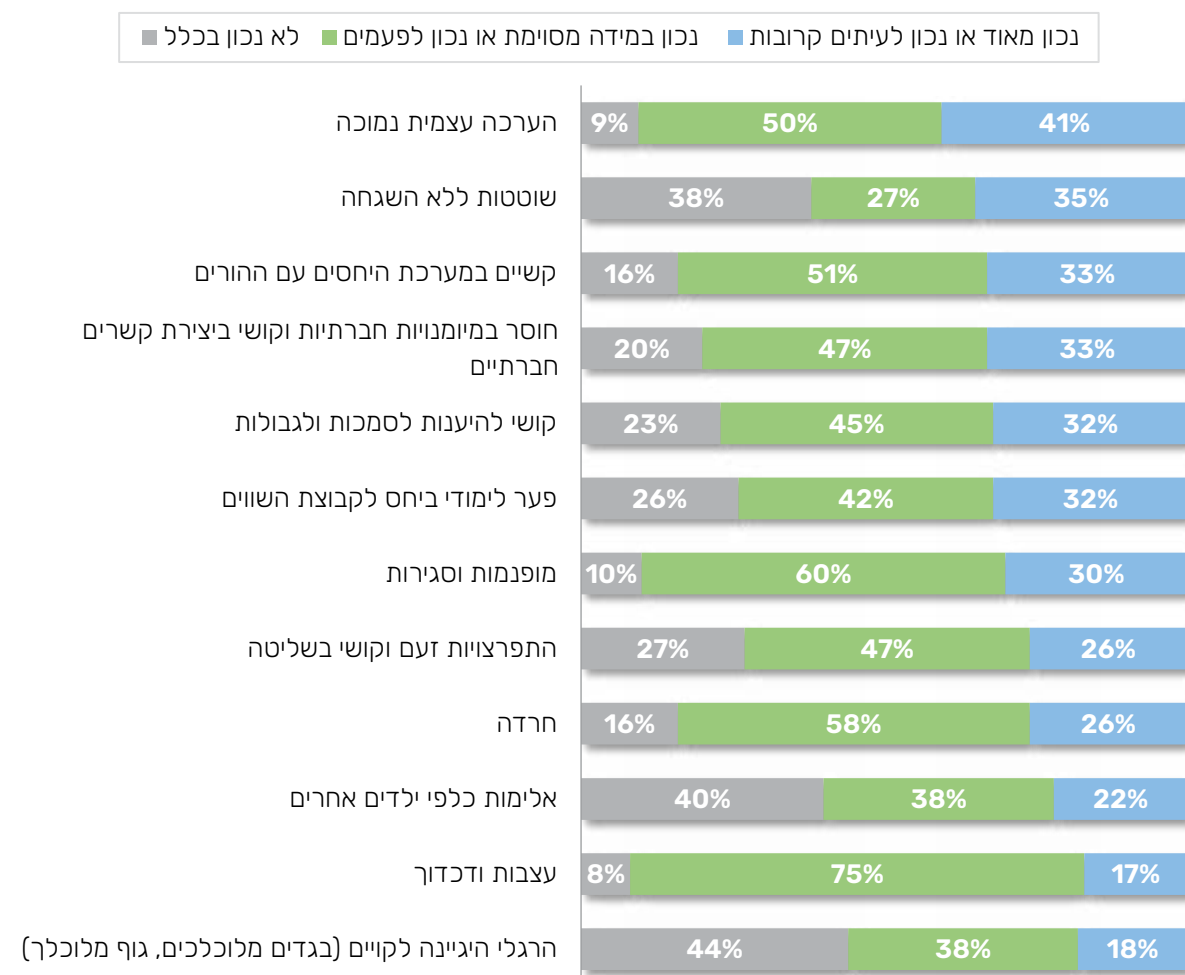
קשיים ובעיות במשפחה בגינם בוצעה השמה במועדונית, לפי קבוצת אוכלוסייה (מספרים ואחוזים)

קשיים ובעיות במשפחה	יהודים	ערבים	סך הכול	
			מספרים	אחוזים
קשיים בתפקוד הורי	89%	82%	62	83.7%
עוני ומצוקה כלכלית	32%	82%	51	68.9%
התעללות או הזנחה רגשית במשפחה	16%	38%	24	32.4%
גירושי הורים או סכסוך גירושין בעצימות גבוהה	26%	29%	21	28.3%
הורים עובדים שאינם נוכחים אחר הצהריים בבית	42%	9%	13	17.5%
בעיות נפשיות או פסיכיאטריות של הורים	10%	13%	9	12.1%
הזנחה פיזית	0%	11%	6	8.1%
התמכרויות של הורה	0%	11%	6	8.1%
מחלה פיזית של בן משפחה (הורה / אח/ות)	0%	7%	4	5.4%
התעללות פיזית בתוך המשפחה	0%	4%	2	2.7%
מוות של אחד ההורים	0%	2%	1	1.3%

הערה: לכל ילד דווחו יותר מקושי או בעיה אחד ולכן הסך הכולל של הקשיים והבעיות גדול מ-100%.

התרשים שלהלן מציג את מצב הילדים בעת קליטתם במועדוניות. ניתן ללמוד מהתרשים כי הילדים במועדוניות מאופיינים בקשיים מגוונים. למעלה מ-90% מהילדים סבלו מרמה כזו או אחרת של עצבות ודכדוך, הערכה עצמית נמוכה, מופנמות וסגירות.

קשיי הילדים בעת הקליטה במועדוניות (%)

התרשים הבא מציג את הקשיים שאפיינו את הילדים בקליטתם למועדוניות לפי מין. התרשים מתייחס לקשיים שלגביהם דווח כי "המצב המתואר נכון מאוד או נכון לעיתים קרובות".

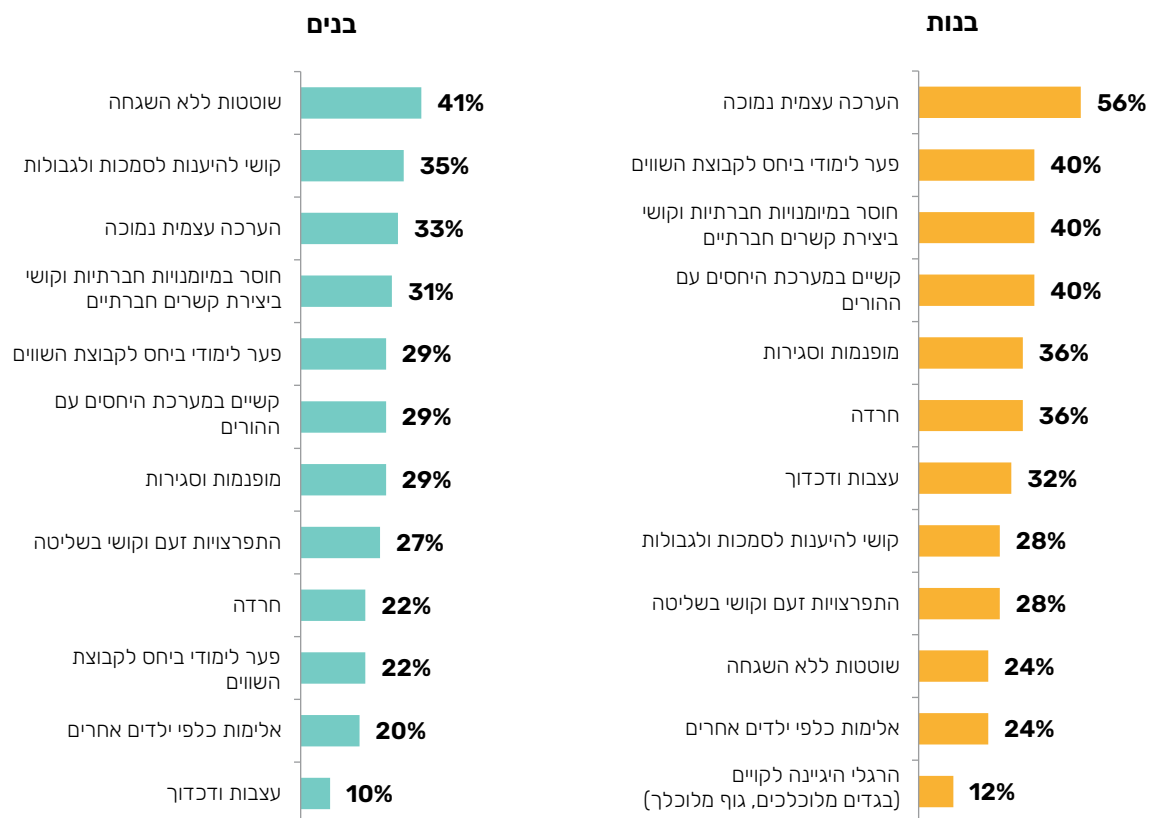
לכל ילד דווח על יותר מקושי אחד בעת הקליטה למועדוניות. על פי הדיווח המספר הממוצע של קשיים שחוו הבנות היה גדול בכ-20% מהמספר הממוצע של הקשיים שחוו הבנים.

ניתן לראות כי קשיים מופנמים (הערכה עצמית נמוכה, חוסר במיומנויות חברתיות וקושי ביצירת קשרים חברתיים, מופנמות וסגירות, חרדה, עצבות ודכדוך) מאפיינים בנות יותר מאשר בנים. הקשיים הללו, בנוסף לפער לימודי ביחס לקבוצת השווים וקשיים במערכת היחסים עם ההורים, הם הקשיים המובילים בקרב הבנות בעת קליטתן במועדוניות.

שוטטות ללא השגחה, קושי להיענות לסמכות ולגבולות והרגלי היגינה לקויים, הם קשיים המאפיינים בנים יותר מאשר בנות.

ראוי לציין כי לא נמצא הבדל משמעותי בין בנים ובנות בקשיים המערבים אלימות, כדוגמת התפרצויות זעם, קושי בשליטה ואלימות כלפי ילדים אחרים.

קשיי הילדים בעת הקליטה במועדוניות, לפי מין (%)

השתלמויות ותוכניות הכשרה לצוותים המקצועיים

כמדי שנה, עורכת העמותה תוכניות השתלמות והכשרה לצוותים המקצועיים של המועדוניות מתוך הבנה כי העבודה במועדוניות לילדים בסיכון הינה מורכבת וטומנת בחובה אתגרים רבים. ההשתלמויות מתמקדות במגוון נושאי ידע החיוניים לעובדים במועדוניות ומעסיקים את אנשי הצוות בעבודתם היומיומית. ההשתלמויות מקנות לעובדים במועדוניות ידע תיאורטי ומעשי בכל הנוגע לנושאים אלה וכן ביחס לדרכי התערבות אפקטיביות עם ילדים בסוגיות שונות.

בטבלה שלהלן מפורטות ההשתלמויות וההכשרות שעברו הצוותים המקצועיים במועדוניות בשנת הלימודים תשפ"ב.

מערך ההשתלמויות יומי הלימוד נעשה בתמיכתו המקצועית והכספית של מכון חרוב, זאת בנוסף למימון המועבר לנושא זה על ידי משרד הרווחה.

השתלמויות ותוכניות הכשרה לצוותים – תשפ"ב

מועדוניות	משך ההשתלמות	נושאי ההשתלמות
מועדוניות מערב ירושלים (15 אנשי צוות: מדריכים, רכזים, עו"סים, בנות שירות ומנהלים)	6 מפגשים של 4 שעות אקדמיות ומפגש אחד של 6 שעות אקדמיות	<ul style="list-style-type: none"> טראומה בילדות – השלכותיה והתמודדות עם התקפי זעם של ילדים המפגש עם התנהגות לא מותאמת במרחב המועדוניות תפקיד המדריך והמשחק ככלי טיפולי עבודה עם הורים לילדים בסיכון
מועדוניות מזרח ירושלים (14 אנשי צוות: מדריכים, רכזים, עו"ס, סטודנטיות לעו"ס, מנהל)	5 מפגשים של 6 שעות אקדמיות	<ul style="list-style-type: none"> עבודה עם הורים לילדים בסיכון סוגיות בהתמודדות עם פגיעות מיניות בילדים והתנהגות מינית לא מותאמת שימוש בכלים יצירתיים לעבודה עם ילדים בסיכון
סטודנטים שנה א' לעבודה סוציאלית (5 סטודנטים)	3 שעות שבועיות במשך 8 חודשים	<ul style="list-style-type: none"> תוכנית למעורבות חברתית הכוללת: <ul style="list-style-type: none"> חונכות טיפולית הדרכה קבוצתית
סטודנטים שנים ב'+ג' לעבודה סוציאלית (4 סטודנטים)	16 שעות שבועיות במשך 8 חודשים	<ul style="list-style-type: none"> הכשרה מעשית הכוללת: <ul style="list-style-type: none"> השתלבות בצוות המקצועי של המועדוניות 4-5 טיפולים קליניים בילדים או בהורים הדרכה פרטנית

מרכז החירום על שם שוסטרמן לילדים ומשפחותיהם הוקם ב-1992. המרכז נותן מענה לילדים הסובלים מהתעללות והזנחה במשפחתם ונתונים במצבי סיכון וסכנה. במרכז פועלות שתי יחידות: היחידה האינטרנית (הפנימייתית) והיחידה הטיפולית-ייעוצית.

היחידה האינטרנית קולטת ילדים מהגיל הרך ועד גיל 14 אשר הוצאו מביתם בצו בית משפט בשל התעללות וסכנה וזקוקים להגנה דחופה. ילדים אלו חיים בסיכון גבוה לפגיעה בהתפתחותם הנורמטיבית בשל קשיים ביכולת ההורית ואי-היכולת של ההורים לתת להם סביבה בטוחה. הילדים מועברים למרכז בו הם זוכים להגנה ובמהלך שהותם עוברים אבחון מקיף ומעמיק ומקבלים טיפול זמני-מעברי, עד שתיבנה עבורם תוכנית טיפולית קבועה. הילדים חיים ולומדים במרכז בתנאי פנימייה ובסיום התהליך מתגבשות המלצות להמשך טיפול, למשל חזרה הביתה או מעבר למסגרת השמה חוץ-ביתית כמו אומנה או פנימייה.

מודל מרכז החירום פותח מתוך הבנה כי כאשר אופי הסיכון אינו ברור ולא ידוע לאיזו עזרה הילד זקוק, יש צורך במרחב מוגן שתהיה בו אפשרות לחשוב, להבין מה קרה לילד בחייו ולבדוק דרכי התערבות מתאימות לצרכיו. אין מדובר רק במקלט לילד, אלא במסגרת מקצועית טיפולית מקיפה.

היחידה הטיפולית-ייעוצית מטפלת טיפול מרפאתי בילדים ובהורים בעקבות מצבים של פגיעה, טראומה קשה וחוסר תפקוד מתמשך של ההורים. ילדים אלו זקוקים לאבחון, לטיפול ולהגנה, אך אין סכנה המצריכה את הוצאתם הדחופה מהבית. הטיפול הוא פרטני, דיאדי, משפחתי או קבוצתי. למרות מצבם, ניתן עדיין לטפל בילדים אלו בקהילה, אך לא פעם, הטיפול ביחידה הוא החלופה הטיפולית האחרונה לפני הוצאת הילד למסגרת השמה חוץ-ביתית.

הגישה הטיפולית של היחידה האינטרנית היא לסייע לילד ולהוריו להתמודד עם הטרומה תוך ניסיון לשמר את ההורות ככל האפשר. היחידה מנסה לסייע למשפחה לנצל את המשבר הקשה כמנוף ליצירת תפנית שתחולל שינוי בתפקוד המשפחה. המטרה היא, שככול ויחול שינוי שכזה וכאשר בצידו תבנה תוכנית טיפול טובה, ניתן יהיה, במידת האפשר, להשאיר את הילד בחיק משפחתו.

ביחידה עובד צוות רב-מקצועי, ותיק ומיומן במתן הגנה, אבחון, הערכה והתערבות טיפולית בשעת משבר, וחברים בו עובדים סוציאליים, פסיכולוגים, מדריכים, מורים, מתנדבים ועוד.

היחידה פועלת במימון, שיתוף ופיקוח משרד הרווחה ומקבלת תמיכה ומימון מקרן שוסטרמן.

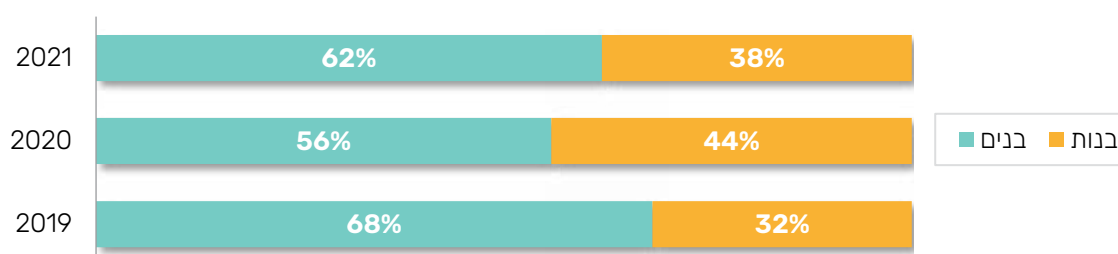
נתונים

בשנת 2021 טיפל מרכז החירום ב-137 ילדים – 42 שהו ביחידה האינטרנית ו-95 טופלו ביחידה הטיפולית-ייעוצית. להלן מוצגים נתונים לגבי כל אחת מיחידות המרכז.

היחידה האינטרנית

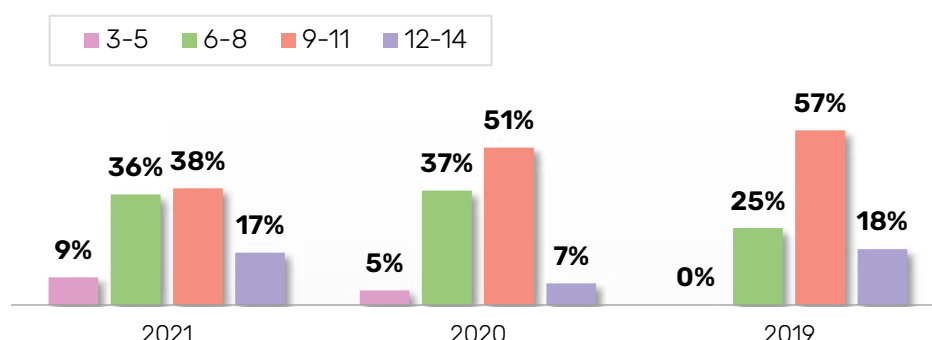
בשנת 2021 טופלו ביחידה 26 בנים ו-16 בנות. התרשים שלהלן מראה את חלוקת הילדים שטופלו ביחידה בשלוש השנים האחרונות לפי מין. ניתן לראות כי באופן עקבי מטופלים יותר בנים מבנות.

התפלגות הילדים, לפי מין (2021-2019) (%)

הגיל הממוצע של הילדים שטופלו ביחידה בשנת 2021 בעת קליטתם היה 9 שנים ו-2 חודשים (נתון זהה לשנת 2020). הילד הצעיר ביותר שנקלט ביחידה ב-2021 היה בן 3 שנים ו-4 חודשים (הנתון הנמוך ביותר בשלוש השנים האחרונות) והילד הבוגר ביותר שנקלט היה בן 12 שנים ו-9 חודשים. התרשים הבא מציג את התפלגות הילדים שטופלו ביחידה בשלוש השנים האחרונות לפי קבוצות גיל. רוב הילדים המטופלים הם בני 9-11, אך קיימת ירידה הדרגתית בשיעורם היחסי. מיעוטם של הילדים בגילאי 3-8, אך לגביהם קיימת מגמת עלייה בשיעורם היחסי. יש להתייחס למגמות המסתמנות בזהירות ולבחון אותן בהמשך, כיוון שנומינלית מדובר במעט ילדים.

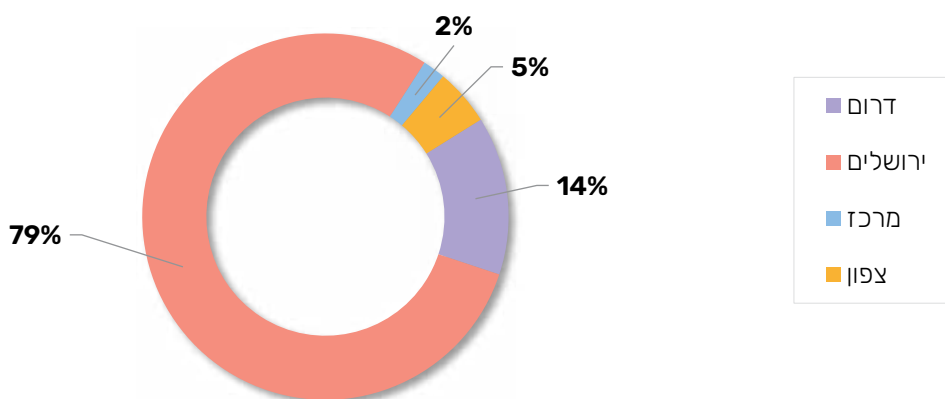
גיל הילדים בעת הקליטה ביחידה האינטרנית, לפי שנים (2021-2019) (%)

9.2 שנים	9.2 שנים	10.2 שנים	הגיל הממוצע:
3.4 שנים	4.9 שנים	6.1 שנים	הילד הצעיר ביותר:
12.9 שנים	12.5 שנים	14.5 שנים	הילד המבוגר ביותר:

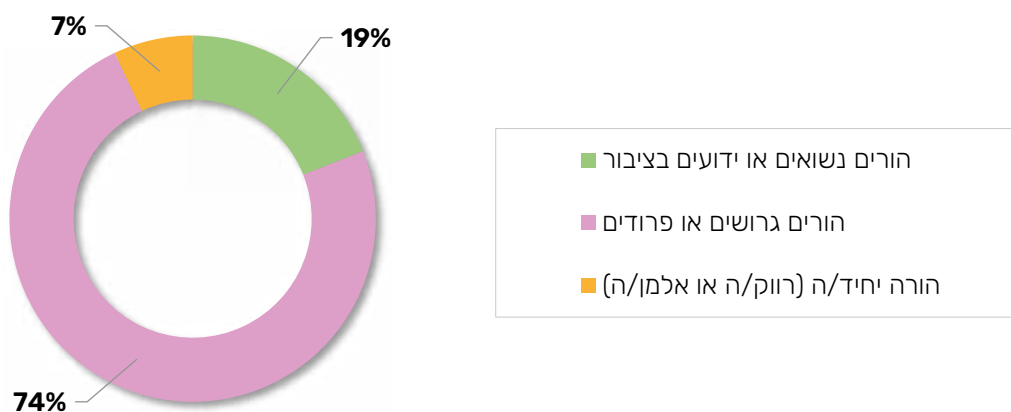
רוב הילדים הופנו ליחידה האינטרנית ממחוז ירושלים, וכחמישית מהילדים הופנו ממחוזות אחרים, כפי שמוצג בתרשים שלהלן:

התפלגות המחוזות המפנים (%)

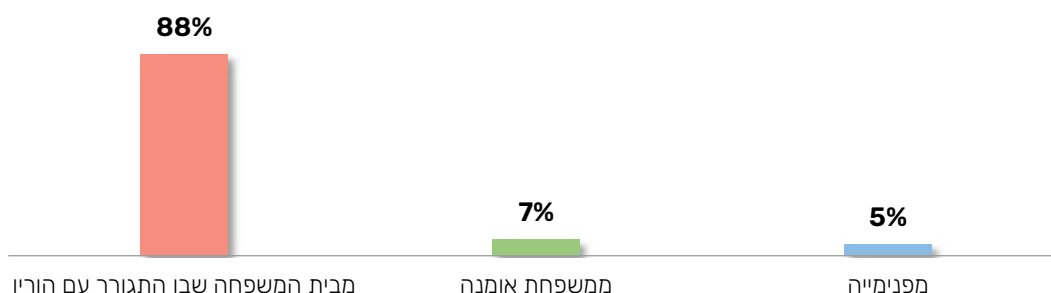
התרשים שלהלן מציג את מצבם המשפחתי של הילדים. למעלה מ-80% מהילדים שטופלו ביחידה חיו במשפחות שבראשן הורה עצמאי. שיעור זה גבוה במידה רבה משיעור הילדים החיים במשפחות שבראשן הורה עצמאי בכלל אוכלוסיית הילדים בישראל (כ-9%). לציין כי בשנת 2021, בשונה משנים קודמות, בין הילדים שטופלו ביחידה, לא היו ילדים יתומים.

התפלגות מצבם המשפחתי של הילדים (%)

התרשים שלהלן מלמד על המקום ממנו הגיעו הילדים ליחידה האינטרנית. כמעט 90% מהילדים שטופלו ביחידה בשנת 2021 הגיעו מביתם. שיעור זה גבוה מהשיעור המקביל בשנת 2020 שעמד על 67%. לציון, כי בשנת 2020, 14% מהילדים הגיעו ליחידה האינטרנית ממקלטים לנשים מוכות, בעוד השנה כלל לא טופלו ביחידה ילדים שטרם הגעתם שהו במקלטים לנשים מוכות.

מניין הגיעו הילדים ליחידה האינטרנית (%)

בטבלה שלהלן מוצגות התפלגות הסיבות שבגללן הושמו הילדים ביחידה האינטרנית. ניתן לראות כי שתי סיבות ההשמה הנוגעות להתנהגות הילדים (בעיות התנהגות או בעיות רגשיות והתנהגות סיכונית) מהוות ביחד כמעט מחצית (48.6%) מכלל סיבות ההשמה שדווחו. שאר סיבות ההשמה נוגעות לסביבתו של הילד/ה. מחצית מבין כלל סיבות ההשמה הנוגעות לסביבתו של הילד היו סכסוכי פרידה / גירושין בעצימות גבוהה, כאשר לגבי 20 מתוך כלל 42 הילדים שטופלו ביחידה זו הייתה לפחות אחת מהסיבות להשמתם. מנתוני ההתפלגות לפי מין ניתן לראות כי שיעור הבנים שהושמו בגלל התנהגות סיכונית גדול יותר משיעור הבנות.

סיבות ההשמה ביחידה האינטרנית, לפי מין (%)

סך הכול	בנות	בנים	סיבת ההשמה
39.4%	44.4%	36.7%	בעיות התנהגות או בעיות רגשיות של הילד/ה
26.3%	22.2%	28.6%	סכסוך פרידה / גירושין בעצימות גבוהה
9.2%	3.7%	12.2%	התנהגות סיכונית של הילד/ה
9.2%	11.1%	8.2%	הזנחה קשה ומתמשכת
6.6%	7.4%	6.1%	מצב נפשי של ההורה
4.0%	7.4%	2.0%	קריסת אומנה
2.6%	0.0%	4.1%	קריסת פנימייה
1.3%	3.7%	0.0%	פגיעה מינית
1.3%	0.0%	2.0%	אלימות הורה כלפי הילד/ה

הערה: לכל ילד הייתה יותר מסיבת השמה אחת. הטבלה מציגה את התפלגות סיבות ההשמה (סך כולל הסיבות = 100%) ולא איזה אחוז מהילדים הושם בשל כל אחת מהסיבות.

כאמור ניתן היה לדווח עבור כל ילד/ה על יותר מסיבת השמה אחת. בדיקת צירופי סיבות ההשמה העלתה כי לגבי 15 מתוך 20 הילדים עליהם דווח כי הושמו ליחידה בשל סכסוך פרידה / גירושין בעצימות גבוהה, דווח כי

הושמו גם בשל בעיות התנהגות או בעיות רגשיות. כמו כן, לגבי 14 מתוך 30 הילדים עליהם דווח שהושמו ליחידה בשל בעיות התנהגות או בעיות רגשיות, דווח כי הושמו גם בגלל סכסוך פרידה / גירושין בעצמות גבוהה. עוד נמצא כי לגבי 4 ילדים מתוך 7 הילדים לגביהם דווח שהושמו בגלל התנהגות סיכונית, דווח כי הושמו גם בגלל סכסוך פרידה / גירושין בעצמות גבוהה. נתונים אלה מצביעים על קיומו של קשר בין שתי סיבות השמה אלה – בעיות התנהגות או בעיות רגשיות וסכסוך פרידה / גירושין בעצמות גבוהה – אך חשוב לציין שאין להסיק מכך בנוגע לסוג קשרי סיבה ותוצאה ביניהם.

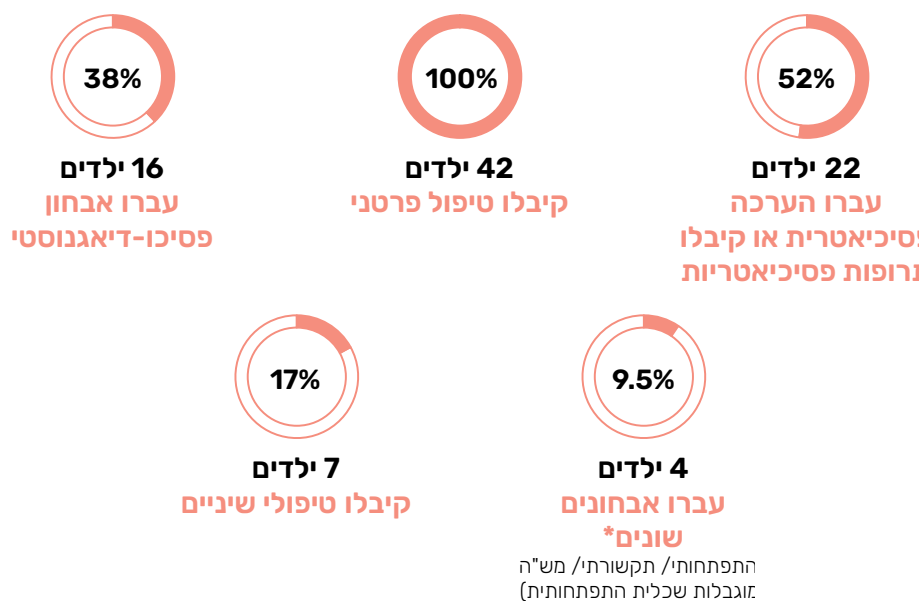
הטבלה שלהלן מציגה את מצב הילדים והקשיים מהם סבלו בעת הקליטה ליחידה האינטרנית. ניתן לראות כי שלושת הקשיים השכיחים ביותר שאפיינו את הילדים בעת הקליטה ביחידה היו קשיים רגשיים, בעיות התנהגות ופוסט-טראומה. כמו כן, ניתן לראות כי לגבי חלק מהקשיים יש הבדל בין הבנים ובין הבנות: שיעור הבנות שסבלו מפוסט-טראומה היה גדול יותר מפי שלושה משיעור הבנים, ושיעור הבנים שהיו להם בעיות התנהגות היה גדול פי אחת וחצי משיעור הבנות שסבלו מקושי זה.

הקשיים בעת הקליטה, ושיעור הילדים שסבלו מהם, לפי מין (%)

סוג הקושי	בנים	בנות	סך הכול
קשיים רגשיים	96%	87.5%	93%
בעיות התנהגות	54%	37.5%	48%
פוסט-טראומה	15%	50%	29%
התנהגויות סיכון	15%	12.5%	14%
בעיות פסיכיאטריות	15%	12.5%	14%
איחור התפתחותי	7.5%	6%	7%
ליקויי שפה	7.5%	6%	7%
התנהגות מינית לא מותאמת ו/או פוגעת	4%	0%	2.5%

הערה: הסך הכולל גדול מ-100% משום שהיו ילדים שדווחו לגביהם כמה קשיים ובעיות.

הילדים מקבלים מגוון של שירותים פסיכו-סוציאליים ורפואיים בעת שהותם ביחידה. התרשים שלהלן מציג את מספרם ושיעורם של הילדים שקיבלו שירותים שונים ביחידה לפי כל אחד מהשירותים שניתנו.

לכל 42 הילדים ששהו ביחידה האינטרנית בשנת 2021 היה קשר עם הוריהם במהלך השהות ביחידה. עבור רוב הילדים, הקשר עם הוריהם נשמר ביותר מדרך אחת. להלן מוצגים האופנים בהם נשמר הקשר:

במהלך שהותם של הילדים ביחידה האינטרנית נעשית התערבות טיפולית גם עם ההורים. ראוי לציין שכל ההורים שיתפו פעולה, במידה כזו או אחרת, עם צוות היחידה. מידת שיתוף הפעולה של ההורים בתהליך הטיפול ביחידה מוצגת להלן:

מידת שיתוף הפעולה של ההורים (%)

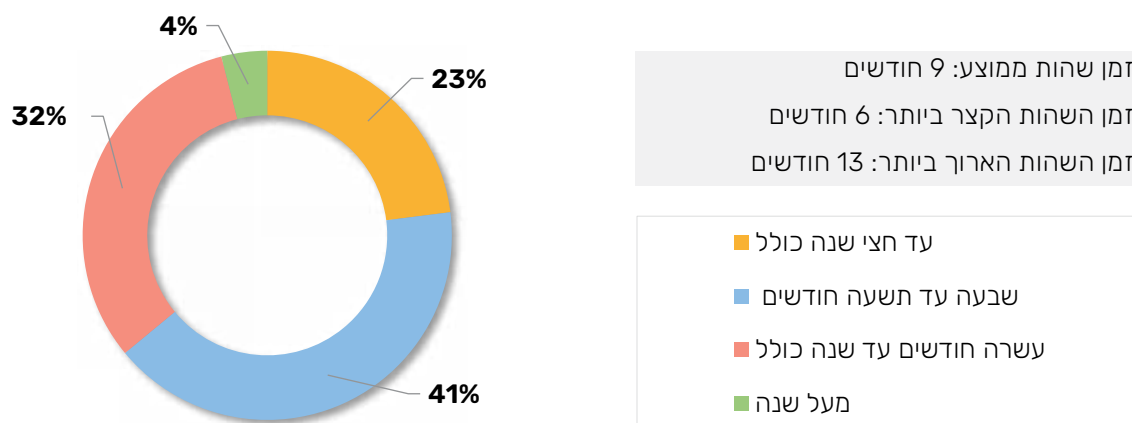
■ שיתוף פעולה של אחד ההורים ■ שיתוף פעולה חלקי של שני ההורים ■ שיתוף פעולה טוב של שני ההורים

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

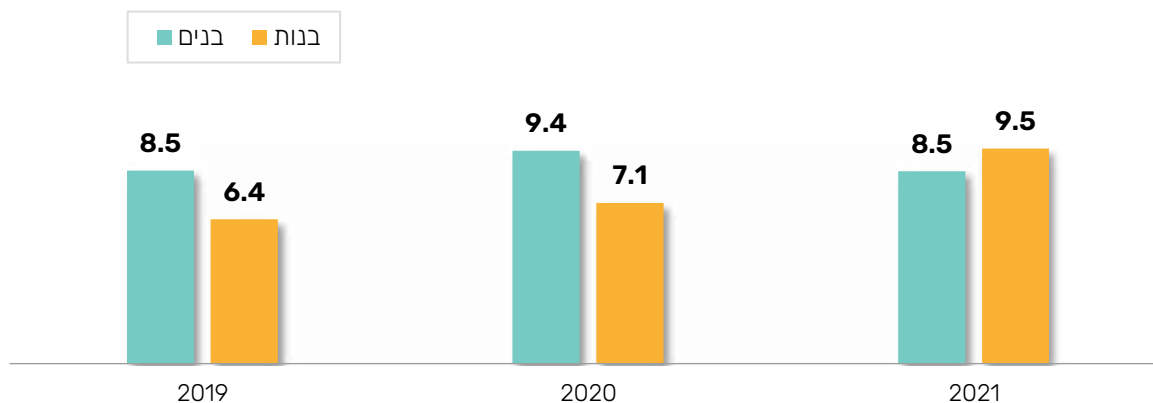
מתוך כלל הילדים ששהו ביחידה בשנת 2021, 22 ילדים שיימו את שהותם במהלך השנה, ו-20 המשיכו את שהותם ביחידה גם בשנת 2022. תקנון העבודה הסוציאלית בישראל (התע"ס) קובע כי משך השהות של ילד ביחידה פנימייתית (אינטרנית) יהיה עד שלושה חודשים. הנתונים לגבי ילדים שסיימו את שהותם בשנת 2021 מלמדים על משך שהייה ממושך יותר, כשממוצע השהייה היה תשעה חודשים, בדומה לנתון של 2020 (8.4 חודשים). התרשים הבא מציג את התפלגות הילדים שסיימו את שהותם ביחידה בשנת 2021 לפי משך הזמן ששהו ביחידה מאז קליטתם:

התפלגות הילדים לפי משך השהות ביחידה האינטרנית (%)

התרשים שלהלן מציג את תקופת השהות ביחידה האינטרנית לפי מין בשלוש השנים האחרונות. בשנת 2021 בנות שהו בממוצע כחודש יותר מבנים (9 חודשים וחצי ו-8 חודשים וחצי בהתאמה).

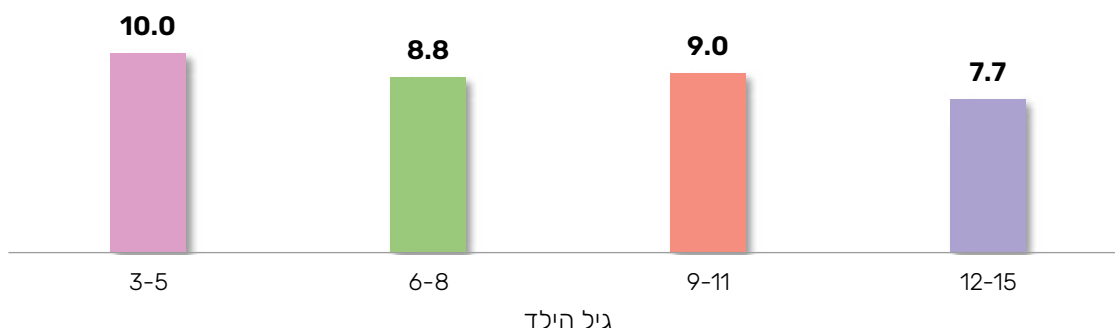
משך השהות הממוצע, לפי מין (בחודשים)

התרשים שלהלן מציג את משך השהות ביחידה האינטרנית לפי גיל הילד בעת הקליטה:

משך השהות הממוצע, לפי גיל הילדים בעת הקליטה (בחודשים)

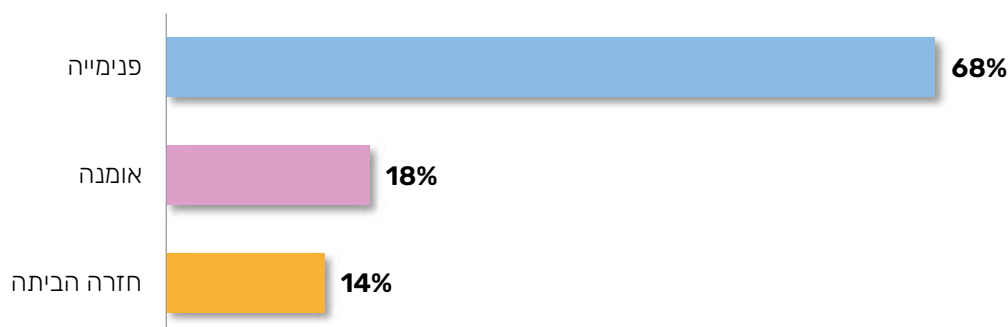

בשנת 2021 היו ביחידה האינטרנית 22 ילדים אשר מאז קליטתם שהו ביחידה מעל חצי שנה. הסיבות להארכת השהות, משמע שהות של יותר מחצי שנה, נמנות בטבלה שלהלן. ניתן לראות שכ-64% מהילדים שהו ביחידה האינטרנית יותר מחצי שנה בשל קושי של שירותי הרווחה במציאת השמה התואמת את ההמלצות עבורם (פנימייה או אומנה).

אחוזים (מספרים)	הסיבות להארכת השהות (יותר מחצי שנה) ביחידה האינטרנית
41% (9)	קושי במציאת השמה פנימייתית התואמת את ההמלצות
23% (5)	קושי במציאת השמה לאומנה התואמת את ההמלצות
27% (6)	הליכים משפטיים - חוק נוער
9% (2)	אבחון מורכב של הילד או המשפחה הדורש זמן שהות ארוך מ-3 חודשים

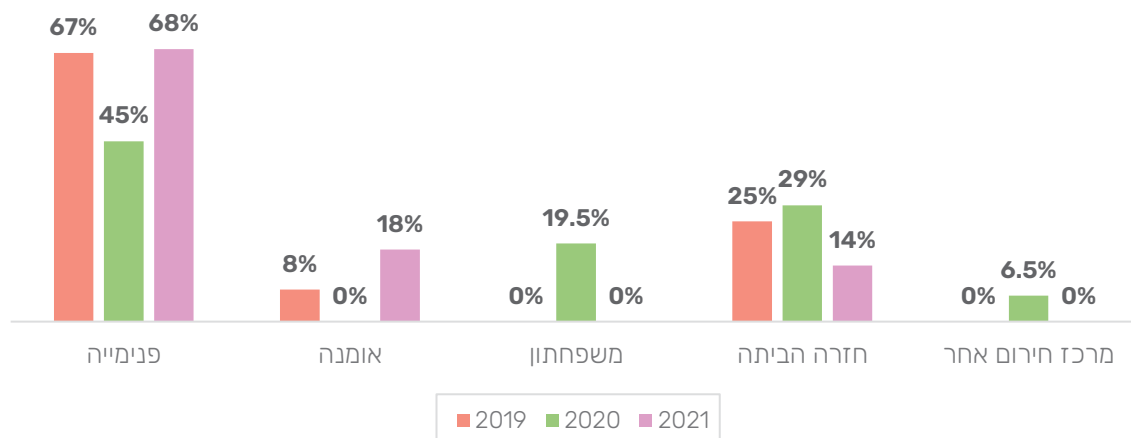
בתום השהייה ביחידה האינטרנית הילדים עוברים לסידור קבע. כפי שמתואר בתרשים שלהלן, בשנת 2021 מרבית הילדים (86%) עברו בתום השהות ביחידה לסידור חוץ-ביתי (פנימייה או אומנה) ורק מיעוטם (14%) חזרו לביתם.

סידורי הקבע בתום השהות ביחידה האינטרנית (%)

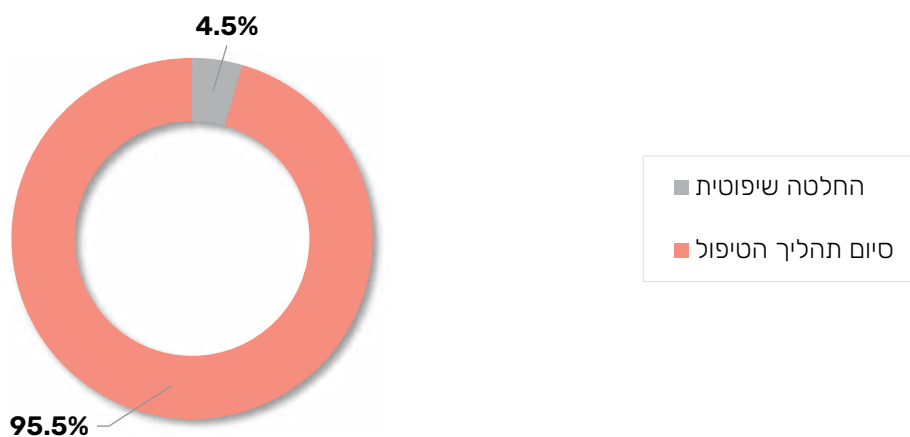
כפי שמתואר בתרשים שלהלן, ניתן לראות כי גם בשנתיים שקדמו (2019-2020), מרבית הילדים עברו לאחר השהות ביחידה לפנימייה. כמו כן, ניתן לראות שהשמה בפנימייה וחזרה הביתה הם הסידורים הקבועים היחידים המיושמים מדי שנה.

סידורי קבע בתום השהות ביחידה האינטרנית (2019-2021) (%)

הסיבה לסיום השהות ביחידה היא על פי רוב סיום התהליך הטיפולי. בשנת 2021 רק ילד אחד עזב את היחידה טרם סיום התהליך הטיפולי וזאת בגין החלטה שיפוטית. התרשים הבא מציג את התפלגות הסיבות לסיום השהות ביחידה האינטרנית:

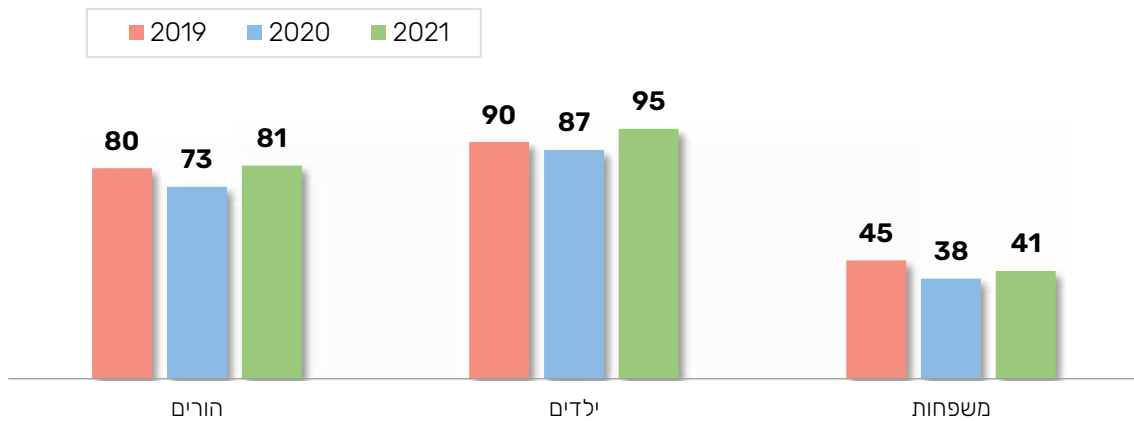
הסיבות לסיום השהות ביחידה האינטרנית (%)

היחידה הטיפולית-ייעוצית

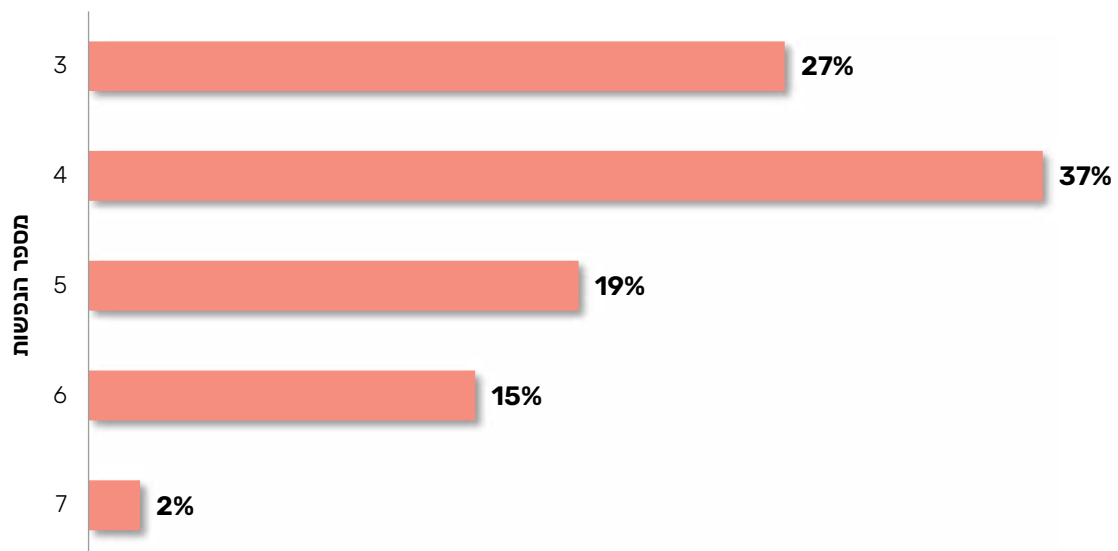
בשנת 2021 טופלו ביחידה הטיפולית-ייעוצית 41 משפחות – 81 הורים ו-95 ילדים. 17 משפחות סיימו את הטיפול במהלך שנת 2021. התרשים הבא מתאר את מספר המטופלים ביחידה הטיפולית-ייעוצית בשנים 2019-2021. ניתן לראות שבשלוש השנים האחרונות מספר המטופלים ביחידה יציב.

מספר המטופלים ביחידה הטיפולית-ייעוצית בשנים 2019-2021

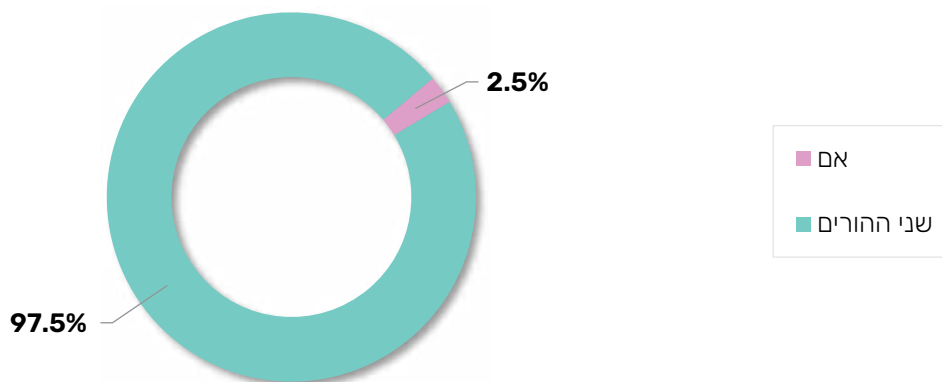
הטיפול ביחידה מתאפיין במורכבות ייחודית הנובעת מכך שבו זמנית מטופלות כמה נפשות בכול משפחה (ילדים והורים). התרשים הבא מציג את התפלגות המשפחות לפי מספר הנפשות המטופלות בו זמנית בכול משפחה:

התפלגות המשפחות לפי מספר הנפשות המטופלות במשפחה (%)

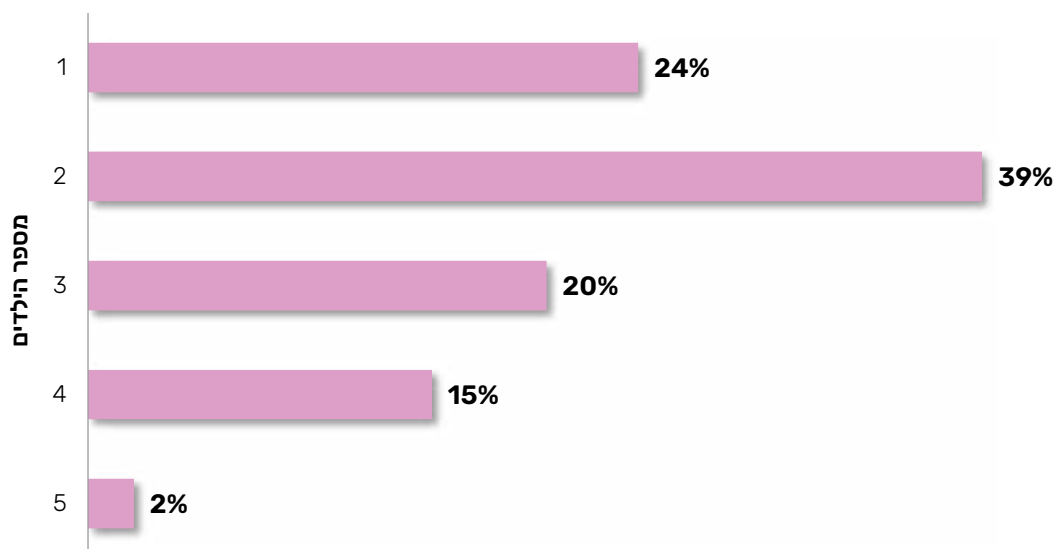
כל המטופלים, ילדים והורים, טופלו בתדירות של פעם בשבוע. התרשים שלהלן מראה מי מההורים טופל. למעט משפחה אחת בה טופלה רק האם, הטיפול כלל את שני ההורים. כלומר ב-97.5% מהמשפחות הטיפול כלל את שני ההורים.

ההורים המטופלים בכול משפחה (%)

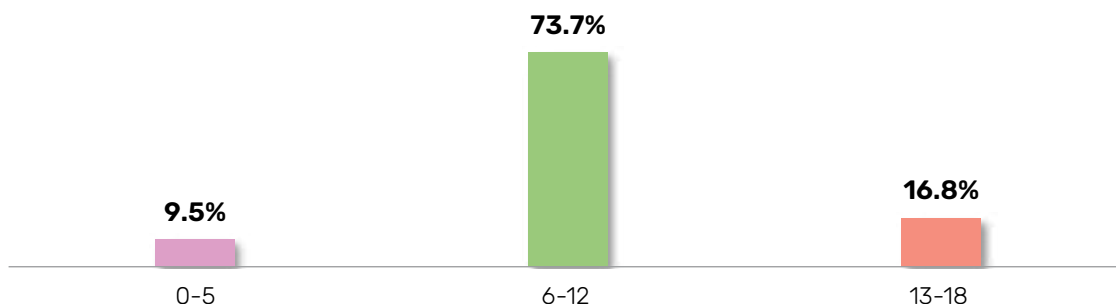
התרשים שלהלן מראה את התפלגות המשפחות לפי מספר הילדים המטופלים בכול משפחה. ניתן לראות כי לכשני שלישים מהמשפחות שטופלו יש לא יותר משני ילדים מטופלים. התרשים הבא מציג את התפלגות גילאי הילדים. ניתן לראות שרוב הילדים שטופלו היו בני 6-12.

התפלגות המשפחות המטופלות, לפי מספר ילדים מטופלים (%)

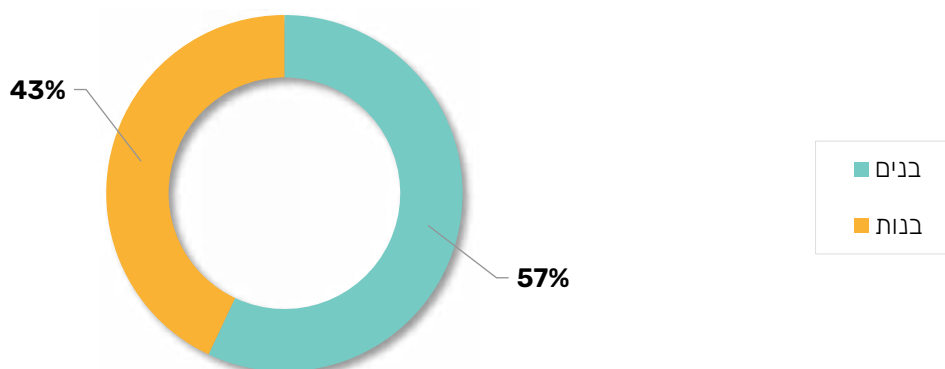
התרשים הבא מציג את התפלגות גילאי הילדים. ניתן לראות שרוב הילדים שטופלו היו בני 6-12.

התפלגות הילדים לפי גיל (%)

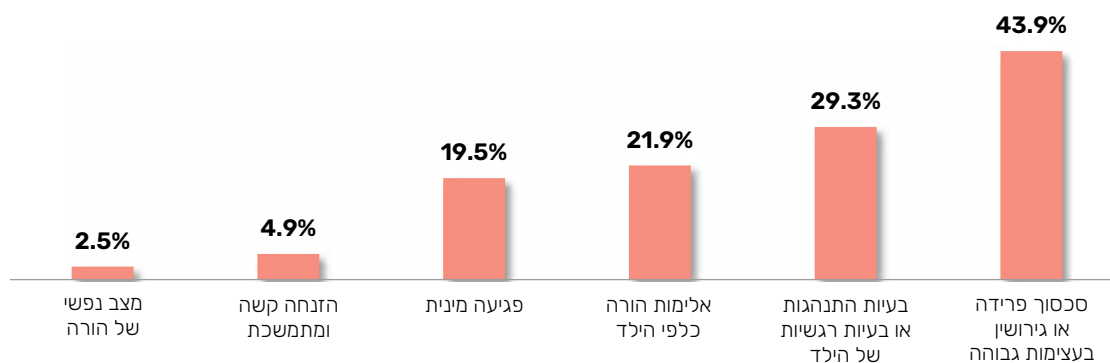
54 מהילדים שטופלו במרכז היו בנים ו-41 בנות.

התפלגות הילדים לפי מין (%)

בשנת 2021 נמצאו 6 סיבות בגינן הופנו משפחות לטיפול ביחידה הטיפולית-ייעוצית. התרשים שלהלן מציג את פירוט הסיבות ושכיחותן:

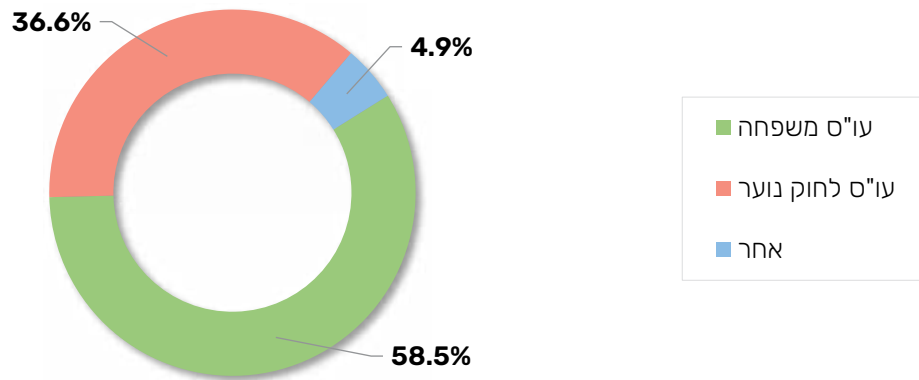
שכיחות הסיבות בגינן משפחות הופנו לטיפול (%)

הערה: הסך הכול גדול מ-100% כיוון שיש משפחות שלגביהן דווחה יותר מסיבת הפניה אחת.

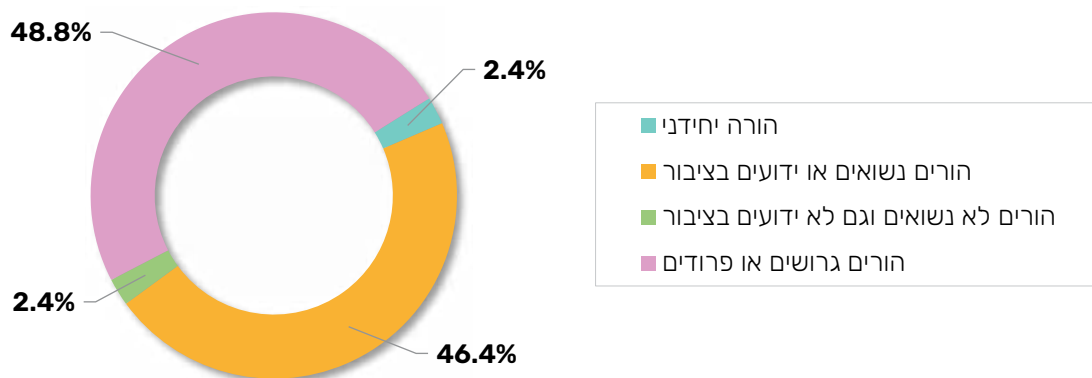
24 משפחות הופנו ליחידה על ידי עובד סוציאלי משפחה ו-15 משפחות על ידי עובד סוציאלי לחוק הנוער. 3 משפחות (4 ילדים) הופנו ליחידה לאחר שהיו ביחידה האינטרנית. התרשים שלהלן מציג את התפלגות הגורמים המפנים:

התפלגות הגורמים המפנים (%)

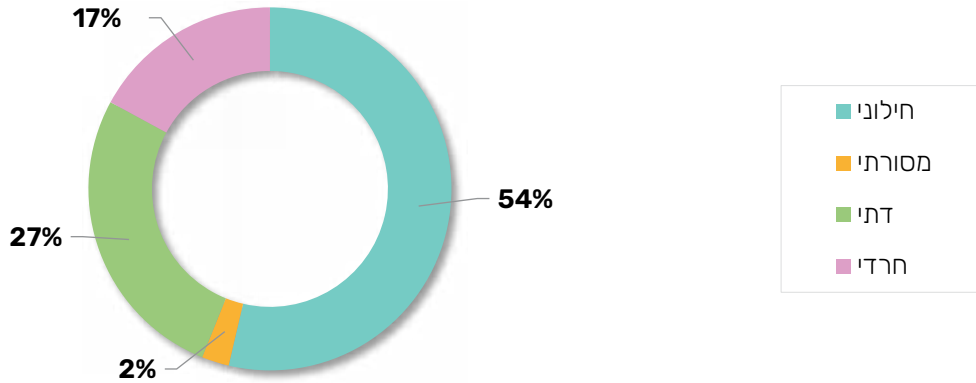
כמעט מחצית מהורי המשפחות המטופלות ביחידה היו גרושים ובסך הכול קצת יותר ממחצית מהמשפחות במרכז היו משפחות שבראשן הורה עצמאי. שיעור זה גבוה משיעור המשפחות שבראשן הורה עצמאי בכלל המשפחות בישראל (כ-9%).

מצב משפחתי (%)

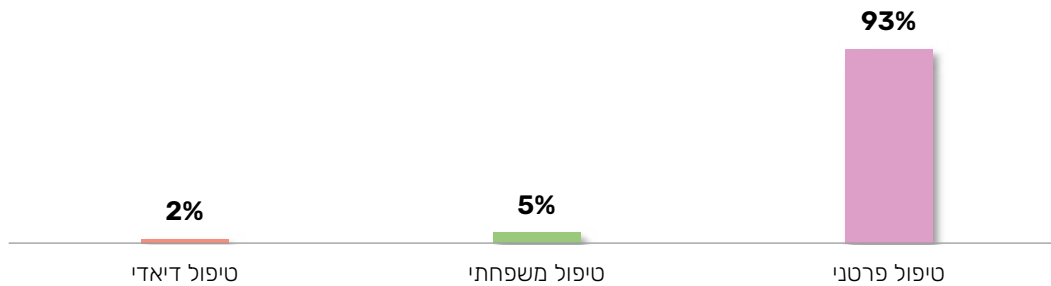
למעלה ממחצית מהמשפחות שהופנו למרכז היו חילוניות וכרבע דתיות.

מידת הדתיות של המשפחה (%)

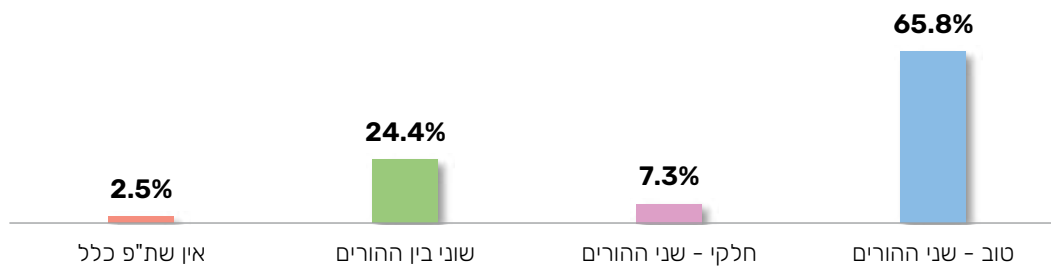
ההתערבות העיקרית שננקטה לגבי רוב הילדים (88 מתוך 95) הייתה טיפול פרטני. 5 ילדים בני משפחה אחת טופלו במסגרת טיפול משפחתי ו-2 ילדים בני משפחה נוספת קיבלו טיפול דיאדי. התרשים הבא מראה את התפלגות סוג ההתערבות העיקרית שננקטה עם הילדים:

ההתערבויות שננקטו עם הילדים (%)

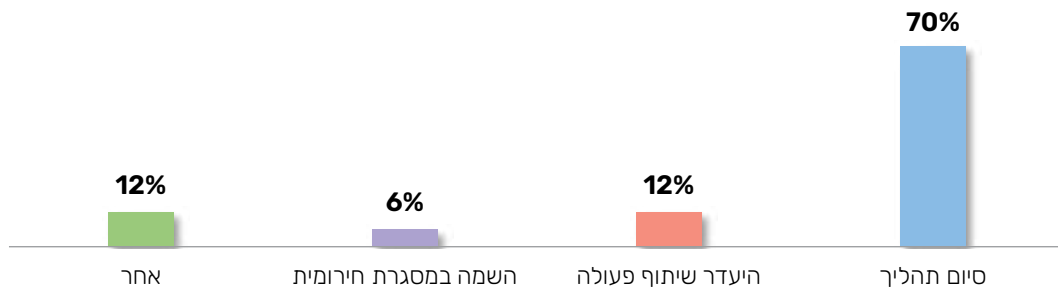
ההתערבות העיקרית שננקטה עם רוב ההורים (79 מתוך 81) הייתה הדרכת ההורים. זוג הורים אחד טופל במסגרת טיפול משפחתי. התרשים שלהלן מתאר את מידת שיתוף הפעולה של ההורים עם הטיפול. ניתן לראות שבכשני שלישים מהמשפחות היה שיתוף פעולה טוב של שני ההורים ורק במשפחה אחת לא היה שיתוף פעולה כלל.

מידת שיתוף הפעולה של ההורים (%)

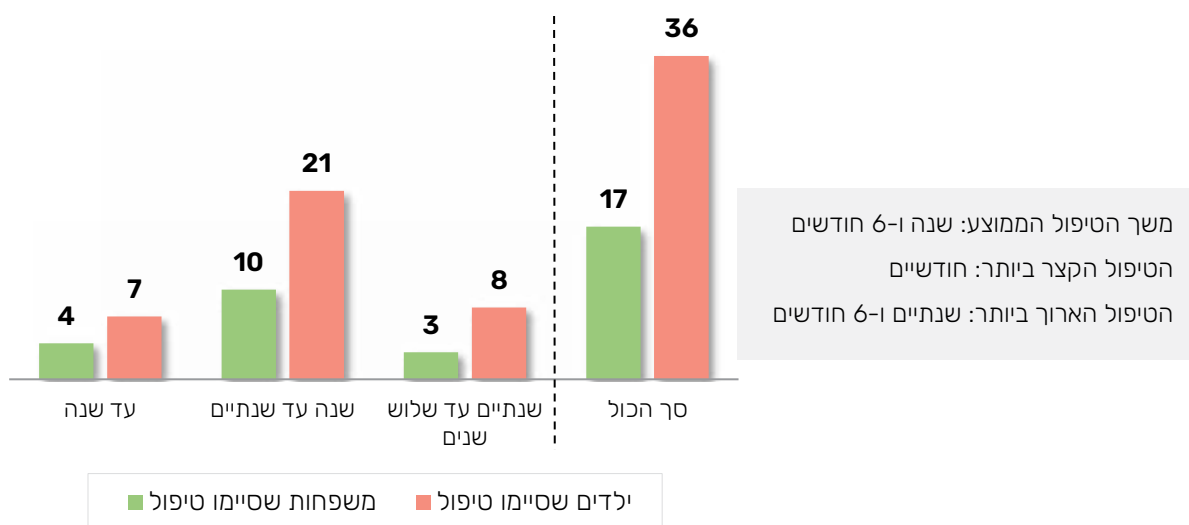
במהלך שנת 2021 הסתיים הטיפול ב-17 משפחות. 12 מתוכן סיימו את הטיפול בשל סיום התהליך הטיפולי, 2 בשל היעדר שיתוף פעולה, 1 בעקבות השמה למסגרת חירום ו-2 מסיבות אחרות שלא דווחו. התרשים הבא מציג את התפלגות הסיבות לסיום הטיפול:

התפלגות הסיבות לסיום הטיפול (%)

משך הטיפול במשפחות ובילדים שסיימו את הטיפול במהלך שנת 2021 נע בין חודשיים לשנתיים וחצי. ניתן לראות כי רוב המשפחות (59%) ורוב הילדים (58%) טופלו ביחידה בין שנה לשנתיים.

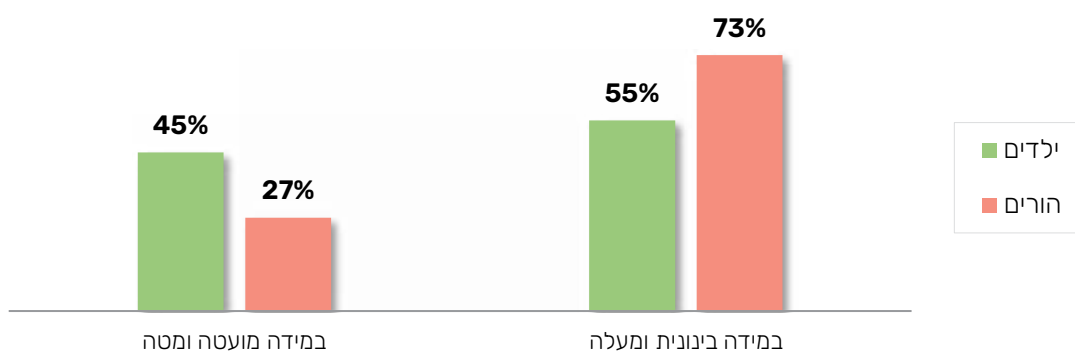
משך הטיפול של ילדים ומשפחות ביחידה (מספרים)

כמו כן נבדק באיזו מידה הושגו יעדי הטיפול בילדים ובהורים. התרשים שלהלן מציג את התפלגות השגת יעדי הטיפול. ניתן לראות, כי ברוב המקרים יעדי הטיפול הושגו. יחד עם זאת, נמצא כי השגת יעדים במידה בינונית ומעלה הייתה גבוהה יותר אצל ההורים מאשר אצל הילדים.

באיזו מידה הושגו היעדים בטיפול בילדים ובהורים (%)

הערה: נכון ל-55 ילדים ו-56 הורים מ-28 משפחות לגביהן ניתן דיווח על נתון זה.

השתלמויות ופיתוח צוות

מרכז החירום על שם שוסטרמן, אשר בשנות פעילותו הרבות צבר ידע וניסיון מקצועי עשיר וייחודי, רואה חשיבות רבה בהפצת ידע זה בקרב אנשי מקצוע בתחום. לשם כך המרכז מקיים השתלמויות והכשרות לצוות המקום ולאנשי מקצוע מחוץ לעמותה.

בטבלה שלהלן מפורטים כלל ימי העיון ההשתלמויות וההכשרות שהתקיימו על ידי מרכז החירום על שם שוסטרמן בשנת 2021.

מכון חרוב תומך במערך ההשתלמויות ובימי הלימוד לצוותים המקצועיים תמיכה מקצועית וכספית, זאת בנוסף למימון המועבר לנושא זה על ידי משרד הרווחה.

מספר משתתפים	מספר שעות ההשתלמות	נושא ההשתלמות
18	20	DBT (הכשרת המשך משנת 2020)
50	3	פגיעות עצמיות לא אובדניות
2	60	קורס טיפול בהתנהגות מינית לא מותאמת ופוגענית
18	6	התמודדות עם שחיקה בטיפול בסכסוכי גירושין בעצימות גבוהה
3	28	קורס מנחי הט"מ (התערבות טיפולית במשבר) בפיקוח משרד הרווחה
25	28	קורס מורשי הט"מ
1	150	תוכנית התמחות בפסיכולוגיה קלינית

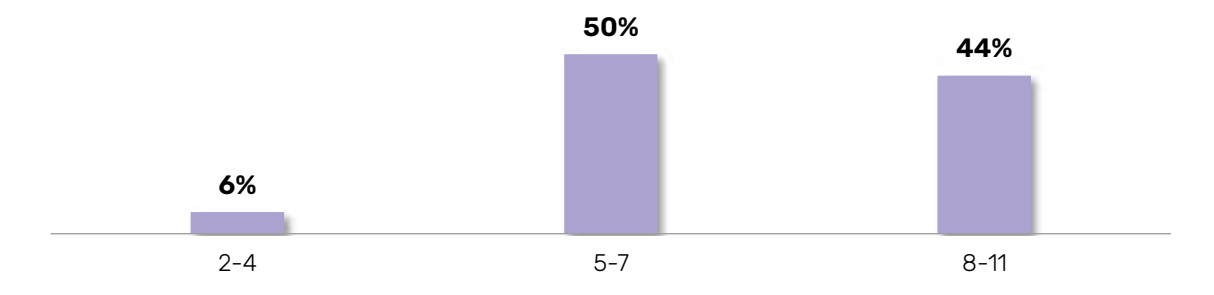
בתי המעבר הם שירות השמה חוץ-ביתי ייחודי לילדים בגילאי 3-10, הנתונים במצבי משבר חמורים, סובלים מטראומות מתמשכות ומורכבות ושהוצאו מביתם בשל מצבים קשים של התעללות, הזנחה ונטישה. בתי המעבר מהווים מסגרות ביניים זמניות לצורך הגנה, אבחון, טיפול וגיבוש המלצות להמשך. הבתים הם למעשה שלב ביניים לקראת מעבר של הילד למשפחה אחרת, חזרה לביתו או מעבר למסגרת חוץ-ביתית קבועה. ייחודם של בתי המעבר הוא בהיותם מיועדים לילדים נפגעי טראומה והתעללות. בתי המעבר פועלים בתוך בתי מגורים בשכונות בעיר כדי לאפשר לילדים לחיות בתוך קהילה ובסמוך למסגרות חינוך, למרכזי שירותים טיפוליים אחרים, למקומות בילוי ועוד.

עד שנת 2020 הפעילה העמותה במימון, שיתוף ופיקוח של משרד הרווחה, שלושה בתי מעבר - בית שרמן ורעים בירושלים והבית של שרי בבאר שבע. בעקבות המדיניות החדשה של משרד הרווחה, לפיה יש להעדיף אומנת חירום על פני בתי מעבר, במרץ 2020 נסגר הבית של שרי בבאר שבע וביוני 2021 נסגר בית שרמן בירושלים וזאת לאחר שמשנת 2020 לא קלטו ילדים ופעל בתפוסה חלקית (4 ילדים) עד לסגירתו. הנתונים שלהלן מתייחסים לפיכך רק לבית רעים.

נתונים

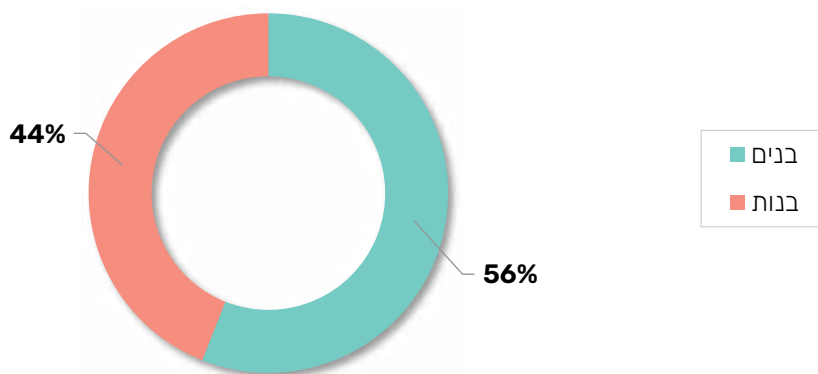
בשנת 2021 שבו בבית המעבר רעים 16 ילדים. 7 מתוכם נקלטו כבר בשנת 2020, או אף טרם לכן ו-9 ילדים נקלטו במהלך שנת 2021. 6 ילדים סיימו את שהותם במקום במהלך שנת 2021. מחצית מהילדים ששהו בבית רעים בשנת 2021 היו בני 5-7 שנים. רק ילד אחד היה צעיר יותר וכול השאר היו בני 8-11 שנים.

גיל הילדים בעת ששהו בבית המעבר (%)

שיעור הבנים והבנות ששהו בבית רעים בשנת 2021 היה כמעט זהה – 9 בנים ו-7 בנות.

התפלגות הילדים, לפי מין (%)

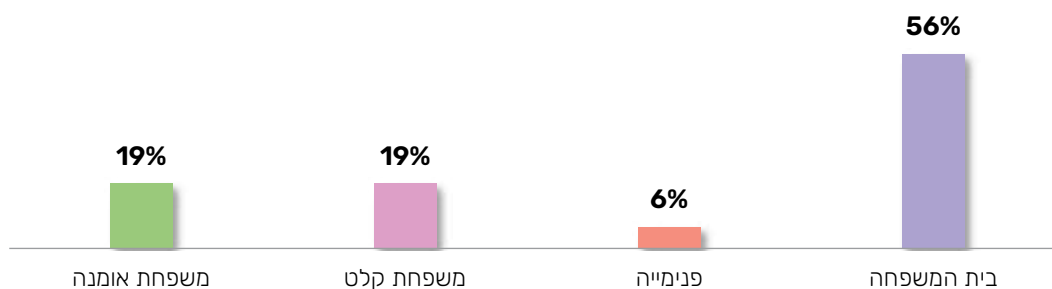

בשנת 2021 הופנו ילדים לבית המעבר ממחלקות לשירותים חברתיים בשמונה יישובים שונים ממחוזות שונים בכול רחבי הארץ. להלן פירוט מספר הילדים שהופנה מכול מחוז:

מספר הילדים שהופנו	מחוז
1	מחוז צפון
5	מחוז מרכז
6	מחוז ירושלים
4	מחוז דרום

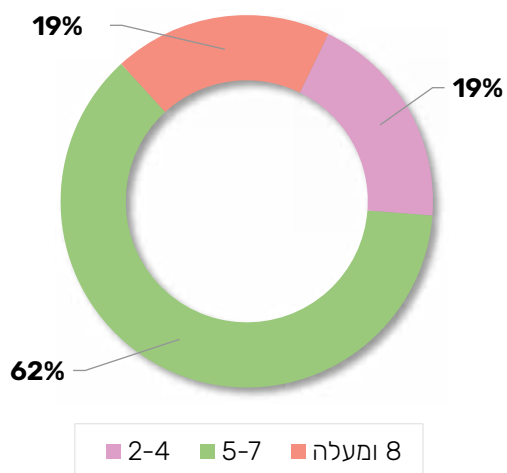
למעלה ממחצית (9) מהילדים הגיעו לבית המעבר מביתם, היתר (7) הגיעו מהשמה קודמת: משפחת אומנה, משפחת קלט או פנימייה. התרשים הבא מפרט את התפלגות הילדים לפי המקום בו היו לפני השמתם בבית רעים:

התפלגות המקומות מהם הגיעו הילדים (%)

התרשים שלהלן מראה את התפלגות גילאי הילדים ששהו בבית רעים בשנת 2021 בעת קליטתם. כמעט שני שלישים מהילדים ששהו בבית רעים בשנת 2021 נקלטו בבית המעבר בהיותם בני 5-7. הגיל הממוצע של הילדים ביום קליטתם היה 6 שנים ושבעה חודשים.

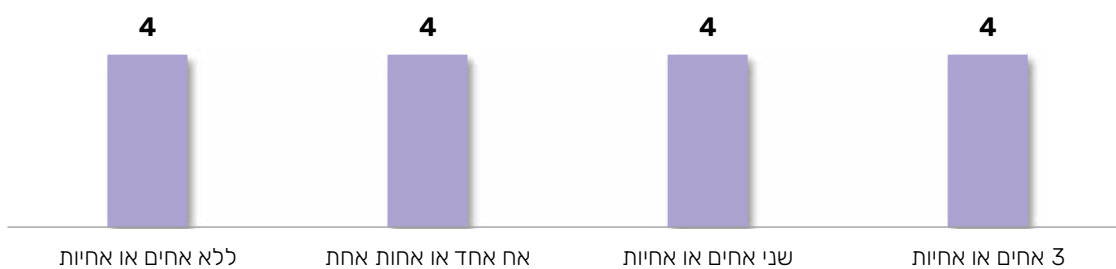
התפלגות גיל הילדים בעת הקליטה (%)

הגיל הממוצע של הילדים: 6.7 שנים
 גיל הילד הצעיר ביותר: 2.3 שנים
 גיל הילד המבוגר ביותר: 10.4 שנים

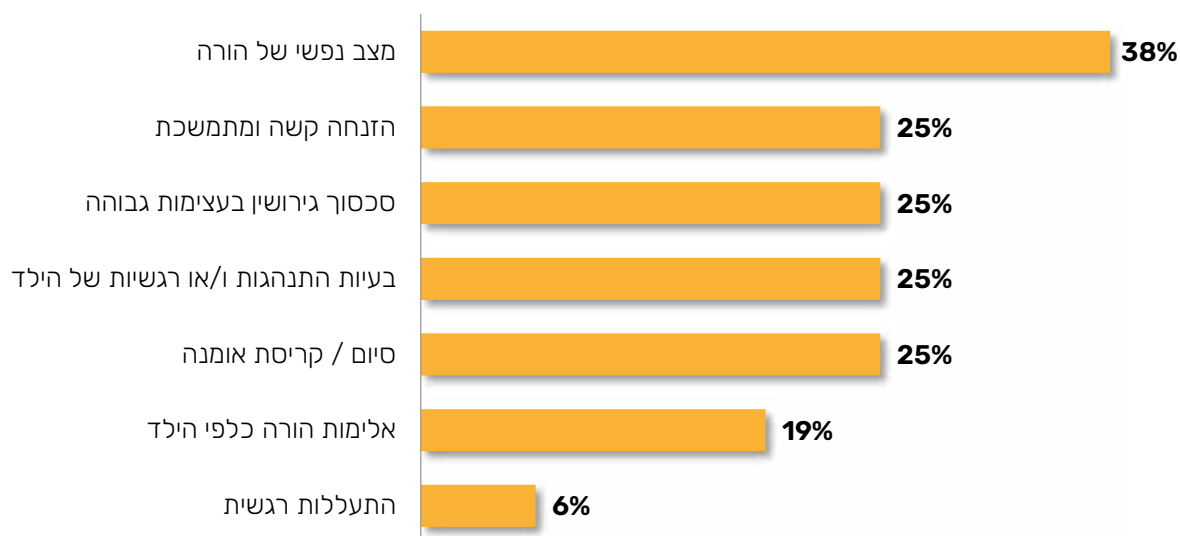
ל-75% מהילדים היה לפחות אח אחד או אחות אחת שהגיעו יחד איתם לבית המעבר. התרשים הבא מפרט את מספר הילדים על פי מספר האחים/יות שהגיעו איתם לבית המעבר:

מספר הילדים לפי מספר האחים/יות שהגיעו איתם לבית המעבר

התרשים הבא מציג את שיעור הילדים שהופנו לבית רעים בשנת 2021 לפי סיבות ההשמה. מצב נפשי של הורה הייתה הסיבה העיקרית להשמה. סיבות שכיחות נוספות היו: הזנחה קשה ומתמשכת, סכסוך פרידה / גירושין בעצמות גבוהה, בעיות התנהגותיות ו/או רגשיות של הילד וקריסת / סיום אומנה. אלימות הורה כלפי הילד/ה וכן התעללות רגשית, היו סיבות נוספות להשמה.

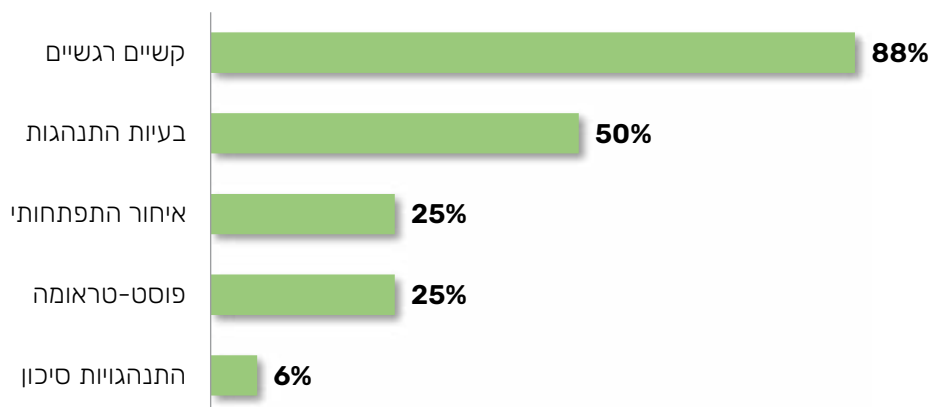
סיבות ההשמה של הילדים בבית המעבר (%)

הערה: הסך הכולל גדול מ-100% משום שלכל ילד דווחה יותר מסיבת השמה אחת.

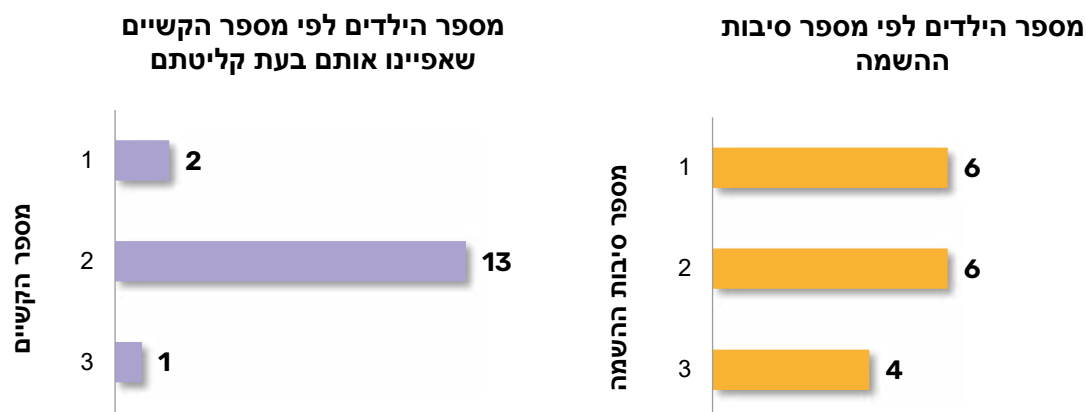
הילדים המגיעים לבית המעבר מאופיינים בקשיים מרובים. התרשים שלהלן מראה את שיעור הקשיים מהם סבלו הילדים בעת הקליטה. כמעט לכל הילדים (14 מתוך 16) שהגיעו לבית המעבר היו קשיים רגשיים ולחצי מהם היו בעיות התנהגות. קשיים נפוצים אחרים היו איחור התפתחותי ופוסט-טראומה.

קשיי הילדים בעת קליטתם בבית רעים (%)

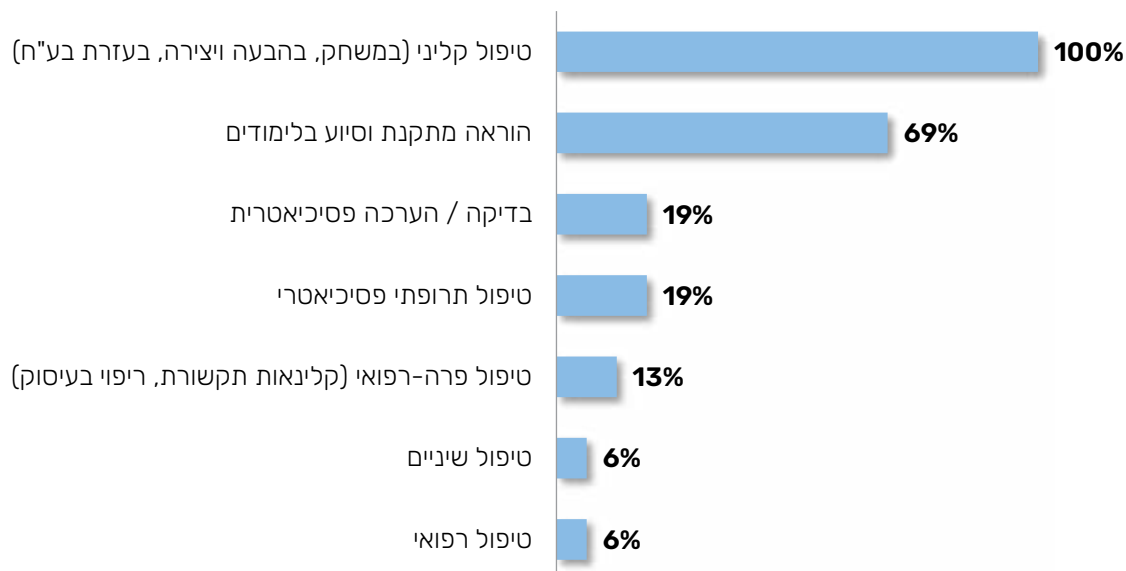
הערה: הסך הכולל גדול מ-100% משום שלכל ילד דווח יותר מקושי אחד.

על מורכבות מצבם של הילדים המגיעים לבית המעבר רעים ניתן ללמוד גם מכך ש-13 מתוכם (81%) אופיינו בשני קשיים משמעותיים בעת הגעתם וכן מכך ש-10 מתוכם (63%) הושמו בשל יותר מסיבת השמה אחת, כפי שניתן לראות בתרשימים הבאים המציגים את מספר הילדים לפי מספר הקשיים המשמעותיים שאפיינו אותם בעת קליטתם ולפי מספר הסיבות בגינן הושמו בבית המעבר:

הילדים בבית המעבר מקבלים מגוון של שירותים וטיפולים פסיכו-סוציאליים. כל הילדים ששהו בבית המעבר ב-2021 קיבלו טיפול קליני וכ-70% קיבלו סיוע לימודי של הוראה מתקנת.

השירותים השונים לפי שיעור הילדים שקיבלו כל שירות (%)

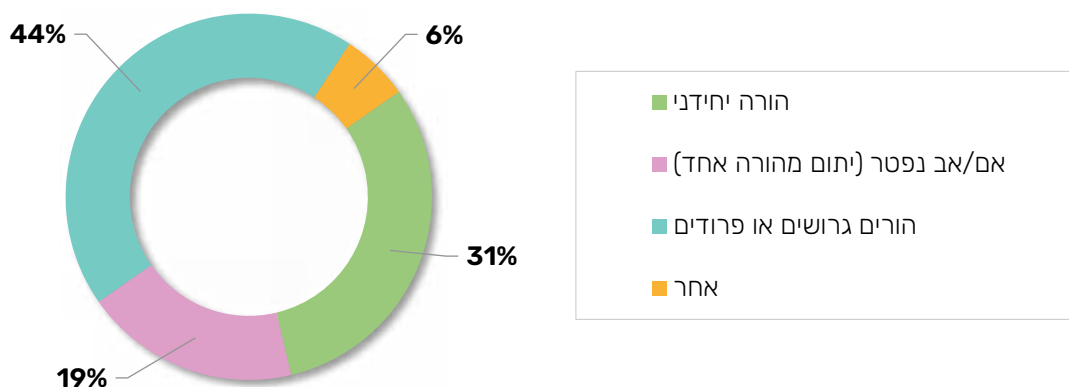

הערה: הסך הכולל גדול מ-100% משום שכל ילד קיבל יותר משירות או טיפול אחד.

94% מהילדים ששהו בבית רעים הגיעו ממשפחות שבראשן הורה עצמאי, כמחציתם ילדים להורים גרושים או פרודים.

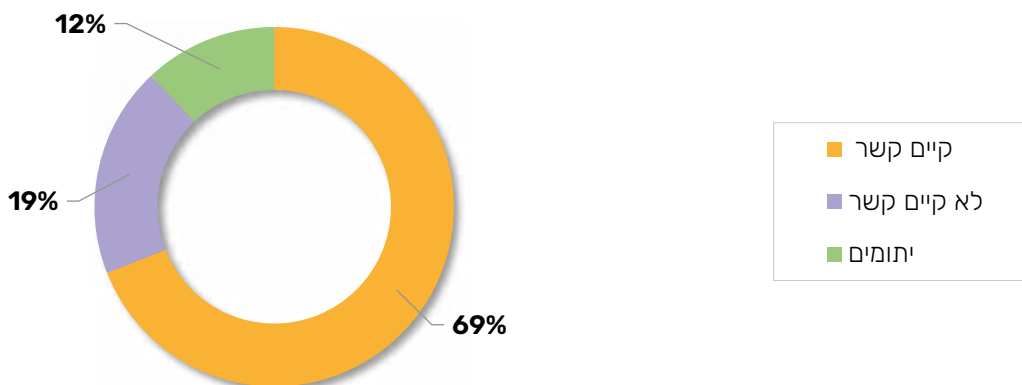
התרשים הבא מתאר את התפלגות הילדים בבית רעים בשנת 2021 לפי מצב המשפחתי:

מצב משפחתי (%)

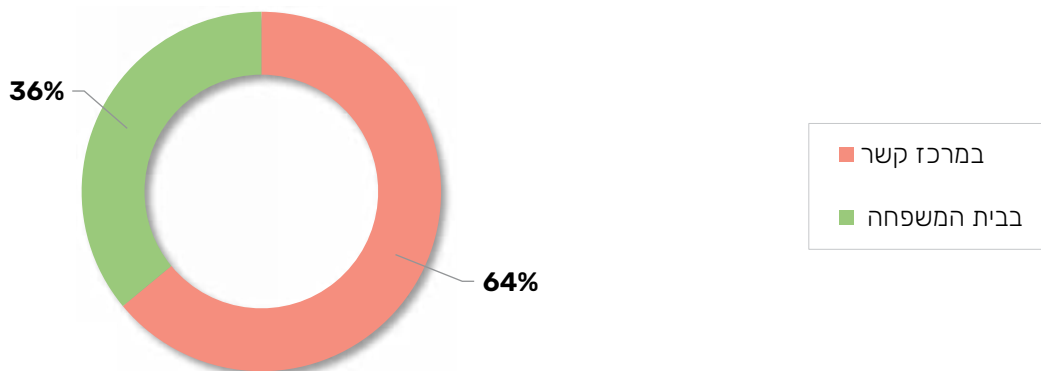
בתי המעבר עובדים כאמור גם עם הורי הילדים. ההורים של 11 מהילדים (69%) ששהו בבית רעים בשנת 2021 היו בקשר עם ילדיהם. הוריהם של 3 ילדים (19%) לא היו עימם בקשר ושני ילדים (12%) היו יתומים.

התפלגות ההורים לפי שמירת הקשר עם ילדיהם (%)

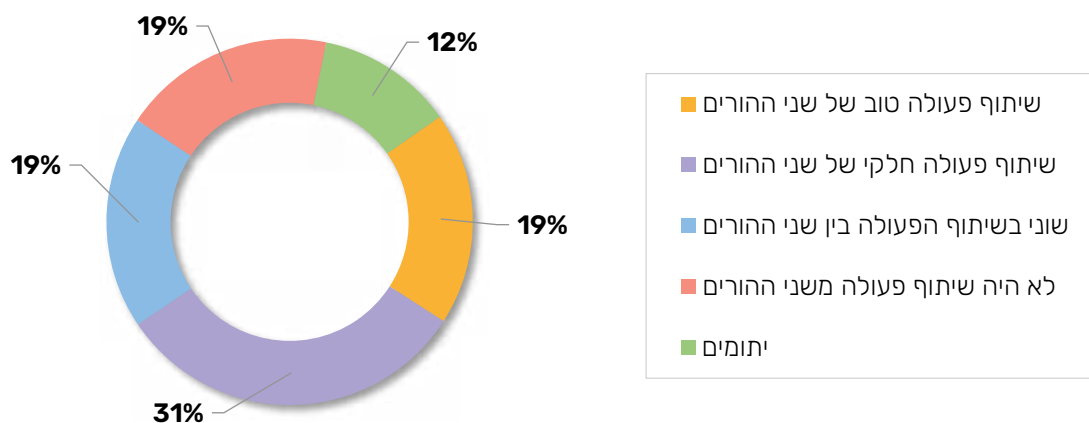
מבין 11 הילדים שהוריהם היו איתם בקשר, 7 פגשו את ההורים במרכז קשר ו-4 פגשו את הוריהם בביתם בסופי שבוע. התרשים הבא מציג את התפלגות המקומות בהם ההורים והילדים נפגשו:

מקום המפגש של ההורים עם הילד (%)

כל ההורים שהיו בקשר עם ילדיהם קיבלו הדרכת הורים מהצוות הפסיכו-סוציאלי של בית המעבר, אך שיתפו פעולה עם הצוות ברמות שונות. התרשים הבא מתאר את מידת שיתוף הפעולה של ההורים. ניתן לראות כי בקרב הוריהם של מחצית מהילדים, שני ההורים שיתפו פעולה בצורה טובה או חלקית.

שיתוף פעולה של ההורים (%)

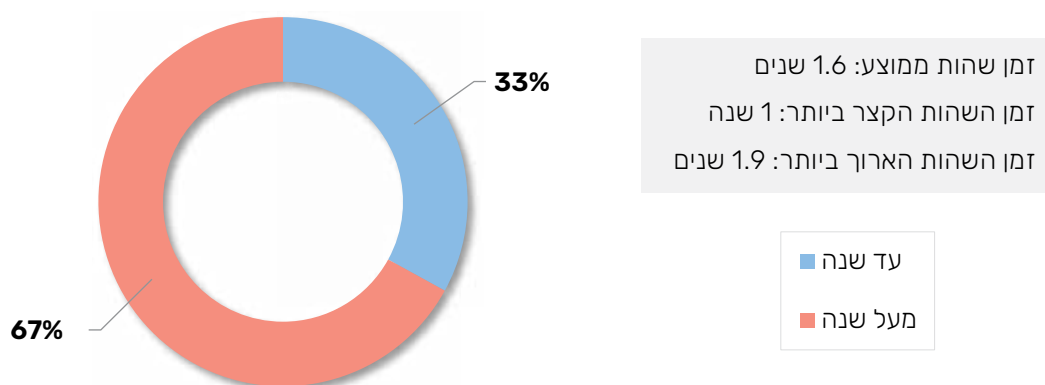
משך השהות המומלץ עבור ילד בבית מעבר הוא עד שנה. בשנת 2021 שהותם של 7 ילדים בבית רעים התארכה מעבר לשנה, וזאת בשל קשיים ביישום ההשמה שנמצאה מתאימה עבורם. ילדים אלו המתונו בבית רעים עד המעבר לסידור קבע, אף על פי שסיימו את תהליך הטיפול. התרשים הבא מציג את הסיבות להארכת משך השהות בבית המעבר:

סיבות להארכת השהות בבית המעבר (מספרים)

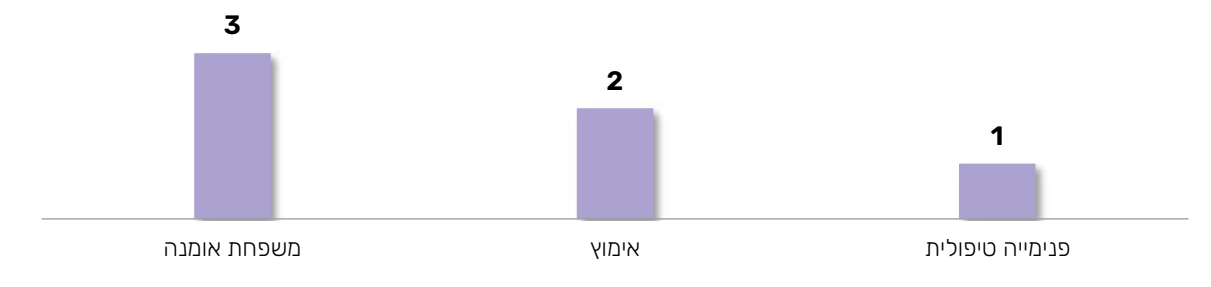
עוד נבדק משך השהות של הילדים שסיימו את שהותם בבית רעים במהלך השנה. במהלך שנת 2021, 6 ילדים סיימו את שהותם, 4 מתוכם שהו בבית רעים למעלה משנה. משך השהות הממוצע של הילדים שסיימו את שהותם היה שנה וחצי. התרשים הבא מציג את התפלגות הילדים שסיימו את שהותם בבית המעבר לפי משך שהות:

משך השהות של הילדים בבית המעבר (%)

בתום השהות בבית המעבר הילדים עוברים לפתרון קבע חלופי (אומנה, פנימייה או אימוץ) או שהם חוזרים להתגורר עם משפחתם בקהילה. מתוך 16 הילדים ששהו בבית רעים בשנת 2021, 6 סיימו כאמור את שהותם במהלך השנה. 3 מתוכם עברו למשפחת אומנה, שניים אומצו ואחד עבר לפנימייה.

ההשמה בתום השהות בבית המעבר (מספרים)

השתלמויות ופיתוח צוות

צוות בית רעים השתתף בשנת 2021 בסדנת 'נתיבים לצוותים'. הסדנה פותחה בעמותת בית לכל ילד והיא מבוססת על תוכנית "חמלה" לתיעול כעסים שפותחה על ידי ד"ר סטיבן סטוסני (Stosny Steven), ועל התוכנית להתערבות במצבי משבר (The Therapeutic Crisis Intervention, TCI) המוכרת גם בשם הט"מ, שפותחה באוניברסיטת קורנל, ניו-יורק. מטרת התוכנית היא להקנות לאנשי המקצוע ידע וכלים להתמודדות עם מצבי משבר בקרב ילדים במרחב החינוכי-טיפולי, ובכלל זה התפרצויות והתקפי זעם מילוליים ופיזיים.

הסדנה מתמקדת בקשר בין הילד למבוגר המשמעותי מתוך הבנה שקשר זה מהווה כלי מרכזי לשינוי. בנוסף, בסדנה נלמדים ומתורגלים כלים להרגעה וויסות רגשי, בפרק זמן קצר יחסית. באופן זה, הסדנה מקדמת סביבה תומכת ובטוחה יותר עבור ילדים, סביבה המאפשרת צמיחה והתפתחות. את הסדנה הנחה מר ישעיה קוריק, שהיה אחד השותפים בפיתוחה.

מכון חרוב תומך במערך ההשתלמויות ובימי הלימוד תמיכה מקצועית וכספית, זאת בנוסף למימון המועבר לנושא זה על ידי משרד הרווחה. הטבלה שלהלן מציגה את תכני ההשתלמות כמפורט לעיל לשנת הלימודים תשפ"ב:

נושאי ההשתלמות	משך ההשתלמות	משתתפים
<ul style="list-style-type: none"> התפרצויות זעם - הצד הפיזיולוגי. וויסות רגשי נכון ומה מתפתח במידה ולא. דרכי התמודדות מול משבר, הגדרת המשבר, סוגי משבר. מודעות עצמית, הבנת צרכי הילד, השפעת הסביבה טכניקות התערבות: הקשבה פעילה, איך להימנע מעימות. התמודדות מול סרבנות ומאבקי כוח (להיות מוד"ע). עקרונות עבודה בזמן התנהגות אלימה התמודדות לאחר אירוע - שיחת מסלול"ל. 	3 מפגשים של 4 שעות אקדמיות כל אחד - סה"כ 12 שעות אקדמיות	15 אנשי צוות: מדריכים, בנות שירות לאומי, עו"ס, פסיכולוג, מנהלת

פרק 6: השתלמויות והכשרות לאנשי מקצוע

עמותת בית לכל ילד צברה בשנות פעילותה הרבות ידע ומומחיות הנסמכים על פעילות ענפה בשטח וטיפול באלפי ילדים ובני משפחותיהם. על מנת להפיץ את הידע הרב שברשותה, העמותה מדריכה ומכשירה בכל שנה אנשי מקצוע העובדים עם ילדים נפגעי הזנחה והתעללות ועם בני משפחותיהם. להלן מפורטות תוכניות ההכשרה שקיימה העמותה בשנת 2021.

תוכנית דו-שנתית להכשרת מטפלים בילדים ונוער נפגעי תקיפה מינית (2021-2023)

באוגוסט 2021 הסתיימה במרכז מיטל בירושלים תוכנית דו-שנתית להכשרת מטפלים לילדים נפגעי תקיפה מינית. בנובמבר 2021 נפתחה תוכנית חדשה במתכונת זהה, והיא עתידה להסתיים באוגוסט 2023. התוכנית מיועדת למטפלים המבקשים להתמחות בתחום זה ברמה התאורטית ובאופן מעשי. תוכנית ההכשרה כוללת לימודים תאורטיים וקליניים, פרקטיקום והדרכה פרטנית. בכל שבוע מתקיים מפגש למידה תאורטי או קליני. כל מתמחה נדרש לטפל בשלושה מקרים במסגרתם נותן טיפול פרטני לילד אחת לשבוע והדרכת הורים אחת לשבועיים. בשנת תשפ"ב השתתפו בתוכנית שישה מתמחים.

קורס הכשרה למטפלים בילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת

עמותת בית לכל ילד עורכת קורסי הכשרה להתערבות טיפולית לילדים ובני נוער שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת. בשנת 2021 הסתיים קורס מקוון בן שני שלבים. מטרת השלב הראשון הייתה להרחיב ולהעשיר את הידע התיאורטי והקליני של מטפלים העובדים עם ילדים נפגעי תקיפה מינית לגבי אוכלוסיית הילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת. מטרת השלב השני הייתה להקנות ידע מתקדם בתחום, תוך התמקדות בטיפול בילדים אלו.

בדצמבר 2021 החל קורס נוסף לטיפול בילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת. הקורס נמשך שלושה חודשים וכלל 64 שעות אקדמאיות. בקורס השתתפו 18 מטפלים בעלי תואר שני טיפולי ממגוון תחומי ידע. הקורס נועד להכשיר מטפלים לעבודה טיפולית ממוקדת בתחום של התנהגויות מיניות לא מותאמות או פוגעות בקרב ילדים ובני נוער. הקורס התבסס על ההנחה כי טיפול בילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת מצריך ידע מקצועי ממוקד וייחודי שבלעדיו לא תתאפשר הבנה של הפרה-דיספוזיציה של הילד הפוגע, תוך התייחסות לגורמי תמך וסיכון מאפיינים אישיותיים, דינמיקה משפחתית והשפעות חברתיות וסביבתיות.

הנושאים העיקריים בקורס היו: (1) סוגיות ייחודיות בעבודה עם ילדים שהתנהגותם המינית אינה מותאמת או פוגעת. (2) פגיעות מיניות בין אחאים. (3) סוגיות בעבודה עם הורים. (4) פגיעות מיניות במרחב הווירטואלי. (5) התנהגות מינית לא מותאמת. (6) סדנה לביצוע הערכת צרכים ומוגנות. (7) התמקמות המטפל בחדר הטיפול. (8) בניית תוכנית טיפול מערכתית.

את ההכשרה העבירו מרצים מתחומי התמחות שונים, חלקם מתוך צוות המטפלים במרכזים עצמם, ובכך התאפשר למשתתפים להכיר וללמוד מגוון שיטות ומודלים הנהוגים כיום בשדה הטיפול.

קורס בנושא התערבות טיפולית במשבר (הט"מ)

מאז 1997 מרכז החירום על שם שוסטרמן מקיים קורסי הכשרה בנושא התערבות טיפולית במשבר – הט"מ (TCI – Therapeutic Crisis Intervention). מטרת הקורס לספק למטפלים במסגרות השמה חוץ-ביתיות (פנימיות טיפוליות ומרכזי חירום) כלים מובנים ושיטתיים להתערבות לא פוגענית, תומכת ומכבדת, לפני קרות מצבי משבר המאופיינים בהתפרצויות אלימות של הילדים, בזמן ההתרחשות ולאחריה. מטרת התוכנית לספק כלים יעילים ובטיחותיים להתערבות חינוכית, טיפולית וגופנית באירוע שבו ילד מסכן את עצמו ו/או אחרים. זוהי תוכנית התערבות שפותחה באוניברסיטת קורנל, ניו-יורק, בשנת 1981 ויובאה לישראל בשנות ה-90. השימוש בשיטת התערבות זו מותר אך ורק למי שעברו הכשרה ייעודית בנושא. מרכז החירום על שם שוסטרמן הוא אחד הגופים שקיבלו הרשאה ממשרד הרווחה להעביר את קורס ההכשרה וההסמכה למטפלים ולאנשי צוות במסגרות השמה חוץ-ביתיות בישראל. לאורך השנים העביר מרכז החירום עשרות קורסי הכשרה מעין אלה לצוותי המרכז עצמו ולצוותים ממרכזי חירום ופנימיות טיפוליות ברחבי הארץ. גם בשנת 2021 מרכז החירום על שם שוסטרמן העביר קורסי הט"מ לצוותים של המרכז ולצוותים ממרכזי חירום אחרים בארץ.

תוכנית "חמלה"

"חמלה" היא תוכנית התערבות טיפולית-חינוכית להורים עם קשיים בתפקוד ההורי ובכלל זה הורים הפוגעים בילדיהם פיזית ו/או רגשית. מטרת התוכנית היא לשפר את היכולות ההוריות על מנת להביא להפסקת מצבי הפגיעה בילדיהם.

מדובר בהתערבות קבוצתית, קצרת מועד, הכוללת סדנה בת 12-16 מפגשים, המועברת על ידי צוות מנחים מיומן ומקצועי. במהלך המפגשים מועבר חומר רגשי, קוגניטיבי והתנהגותי להורים בנושאי גידול ילדים והתפתחות הילד והורות, וכן נעשים תהליכים של עיבוד רגשי עם ההורים. הסדנה נושאת אופי אימוני וכוללת גם תרגול בתוך הקבוצה ומחוצה לה, ובכלל זה מסלות בכתב הניתנות כשיעורי-בית.

התוכנית מבוססת על תוכנית החמלה שנוסדה בארצות הברית על ידי ד"ר סטיבן סטוסני, פסיכולוג קליני מומחה בתחום אלימות במשפחה. הנחתו הבסיסית של ד"ר סטוסני היא כי כל התערבות טיפולית במקרים של אלימות במשפחה צריכה להכיל אלמנטים של אמפתיה וחיזוק הערך העצמי של הפוגע וזאת במקום להתמקד בהגנות ובסימפטומים הרגשיים וההתנהגותיים של ההורה הבאים לידי ביטוי בכעס, חרדה, מניפולציה ועוד. התוכנית יובאה לישראל על ידי עמותת בית לכל ילד וקרן שוסטרמן ככלי לטיפול בהורים במרכז החירום על שם שוסטרמן בירושלים. בראשית הדרך התוכנית פעלה בקרב הורים שפגעו פיזית בילדיהם וטופלו במרכז החירום. בהמשך, התוכנית התרחבה למרכזי חירום נוספים בישראל ולמחלקות לשירותים חברתיים ברחבי הארץ. התוכנית פועלת בהצלחה רבה מזה שנים.

בנובמבר 2021 נפתחה סדנת "חמלה" בת 12 מפגשים והסתיימה בחודש ינואר 2022. בסדנה השתתפו 14 הורים, 12 מתוכם סיימו את הסדנה. המפגשים התקיימו במרכז החירום על שם שוסטרמן בקמפוס חרוב בהר הצופים. ראוי לציין שהסדנה התקיימה בצל מגיפת הקורונה וגל האומיקרון שפקד את הארץ. המאמצים הרבים

שנעשו על ידי מנחת הסדנה והצוות המלווה אפשרו להמשיך בשגרת הסדנה ונשאו פרי, שכן על אף התחלואה הגבוהה, אחוז גבוה של הורים סיים כאמור את הסדנה.

תוכנית "נתיבים"

תוכנית "נתיבים" היא תוכנית הכשרה ייחודית לאנשי מקצוע העובדים עם ילדים צעירים. התוכנית פותחה על בסיס תוכנית "חמלה" ומטרתה להקנות לאנשי המקצוע בתחום החינוך והטיפול ידע וכלים להתמודדות עם מצבי משבר של ילדים, ובכללם התפרצויות והתקפי זעם מילוליים וגופניים. בסדנה רוכשים אנשי המקצוע כלים לתקשורת בונה עם ילדים כדי למנוע מצבי משבר והתפרצויות זעם (הן של הילדים והן של הצוותים).

הסדנה מקנה לצוות המקצועי ידע לגבי התפתחות רגשית של ילדים, כעס וויסות רגשי וכן כלים מעשיים להתמודדות עם מצבי משבר אלו, ובכללם כלים מילוליים (למשל שיקוף) ולא מילוליים (למשל הקשבה פעילה, מחוות אמפתיות וניהול הסביבה החינוכית או הטיפולית). כלים אלו מסייעים לצוות להקנות לילדים, הנתונים בסערת רגשות או בהתקף זעם, דרכי התמודדות יעילות ובונות עם רגשות של תסכול, כישלון, כעס וכאב ועל ידי כך למנוע את התקפי הזעם או את החרפתם. הצוות מלמד את הילד לווסת את עצמו ואת התנהגותו ולהפסיק לפגוע בעצמו ובסביבתו. באמצעות שיפור היכולת של הצוות המקצועי להגיב באופן יעיל לילדים במצבי משבר, מושגת מטרת העל של התוכנית - בניית סביבה בטוחה יותר עבור הילדים, סביבה שמקדמת צמיחה והתפתחות.

בסדנת "נתיבים" נעשה שימוש בשתי מתודות: לימוד תאורטי ואימון. בחלק התאורטי המשתתפים רוכשים ידע בנושאי התפתחות רגשית וויסות רגשי אצל ילדים, מצבי דחק וכעס, תהליכי דחק וזעם בגוף, מעגל הכעס, הכעס כהתמכרות, התקפי זעם ואלימות בקרב ילדים. למידה זו מאפשרת למשתתפים להבין את המשבר ואת צורכי הילד ועל בסיס הבנה זו ללמוד, להכיר ולהבין כלים להתמודדות עם משבר, ובכללם כלים לתיעול הכעסים של הצוות (למשל מודעות עצמית) וכלים להתמודדות עם הכעס של הילדים (למשל ניהול נכון של הסביבה, הקשבה פעילה, אמפתיה, הימנעות מעימותים, חיזוקים והצבת גבולות, מיקוד בכללים, שיקוף, שיתוף ואחריות). בחלק האימוני, נעשה שימוש בטכניקות שונות כגון משחקי תפקידים, דיונים בקבוצות קטנות, דמיון מודרך, שימוש בעזרים אור-קוליים ועוד. בסיום הסדנה המשתתפים מקבלים ערכה המסייעת להם להמשיך בהטמעת הכלים שרכשו.

בדצמבר 2021 נפתחה קבוצה אחת של סדנת "נתיבים" בת 6 מפגשים. הסדנה התקיימה בעיר שדרות עבור צוות מועדוניות הרווחה של העיר. בסדנה השתתפו 14 אנשי צוות.

התמחות לפסיכולוגים ועובדים סוציאליים

עמותת בית לכל ילד מהווה בית להכשרה והתמחות מעשית עבור סטודנטים לעבודה סוציאלית ופסיכולוגיה.

התמחות אשפוזית בפסיכולוגיה קלינית

היחידה האינטרנית במרכז החירום על שם שוסטרמן משמשת מקום להתמחות אשפוזית בפסיכולוגיה קלינית מאז ספטמבר 2015. זהו מרכז החירום הראשון בארץ שהוכר על ידי משרד הבריאות כמקום להתמחות אשפוזית בפסיכולוגיה קלינית. ההתמחות ביחידה האינטרנית נמשכת כשנתיים, במהלכה המתמחים משתלבים בצוות המטפל של היחידה, מטפלים בילדים והורים, עורכים אבחונים פסיכו-דיאגנוסטיים, מדריכים את צוות

המדריכים ומשתתפים בישיבות צוות ובסמינר הקליני של המרכז. כל מתמחה מקבל שלוש שעות הדרכה שבועיות מהצוות הבכיר במרכז. שלושה מהמתמחים שסיימו את התמחותם ביחידה האינטרנית במרכז החירום בשנים האחרונות, נשארו לעבוד במרכז והיו לאנשי צוות מן המניין אחרי תום התמחותם. בשנת 2021 התמחה ביחידה מתמחה אחד.

הכשרה מעשית לסטודנטים לעבודה סוציאלית

מזה שנים, משולבים במועדוניות לילדים בסיכון של העמותה סטודנטים לתואר ראשון בעבודה סוציאלית מבית הספר לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית באוניברסיטה העברית בירושלים. כחלק מההכשרה המעשית, סטודנטים הלומדים בשנה א' משולבים בתוכנית למעורבות חברתית ומבצעים חונכות טיפולית עם ילד אחד מהמועדונית שעתיים כל שבוע. הסטודנטים מקבלים הדרכה קבוצתית פעם בשבועיים מעובד סוציאלי בכיר מטעם המועדונית של העמותה. סטודנטים הלומדים בשנים ב' ו-ג' ונמצאים בשלב ההכשרה המעשית המלאה, מגיעים למועדונית פעמיים בשבוע למשך 16 שעות שבועיות סך הכול, ומשולבים בצוות המקצועי של המועדונית. הם נותנים טיפולים קליניים לארבעה עד חמישה מטופלים, ילדים והורים. חלק מהסטודנטים בתוכנית זו מקבלים הדרכה פרטנית פעם בשבוע מעובד סוציאלי בכיר במועדונית של העמותה, וחלקם מקבלים הדרכה ממדריך חיצוני. בשנת הלימודים תשפ"ב שולבו במועדונית לילדים בסיכון של העמותה תשעה סטודנטים: חמישה סטודנטים משנה א' במסגרת התוכנית למעורבות חברתית במועדונית במזרח ירושלים וארבעה סטודנטים משנים ב' ו-ג' במסגרת התוכנית להכשרה מעשית, שניים מתוכם במועדונית במזרח ירושלים ושניים במועדונית במערב ירושלים.

השותפים שלנו

מסגרות העמותה מופעלות במימון, שיתוף ופיקוח של משרד הרווחה והביטחון החברתי. בנוסף, עמותת בית לכל ילד מזדה לכל אחת ואחד מהשותפות והשותפים שלה, התומכים בפעילותה תמיכה מקצועית וכלכלית.

בנק לאומי	משרד הרווחה והביטחון החברתי
צ'ק פוינט	משרד החינוך
קרן יוסף וכריסטינה קסירר	משרד הבריאות
קרן אביב	עיריית ירושלים
קרן ארקין	מכון חרוב
הקרן לידידות	קרן שוסטרמן - ישראל
התאחדות בוני הארץ	קרן ירושלים
קרן ע"ש ד"ר מריה פולנסקה ז"ל	משפחת שרמן
	קרן ג'ף, ג'וזף ומורטון מנדל

פרסומים מקצועיים

מחלקת ידע ופיתוח

עמותת בית לכל ילד

ברקאי, ד., ואז, ג. (2021). **אבל על החי: מודל להתערבות טיפולית בבית מעבר "רעים" עם ילדים נפגעי טראומה בגיל הרך**. ירושלים: עמותת בית לכל ילד.

קושר, ח. (2020). **דוח מחקר: טיפול מקוון בילדים במצבי סיכון וסכנה בתקופת הקורונה**. ירושלים: עמותת בית לכל ילד.

קושר, ח. (2020). **דוח סטטיסטי לשנת 2020**. ירושלים: עמותת בית לכל ילד.

קושר, ח. (2020). **דוח סטטיסטי לשנת 2019**. ירושלים: עמותת בית לכל ילד.

קושר, ח. (2020). **בתי מעבר לילדים נפגעי התעללות והזנחה בגיל הרך בישראל**. ירושלים: עמותת בית לכל ילד.

קושר, ח. (2020). **מודל לשילוב בין טיפול בילדים נפגעי תקיפה מינית לבין טיפול בילדים עם התנהגות מינית לא מותאמת או פוגעת**. ירושלים: עמותת בית לכל ילד.

בלייר-קימלמן, י., מרמור, א., וטנר, ד. (2019). **דוח מסכם: מודל למרכז טיפולי המתמחה בטיפול בפגיעות מיניות והתנהגות מינית שאינה מותאמת בין אחאים**. ירושלים: עמותת בית לכל ילד.

www.bily.org.il